3-50

ISSN 1814—4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

Дім • Сад • Город

№11 листопад 2006



Троянди на зріз



Агрус: вирощуйте стійкі сорти



Петрушка: в сезон і влітку



ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде Т.В.Грабовська,
головний спеціаліст з правових питань
ЦК профспілки працівників охорони здоров'я України

УЧАСНИКИ ВІЙНИ МАЮТЬ ПІЛЬГИ

Я учасник війни, ветеран праці, все життя працював на селі. На свої паї у КСП отримав автомобіль, але його ще на себе не переоформив, до того ж треба проходити техогляд. Прошу роз'яснити, чи маю право на пільги під час переоформлення автомобіля та проходження техогляду?

В.А. Василенко,
26110, Кіровоградська область,
Новоархангельський район,
с. Кам'янече

Шановний Василю Антоновичу!

На Ваш запит щодо пільг учасникам війни та ветеранам праці повідомляємо:

Відповідно до пункту 17 статті 14 Закону України від 22.10.1993 року № 3 55-XII "Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту" учасники війни звільняються від сплати прибуткового податку з усіх одержуваних доходів, податку з власників транспортних засобів (не більше одного транспортного засобу), земельного податку.

У зв'язку з викладеним, Ви маєте право на безоплатне переоформлення та проходження техогляду наданого транспортного засобу.

ЧИ ПЛАТЯТЬСЯ ПОДАТКИ ІЗ ПРИБУТКІВ?

У нас виділена земля для ведення особистого підсобного господарства. Хочемо вирощувати овочі для продажу на ринку. Прошу роз'яснити, чи повинен я платити податок із доходів за вирощування сільськогосподарської продукції.

В.М. Цибульський,
вул. Молодіжна, 51, с.Біла Криниця,
Рівненський район, Рівненська область,
35342

Згідно з пунктом 4.3.36 Закону України "Про податок з доходів фізичних осіб" до складу загального місячного оподаткованого доходу не вносяться доходи від відчуження безпосередньо власником сільськогосподарської продукції (маючи на увазі і продукцію первинної переробки), вирощеної (виробленої) ним на земельних ділянках, наданих для ведення особистого селянського господарства, якщо їх розмір не було збільшено в результаті отриманої у натурі (на місцевості) земельної частки (паю); будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель та споруд (присадибних ділянках), ведення садівництва та індивідуального дачного будівництва.

Отримувач таких доходів подає податковому агенту довідку про своє право на отримання доходу і джерела його виплати без утримання податку.

Форма довідки, термін дії, порядок її видачі та застосування розробляються центральним податковим органом за погодженням з центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів та затверджуються Кабінетом Міністрів України.

ЯКЩО "ВИ ПОЧЕСНИЙ ДОНОР СРСР"

Добрий день, шановна редакціє!

Я донор і маю три ступені знаків (III,II,I) та знак "Почесний донор" і маю посвідчення "Почесний донор товариства червоного хреста УРСР" Отже, мене цікавить, передбачені чинним законодавством для донорів, котрі, зокрема, вшановані тими заслугами, якими було відзначено й мене?

Михайло Колодій,
с. Капустинці, Чортківський р-н,
Тернопільська обл.,
48564

Шановний пане Михайле, нагадаємо, що статтею 13 Закону України "Про донорство крові та її компонентів" від 23.06.1995 р. № 239/95-ВР передбачено надання ряду пільг особам, що мають статус Почесного донора України.

Відповідно до пункту 2 Постанови Верховної Ради України від 23.06.1995р. № 240/95-ВР "Про введення в дію Закону України "Про донорство крові та її компонентів" пільги, передбачені Законом України "Про донорство крові та її компонентів" для осіб, які мають статус Почесного донора України, поширюються на громадян України, нагороджених нагрудним знаком "Почесний донор СРСР".

Така сама норма була підтверджена і Законом України від 14.01.1999р. № 3 95-XIV "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що стосуються донорства крові та її компонентів".

Виходячи з вищенаведеного, якщо Ви маєте нагрудний знак "Почесний донор СРСР", то на Вас поширюються пільги, передбачені Законом України "Про донорство крові та її компонентів" для осіб, які мають статус Почесного донора України.

Якщо Ви маєте тільки посвідчення "Почесний донор Товариства Червоного Хреста СРСР", то права на вищезазначені пільги у Вас немає.

Б.І. Дегтярьов,
головний правовий інспектор
праці ЦК профспілки України

ДІМ·САД·ГОРОД №11 2006

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"

Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.

Видається з січня 1989 р.

ЧИ НАЛЕЖИТЬ МЕНІ СТАТУС ПОТЕРПІЛОЇ?

Свого часу я працювала в Семипалатинську (Казахстан), де добували уран. Тут же випробували й атомні бомби. Всім мешканцям тих районів дали статус як таких, що постраждали від радіації. Зараз я мешкаю у Чернігові.

У мене запитання до вашого юриста, чи маю я право на статус потерпілої від радіації.

Друге питання. Моя донька розлучилась з чоловіком. Він тривалий час не платив на сина аліментів. Чи має мій внук право на бодай якусь матеріальну допомогу від держави?

Мені вже близько сімдесяти, а я вимушена ще працювати, аби допомогти внукові.

М.М. Волкова,
м.Чернігів,14137, проспект Миру, 214-6

1.Відповідно до частини третьої ст. 14 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", громадяни, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій, ядерних випробуваннях, військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, належать до 1, 2 або 3 категорії, відповідно до яких їм надаються пільги та компенсації. Тобто, цією статтею встановлено, що зазначені громадяни належать до відповідних категорій без віднесення їх до постраждалих унаслідок Чорнобильської катастрофи.

Проте, в деяких статтях Закону підкреслюється зв'язок саме з Чорнобильською катастрофою, зазначаються конкретні терміни і тривалість участі в роботах з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, термін проживання у зонах радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи та інші конкретні чинники, від яких залежать розміри пільг і компенсацій.

Виходячи з наведеного, на громадян, які брали участь у ліквідації інших аварій, ядерних випробуваннях, військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, зазнали впливу радіаційного опромінення в інший час, за інших обставин, норми Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" не поширюються.

2.Що ж стосується матеріальної допомоги онуку, то зазначимо, що у 2006 році за рахунок коштів держбюджету посилено соціальний захист сімей з дітьми, котрі опинилися у скрутних сімейних обставинах. Зокрема, постановою Кабінету Міністрів України від 20.02.2006р. № 189 запроваджено тимчасову державну допомогу дітям у таких випадках: якщо місце проживання одного з батьків невідоме, або один з батьків ухиляється від сплати аліментів, або не має можливості утримувати дитину (перебуває під арештом, слідством, на примусовому лікуванні, в місцях позбавлення волі, психіатричному закладі, проходить судово-медичну експертизу і не може забезпечити дитині повноцінне утримання та виховання).

Зазначену допомогу призначають на шість місяців, якщо раніше не зникли підстави для її надання, у розмірі 30% прожиткового мінімуму, встановленого законом для дитини відповідного віку. Якщо розмір аліментів, визначений судом у твердій грошовій сумі, менший за мінімальний розмір, передбачений ч. 2 ст.182 Сімейного кодексу України (30% прожиткового мінімуму, встановленого законом для дитини відповідного віку), дитині призначають тимчасову державну допомогу в розмірі різниці між 30% прожиткового мінімуму і визначеним розміром аліментів.

Призначають тимчасову державну допомогу на дітей органи праці та соціального захисту населення за місцем проживання або перебування одного з батьків. Виплачують цю допомогу через установи уповноважених банків або державні підприємства і об'єднання зв'язку за місцем проживання одержувача допомоги.

Крім того, малозабезпечена сім'я може звернутися до органів праці та соціального захисту населення для одержання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Право на цю допомогу мають сім'ї, у яких середньомісячний заробіток є меншим за встановлений рівень забезпечення прожиткового мінімуму.

ЩОБ СУСІДОВІ БУЛО ЗРУЧНО

На якій відстані від межі сусідньої земельної ділянки можуть бути поставлені теплиця і велика будка з машини.

А.Ю. Чайковський,
м.Львів

Згідно з чинним законодавством України власники, користувачі земельних ділянок мають право зводити на них будівлі, споруди відповідно до умов дотримання архітектурних, будівельних, санітарних, екологічних та інших норм і правил.

Закон України "Про планування і забудову територій" від 20.04.2000 №1699-111 встановлює правові та організаційні основи планування, забудови та іншого використання територій. Згідно з ст. 22 цього Закону для сіл, селищ, міст районного значення правила забудови розробляються та затверджуються відповідними радами. Відтак для кожної зони згідно з державними будівельними нормами встановлюються єдині умови й обмеження забудови та іншого використання земельних ділянок. Правилами встановлюються гранично допустимі поверховість будинків і споруд та щільність забудови, мінімальні відступи будинків та споруд від червоних ліній, ліній регулювання забудови, меж суміжних ділянок.

Відповідно до існуючих норм та правил мінімальна відстань від межі суміжної земельної ділянки (в тому числі для колективного садівництва) встановлена для садового будинку — 3 метри, для інших будівель — 1 метр.

Виходячи із вищенаведеного, теплиця та будка з машини, про яку йдеться у листі, можуть бути поставлені від межі сусіднього землекористувача на відстані не менше 1 метра.

Водночас слід нагадати, що стаття 103 Земельного кодексу України щодо добросусідства встановлює загальні правила, якими запропоновано власникам і користувачам земельних ділянок обирати такі засоби користування земельними ділянками, за яких не будуть порушуватися морально-етичні норми, властиві добросусідським відносинам.

Виходячи з цих норм, власники, землекористувачі земельних ділянок не повинні відчувати незручність у процесі використання належних їм земельних ділянок. Такими незручностями можуть бути створена будинками та спорудами, деревами і чагарниками тінь.

Стаття 103 Земельного кодексу України щодо добросусідства та співробітництва між власниками та землекористувачами сусідських земельних ділянок є обов'язковою для кожної із сторін.

Б.І. Дегтярьов,
головний правовий інспектор праці
ЦК профспілки України

Петрушка: в сезон і взимку



Петрушка — дворічна, холодостійка, перехреснозапильна, трав'яниста ароматична культура. Маса 1000 насінин становить 1—1,3 г. Схожість зберігає 2—3 роки. Проростає насіння за температури 2—3°С. Оптимальна температура для росту — 18—20°С. Сходи витримують короткочасні приморозки до мінус 6—7°С, а коренеплоди перезимовують під снігом навіть зниження температури до мінус 30°С.

ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ

У культурі відомі два різновиди петрушки: коренеплідна і листкова. Сорти коренеплідної петрушки формують потовщені веретеноподібні або конічні слаборозгалужені коренеплоди і розетку листків. Як товарну продукцію використовують коренеплоди і листки. Сорти листкової петрушки формують сильнорозгалужену кореневу систему, непридатну для кулінарії, і велику розетку листків, які є основною продуктивною частиною рослин.

Цінність петрушки полягає в тому, що її широко використовують у кулінарії як приправу до різних страв, для сервірування столів та для консервування овочевих, м'ясних і рибних продуктів. Після додавання до страв вона надає їм приємного аромату.

Коренеплоди петрушки у середньому містять: сухої речовини — 17,2 %, білка — 2,7, вуглеводів — 10,1, олії — 0,4, клітковини — 1,3 %; вітаміну С — 16 мг/100 г сирої маси, мінеральних солей калію — 262 мг/100 г сухої маси, кальцію — 86, фосфору — 82, магнію — 41, заліза — 1,8 мг/100 г сухої маси.

Усі частини рослини багаті на ефірну олію. Насіння містить її до 7 %. До складу ефірної олії входять апіол, міристидин, апіолова кислота, пінен тощо.

ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ

У народній медицині петрушку здавна використовують як лікарський засіб. Додавання її в їжу поліпшує апетит, процеси травлення і кровообігу, сприяє розчиненню камінців і піску в нирках та сечовивідних шляхах, регулюванню менструацій, виділенню молока у матерів-годувальниць. Вживання коренеплодів і листя має добрий терапевтичний ефект при набряках серцевого походження, водянці, запальних процесах у сечовому міхурі, при простатиті, диспепсії, метеоризмі, коліках, гіпотонічних маткових кровотечах у післяпологовий період. Протипоказано вживати підвищені дози соку петрушки при нефриті, гострому циститі подагрі. Вживання вагітними надмірної дози соку петрушки може призвести до аборту.

Особливо цінуються лікувальні властивості суміші соку петрушки з морквяним з додаванням двох чайних ложок олії на склянку соку. Однак слід зазначити, що чистого соку петрушки можна вживати не більш як одну столову ложку на добу. У більших кількостях він сильно стимулює нервову систему. Свіжим соком петрушки лікують дерматити, змащують місця укусів комах (знеболювальна дія), виводять ластовиння і темні пігментні плями. Відваром з коренеплодів миють обличчя проти засмаги. Кашку з коренеплодів і листя прикладають до фурункулів. Мазь із плодів застосовують при педикульозі.

Вимоги петрушки до умов зовнішнього середовища такі самі, як і в моркви столової.

СОРТИ

Алба. Створений у Чехії. Вегетаційний період 110 днів. Коренеплідна форма. Коренеплід видовжено-конічний, масою 94 г. Районований у 1997 р.

Астра. Створений у Чехії. Вегетаційний період 92 дні. Коренеплідна форма. Коренеплід видовжено-конічний, масою 304 г. Районований у 1999 р.

Господиня. Створений ІОБ УААН. Вегетаційний період 70 днів. Листкова форма. У розетці до 30—60 листків. Середня маса рослини 79 г. Районований у 2000 р.

Ігл. Створений у Нідерландах. Вегетаційний період 90 днів. Коренеплідна форма. Коренеплід видовжено-конічний, масою 150 г. Районований у 1999 р.

Урожайна. Створений Національним ботанічним садом ім. М. М. Гришка. Вегетаційний період 84—131 день. Коренеплідна форма. Коренеплід видовжено-конічний, масою 40—65 г. Районований у 1959 р.

Харків'янка. Створений ІОБ УААН. Вегетаційний період 78 днів. Коренеплідна форма. Коренеплід видовжено-конічний, масою 87 г. Районований у 1995 р.

Цукрова. Створений у Росії. Вегетаційний період 77—102 дні. Коренеплідна форма. Коренеплід веретеноподібний, масою 25—60 г. Районований у 1981 р.

АГРОТЕХНІКА ВИРОЩУВАННЯ

Підготовка насіння, ґрунту та удобрення петрушки такі самі, як і моркви. Особливістю є те, що петрушку, особливо її зелене листя, потрібно і можна мати впродовж усього року, тому слід забезпечувати її конвеєрне виробни-

цтво. Для цього насіння петрушки висівають у три строки, а також проводять вигонку зелені в парниках, теплицях, а за потреби і в кімнатах на вікні.

На городі та полі для одержання високоякісної товарної зелені петрушки пізно восени (наприкінці жовтня — в листопаді) і рано навесні (друга половина квітня — початок травня) насіння висівають улітку (в другій половині липня — першій декаді серпня). За такого строку сівби рослини до замерзання ґрунту утворюють 5—8 листків заввишки до 30—40 см. Перед замерзанням ґрунту (наприкінці жовтня — в листопаді) листки можна зрізувати і використовувати за призначенням. Коренеплоди за такого строку сівби у ґрунті добре зимують і навесні після розмерзання ґрунту починають відростати. Такі посіви петрушки потрібно рано навесні по мерзлоталому ґрунту підживлювати азотними добривами — 0,1—0,2 кг аміачної селітри на 10 м^2 (1—2 ц/га), а коли ґрунт доспіє, розпушити міжряддя. Для прискорення вигонки зелені такі посіви на 10—15 днів накривають поліетиленовою плівкою.

На початку збирання врожаю на продовольчі потреби використовують листки і коренеплоди. У разі запізнення зі збиранням через 10—20 днів після відростання листків (утворення розетки) рослини починають формувати квітконосні стебла і стають непридатними для споживання, оскільки коренеплоди дерев'яніють. Урожайність становить 200—300 ц/га (2—3 кг/м^2).

Для більш пізнього надходження врожаю (друга половина червня) насіння петрушки висівають під зиму (як моркву). Для літньо-осіннього використання і зберігання коренеплодів у зимовий період насіння висівають рано навесні (як тільки вже можна обробляти ґрунт). У разі запізнення з сівбою верхній шар ґрунту швидко підсихає, на посівах утворюється ґрунтова кірка, знижується польова схожість насіння і сходи, як правило, бувають неоднорідними і зрідженими.

ЗБИРАННЯ І ЗБЕРІГАННЯ ПРОДУКЦІЇ ПЕТРУШКИ

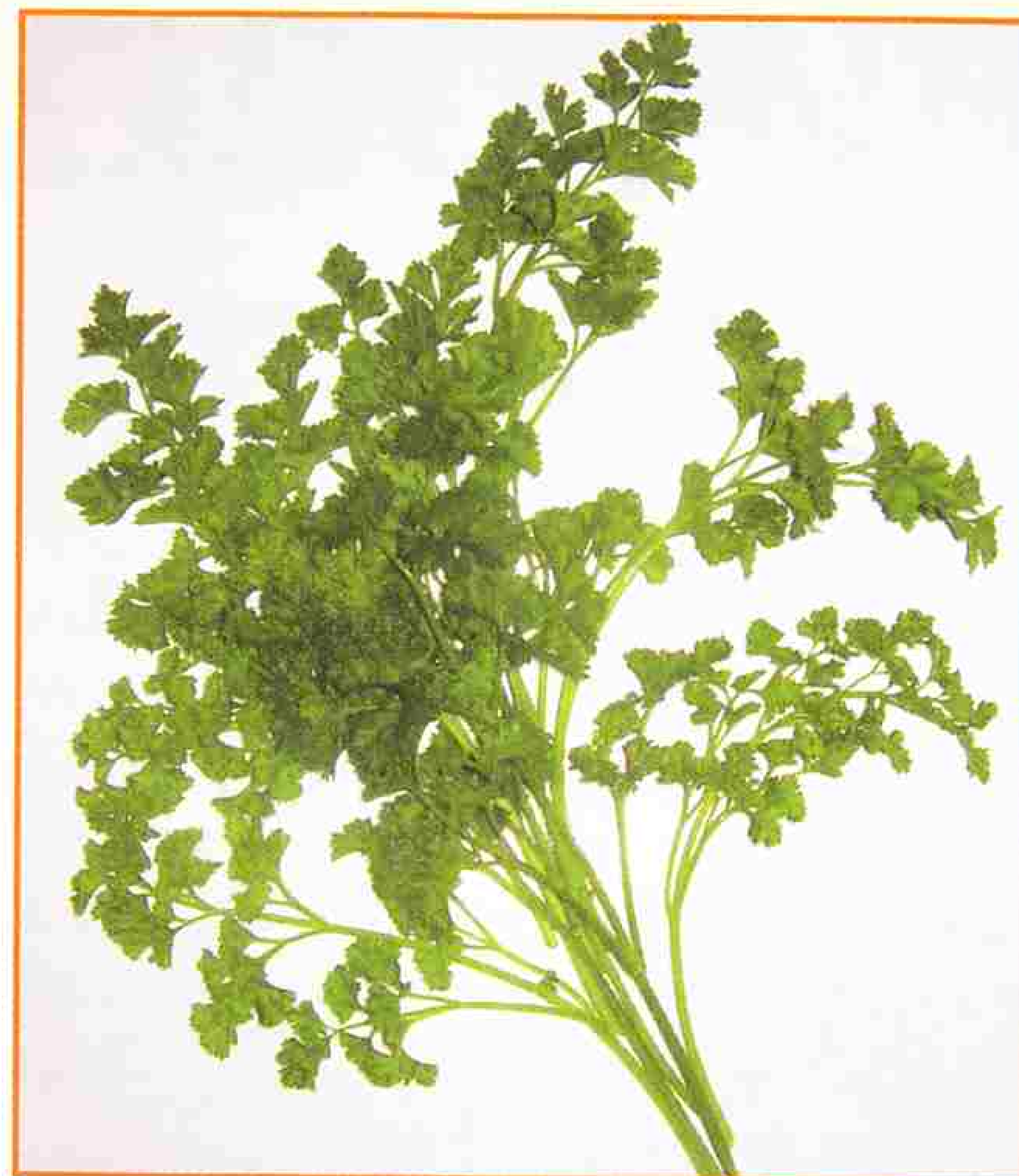
Підзимові посіви петрушки на пучкову продукцію починають збирати у фазі 5—6 листків, коли діаметр коренеплодів досягне 0,5—1 см. Рослини такого строку сівби можна залишати для 2—3-разового зрізування листків та для одержання коренеплодів. Рослини петрушки від ранньовесняного строку сівби також можна використовувати для одержання пучкової продукції (зрізування листків) улітку та великих товарних коренеплодів восени. У першому випадку виділяють частину площі, на якій упродовж літнього періоду проводять 2—3 зрізування листків. Уперше зрізують листки тоді, коли вони виростуть завдовжки 15—20 см і більше, вдруге і втретє — через 35—40 днів після попередніх. Зрізують листки на висоті 1—2 см від поверхні ґрунту, щоб не пошкодити центральної бруньки. Після зрізування листків рослини до осені формують дрібні коренеплоди, які використовують для вигонки зелені в парниках, теплицях, у кімнатах на вікнах. Рослини, на яких листки не зрізали, формують великі коренеплоди, їх збирають пізно восени і використовують за призначенням. Обрізані зелені листки в'яжуть у пучки і також використовують за призначенням. Урожайність коренеплодів петрушки становить 3—3,5 кг/м^2, зелені — 2,5 —3 кг/м^2.

ВИРОЩУВАННЯ ПЕТРУШКИ У СПОРУДАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ. ВИГОНКА І ПРИСТАНОВКА.

Щоб одержувати зелень петрушки впродовж несезонного (зимового) періоду, застосовують вигонку і пристановку петрушки у спорудах закритого ґрунту (парниках, теплицях), а також вирощують у кімнатах на вікнах. Для вигонки відбирають здорові (не уражені хворобами) коренеплоди коренеплідних сортів завтовшки 2—3 см, масою 50—70 г з верхівковою брунькою. До висаджування зберігають їх у підвалі або в траншеях за температури 2—3°С.

Перед садінням ґрунт (субстрат) спочатку обробляють сиромеленим вапном або попелом (проти сірої гнилі), а потім його зволожують. Коренеплоди висаджують у два—три строки: в листопаді, в січні, а за потреби й наприкінці лютого. Глибина садіння — 12—15 см, похило, ширина міжрядь — 8—10 см, відстань у рядку 3—5 см. Залежно від розміру на 1 м^2 висаджують 8—12 кг коренеплодів. Головок коренеплодів не присипають. Поливають грядки в міру підсихання ґрунту. Після поливу споруди добре провітрюють. Температуру повітря до вкорінення коренеплодів підтримують у межах 14—16°С, а після вкорінення — 18—20°С. Протягом усього періоду вирощування споруди добре вентилюють. У разі виявлення осередків хвороб уражені рослини видаляють, а місця, де вони росли, притрушують сиромеленим вапном або попелом (100—200 г/м^2).

Уперше зелені листки петрушки зрізають через 35—40 днів після висаджування коренеплодів, коли довжина їх досягне 35—40 см. Зрізування проводять на 1—2 см вище від поверхні ґрунту, щоб не пошкодити верхівкової бруньки. Після зрізування зелені для прискорення відростання листків рослини підживлюють 0,2%-ним розчином аміачної селітри. Впродовж вирощування листки зрізають 2—3 рази. Востаннє зелень збирають разом з коренеплодами. Середня врожайність листя з 1 м^2 становить 6 — 8 кг, а з однієї парникової рами — 10 —13 кг.



В осінній період подовжити збирання зелені можна й методом пристановки. Для цього пізно восени коренеплоди викопують і непошкоджені з листям перевозять до плівкових теплиць чи парників. Рослини похило висаджують (до головки коренеплоду) у достатньо вологий ґрунт (субстрат) з розрахунку 160—230 шт/м^2 (на парникову раму — 250—350 шт.). Температуру повітря підтримують у межах 3—10°С залежно від потреби і процесу збирання врожаю. Зелень збирають разом із коренеплодами. Збирання можна проводити до кінця року, зрізуючи листки на висоті 1—2 см від поверхні ґрунту. У цьому випадку грядки притрушують сиромеленим вапном або попелом і продовжують збирати врожай зелені, як і під час вигонки.

Для вирощування зелені в несезонний період насіння петрушки можна висівати в другій половині липня — на початку серпня у вивільнені плівкові теплиці чи парники, із шириною міжрядь 7—10 см. Норма висіву насіння 0,5—0,6 г/м^2 (500—600 шт/м^2). Для одержання дружних сходів перед сівбою ґрунт добре зволожують, а посів мульчують поліетиленовою плівкою або іншими матеріалами. Після появи сходів покриття знімають. У разі похолодання теплиці вкривають плівкою, а парники — рамами.

При висіванні насіння в липні врожай зелені збирають у 2—3 прийоми: перший раз листки зрізують у третій декаді листопада — в грудні, вдруге — через 45—60 днів після першого. Востаннє зелень збирають разом із коренеплодами. Якщо насіння петрушки висівати в серпні, врожай листків збирають разом з коренеплодами за один прийом. Залежно від строку сівби урожайність становить від 1,5 до 4—5 кг/м^2.

О.Ю.Барабаш

ВИРОЩУЄМО ПОМІДОРИ В ТЕПЛИЦЯХ

До редакції журналу "Дім, сад, город" надходять листи читачів з проханням розповісти про вирощування овочів, зокрема, помідорів у скляних або неопалюваних плівкових теплицях. Цим займаються і односельці В.Г. Бабія з с. Бережниця Дубровицького району Рівненської області. На жаль, багатьом з них бракує елементарних знань у цій справі.

На численні прохання наших читачів ми підготували статтю кандидата сільськогосподарських наук, викладача Національного аграрного університету Юрія Віталійовича Слєпцова. В ній він розповідає про найважливіші елементи технології вирощування помідорів у теплицях: конструктивні особливості теплиць, ґрунтосуміші, добір відповідних сортів, вирощування розсади, догляд за рослинами в теплиці, моніторинг ринку.



Спробуємо відповісти на запитання читачів, розглянувши кожний елемент агротехніки окремо.

Огляд ринку. Саме з цього починають фермери за кордоном. Від того, що ви збираєтеся виростити, залежить і технологія. Ще до того, як приступати до вирощування, потрібно визначитися: в які місяці продукція найдорожча (в цей час і випустити її), а в які — низька, де її можна вигідніше реалізувати, в якому вигляді, тобто, зробити хоча б приблизний моніторинг ринку. На жаль, раніше відповідних знань не могли дати навіть наші вищі навчальні заклади.

А ось за кордоном вчать, як виростити квіти під конкретну дату, скажімо, 8 березня, Новий рік тощо, щоб найвигідніше продати.

Природно,найвища ціна на плоди помідора — взимку, на початку весни—у несезонний період (10—12 грн.за 1 кг). Найдорожчі вишнеподібні,які продають китицями.Їхній дрібний розмір(до 20—25 г),а відтак і низька врожайність компенсуються вищою реалізаційною ціною (до 25 грн.), зумовленою високими смаковими якостями. Вони останнім часом стали дуже популярними у світі, а ось вітчизняний споживач до них іще не готовий.

Іноді вигідніше реалізувати розсаду або налагодити випуск елітного насіння, як це зробили у Нідерландах. Наприклад, ціна 1 кг гібриду Раїса коштує понад 5 тис. доларів США. Тож зробіть хоча б приблизний огляд ринку.

Якщо ви плануєте транспортувати помідори, краще обрати сорти із щільним м'якушем, які менше травмуються під час завантаження і довше зберігаються. Коли ж плануєте пускати їх на переробку — оберіть такі сорти, які дають багато соку, або з яких виходять особливо смачні кетчупи (сливоподібні).

Вибір споруди. Далеко не кожний господар має скляну теплицю, в якій можливе отримання продукції у будь–яку пору року. Відтак одержати свіжі плоди взимку навряд чи вдасться.

Але не хвилюйтесь. По–перше, маючи її, доводиться багато витрачати на обігрів. За нинішніми цінами на газ варто замислитися, а чи покриють виручені кошти за продукцію затрати на нього (додайте затрати на насіння, реалізацію, шпагат). Дещо кращі умови на Донбасі, де обігрів можна здійснювати відносно дешевим вугіллям або у варіантах, коли теплиця пристроєна до будинку, який і так обігрівається. В цьому випадку слід подбати про герметизацію стиків між склом (промастити мікрощілини бітумними, а ще краще — силіконовими мастиками, можна й віконними замазками) та із внутрішнього боку натягнути плівку, щоб уникнути протягів. Найкращий варіант — теплиці із герметиками нового покоління — гумовими прокладками, клямерами, на зразок євровікон. Такі невеличкі теплиці для присадибних ділянок нині виготовляє підприємство Агрисовгаз (м. Малоярославець, Росія), з'явилися вони у продажу й в Україні. Ціна на них, наприклад, у "Новій лінії" (м. Київ) становить близько 10 тис. грн. за одну теплицю, хоча є й менших розмірів —до 5—7 тис.

По–друге, одержати високі врожаї в теплицях без досвічування хоча б розсади проблематично, як і без газації вуглекислим газом. Та якщо з останнім ще якось можна вирішити проблему, заливши бочки (чани) з гноєм (пташиним послідом) водою (в процесі бродіння поряд з іншими газами буде виділятися і вуглекислий), то з досвічуванням набагато складніше. Адже потужні лампи потребуватимуть трансформатора, реєстрації його. Спробуйте зробити це на присадибній ділянці.

Навряд чи сподобається світло вночі сусідам. Лише для невеликої теплиці можна обійтися однією–двома лампами, але тоді говорити про оптову реалізацію і великі масштаби виробництва не доводиться.

По–третє. Як відомо, звичайне скло затримує частину сонячних променів, тих самих, від яких залежить накопичення вітаміну С у продукції. Тому плоди будуть не такі смачні, як з грядки.

Зазначені проблеми є головними. Якщо у когось є скляна теплиця і ви впоралися з першими двома проблемами, можна розглянути технологію вирощування помідорів у ній. Про неї в кінці статті. А розпочнемо із найбільш поширеної споруди, з якою зустрічається кожний,— плівкової теплиці.

Головне призначення плівкової теплиці — виграти час для одержання якомога більш ранньої продукції. Тому важливо застосовувати усі заходи, які дають змогу рано навесні, а в деяких місцях — вже у лютому досягти в них температури 16–18°С, щоб зекономити на обігріві. Це розташування на сонячних місцях, підвищеннях рельєфу, уздовж лінії південь–північ. Теплоємність звичайного ґрунту майже в 1500 разів більша від повітря, тому можна бічні стінки зовні присипати, додаючи свіжий гній, роблячи покриття плівкою мінімальним, поливати гарячою водою. У той же час у спекотні денні години травня можливі перегріви рослин, отож, бажано передбачити можливість швидкого відкривання плівки для провітрювання (гартування розсади). Доведеться вручну відкидати грунт, насипаний на бічні стінки. Найкращою є теплиця з піднятими арками.

Якщо ви плануєте виростити лише розсаду з наступним висаджуванням її на грядки, достатньо буде споруди висотою 30–35 см. Більша висота потребуватиме більших затрат на обігрів.

Підготовка ґрунту. Врожай в теплиці вищий порівняно із польовими умовами, експлуатується площа також досить інтенсивно, тому ґрунт повинен бути дуже родючим. Жоден із природних типів для цього непридатний. Через це застосовують ґрунтосуміші, поліпшуючи показники того, що є на місці майбутньої плантації. Нічого складного тут немає.

Простіше за все придбати вже готову суміш. Поцікавтеся лише, чи знезаражена вона, яким шляхом. Недоліком цього способу є її дороговизна. Для вирощування розсади потрібен шар ґрунтосуміші завтовшки 10 см. Для одержання овочів достатньо 30–35 см.

Щоб приготувати ґрунтосуміш самому, враховуйте, що в ній повинно міститися не менше 10–12% повітря і 12–20% гумусу. Тому додайте пухкі матеріали (опале перепріле листя, торф, солому, тирсу — до 30% від об'єму) та перегній. Для помідора неприпустимо додавати свіжий гній. Якщо ж додати перепрілий, часто не дає спокою питання: як не перебільшити? Є просте правило: 1 тонна перегною на сотку. У перерахунку на 30–35 см це не так вже й багато. Недоліки цього способу — отриманий перегній не пройшов біотермічного знезараження, в ньому можуть бути насіння бур'янів, збудники деяких грибкових хвороб. Раніше вважалося, що пухке, нещільне вкладання свіжого гною, за якого він розігрівається, знищує насіння бур'янів, що є у ньому. Проте, як нині виявлено, — лише частково.

Можна розпалити на місці майбутньої теплиці вогнище, спаливши в ньому відходи: опале листя, гілки після обрізування дерев та ягідників. Отриманий попіл потім розрівнюють і перекопують. Та навіть якщо не вдалося внести достатньо органіки – нічого страшного. Так вже склалося протягом усієї історії, що у рослин майже ніколи і не було ідеальних умов, завжди чогось бракувало. Разом з тим беззаперечним є факт: чим ближче ви наблизитеся до оптимального режиму живлення, тим вищий урожай можна отримати.

Вибір сорту. Запам'ятайте — чим подібніша форма помідора до сферичної, тим більше з нього отримаєте соку. Натомість сливкоподібні містять більше сухої речовини, вони, як правило, добре вдаються в консерваціях, менше пошкоджуються деякими хворобами (в них менше води). Краще підібрати не один сорт, а кілька, з контрастними ознаками, адже наявність сферичної форми контролюється однаковими генами, тому у разі спалаху хвороби всі вони можуть виявитися нестійкими до неї. Отож, оберіть сорти з різними ознаками: кольором, масою і формою плодів, стиглістю (це створить вам конвеєр), облистненістю, висотою, стійкістю до хвороб (у разі спалаху тої чи іншої один може загинути, зате врятує другий). Надалі вам належить зробити вибір. Якщо плануєте виростити під плівкою лише розсаду, обирайте сорти для польових умов. Коли ж хочете залишити розсаду і надалі в теплиці, обирайте рекомендовані для неї. На відміну від польових умов, це дасть вам змогу одержати доволі ранню продукцію, захистити рослини від деяких шкідників, наприклад, колорадського жука, регулювати параметри мікроклімату, наближаючи їх до оптимальних, а відтак і отримати більший врожай.

Сортів нині лишилося небагато. Найвідоміші — надранній Ляна (фірми "Наско") та де–Барао, Ред Хантер (фірми "Nunhems Zaden"), їх майже повністю витіснили гібриди. Для плівкових теплиць рекомендовані такі з них:

— фірми Nunhems Zaden—Кронос F_1, Астона F_1,Шеннон F_1, Філіппос F_1, Динамо F_1, Спринтер F_1, Скіф F_1, Муріл F_1, Отранто F_1, Шеді Леді F_1 та інші;

— фірми "Ільїнічна" (Росія) – Червона стріла F_1 (отримав золоту медаль на виставці "Російський фермер" у 2002 р.), Бумеранг F_1, Гамма F_1, Прекрасна леді F_1, Червона комета F_1 з відмінними смаковими якостями та інші;

— фірми "Гавриш" (Росія) — Євпатор F_1, Альгамбра F_1, Портленд F_1, Лял–ля–фа F_1, Благовіст F_1т та інші.

Найкращі **для консервування** суцільноплідними сорти з плодами середньої щільності, потовщеною оболонкою, високим вмістом сухої речовини – Гамма F_1, Червона стріла F_1, Оля F^1 (фірми "Ільїнічна"), Ракета, Прометей, Буратіно, Венета (фірми "Гавриш") та інші. Так і помідори з плівкових теплиць нічим не поступаються тим, що з грядки, їх можна сміливо консервувати.

Для **споживання у свіжому вигляді** найкращі – з рожевим і червоним забарвленням, по можливості великоплідні, яскравого рівномірного забарвлення, без зеленої плями в місці прикріплення плодоніжки,з ніжним соковитим м'якушем: Скіф F_1, Шеді Леді F_1 (фірми "Nunhems Zaden"), Бумеранг F_1, Прекрасна леді F_1, Сумоіст F_1, Червона стріла F_1 (фірми "Ільїнічна"), Портленд F_1, Цунамі (фірми "Гавриш"). Перелічені сорти винятково смачні. Є й чимало інших.



Для **зберігання** слід відбирати найбільш пізньостиглі, з хрустким щільним м'якушем, малосоковиті, наприклад, Кампеон F_1(фірми "Clause Tezier" (Франція) з геном лежкості — зберігається до одного місяця. У фірми "Гавриш"— це сорти Хуторський засолювальний, Новорічний, Жираф — зберігаються 3—4 місяці.

Розпочинаємо. Насіння нині випускається вже готовим до сівби (протруєне, в оболонці з поживними речовинами та ін.), тому немає потреби його чимось обробляти. Ознака такого насіння незвичний колір (від малинового до зеленого) та надпис на етикетці. Однак дражоване насіння довше проростає, тому сходи можуть з'явитися на 8—10-й день, інколи пізніше.

Оптимальна температура для проростання — 23–25°С. Перша "хитрість" починається після появи проростків. Як тільки вони зійшли над рівнем ґрунту, потрібно винести їх у світле прохолодне місце, знизити температуру до 16–18°С. Лише тоді рослини добре укоріняться, будуть міцними. Якщо ж залишити температуру на рівні 23–25°С, сіянці витягнуться, будуть тонкими, вилягатимуть, а це пізніше вже не виправити.

Перша хвороба, з якою ви можете зустрітися,— це чорна ніжка розсади. Уражуються лише сходи. Вони раптово втрачають тургор, в'януть, гинуть, при вириванні лишаються без коріння, а тільки з чорною прикореневою зоною. Причина полягає у непродезінфікованому субстраті й насінні. Тому під час купівлі поцікавтесь, чи пройшла грунтосуміш термічне знезараження. Хвороба полюбляє кисле середовище. Внесіть у ґрунтосуміш крейду, перемішайте до глибоких шарів. Якщо ви все ж помітили симптоми хвороби — розпушіть міжряддя, досипте крейду. Рослини, яким вдалося подолати хворобу, в змозі дати високий урожай.

Рано навесні тривалість світлового дня збільшується, тому можна обійтися без досвічування. Але в разі початку культури у лютому розсаду можна досвічувати на додаток до світлового дня 2—3 години люмінесцентними лампами, хоча тоді доведеться вирішувати проблему вуглекислого газу, поставивши бочки із залитим водою свіжим гноєм. За фази 5—6 листків (55—60 днів) можна висаджувати розсаду на постійне місце. Ще однією ознакою готовності рослин є сформована (розкрита) перша китиця. Після 20 днів темпи росту помідора різко посилюються, це і є час для першого підживлення. Рецепт розчину такий: 5—10 г калійної (можна аміачної, кальцієвої) селітри, 15—20 г безхлорних калійних (можна сірчанокислого калію) на 10 л води. Чудові, збалансовані комплексні добрива виготовляє фінська фірма "Кеміра" (Гідро, Супер, Універсал). Їх можна давати до двох столових ложок (в одній такій ложці — 10 г).

Головне при висаджуванні на постійне місце — максимально зберегти коріння рослини, інакше їй знадобиться час на відновлення, що затримає плодоношення. До того ж обірване коріння відкриває шлях вірусним хворобам. Намагайтеся висадити всю грудочку ґрунту, переплетену корінням. Звичайно, найкраще для цього підходять торфоперегнійні горщечки, разом з якими рослину можна висадити. Якщо ж їх роль у вас виконують пластикові з-під сметани, візьміть стебло двома вказівними пальцями, перегорніть горщечок та, надавлюючи за низ, виштовхніть всю грудочку. Подивіться, скільки тут молодих білих, найбільш діяльних корінців! Це допоможе вам їх усі зберегти. Тепер зрозуміло, як висівати насіння. Якщо в горщечки, то по одній насінині. Спочатку не радять висаджувати у великі (об'ємом 1 літр), оскільки для сіянця ця площа ще завелика, грунт буде при поливах закисати. Нині популярні касети, маленькі горщечки. В них теж висівають по одній насінині, при з'явленні першого справжнього листка також обережно пересаджують (пікірують) до великих.

Складніше, якщо ви посіяли насіння у ящики. Це заважатиме потім обережно розділити їх під час пересаджування, рослини дуже затінюватимуть одна одну. Дошки повинні бути новими. Інакше бувають випадки, коли під час перенесення дно ящика провалюється.

За якою схемою висаджувати помідори в теплицю? Це залежить від висоти майбутнього куща. Високорослі (індетермінантні) сорти за схемою 70—90х40—50 см, низькорослі можна густіше — 70х30 см (перша цифра — ширина міжряддя, друга — відстань між рослинами в рядку).

Під час висаджування покладіть у лунку чайну ложку суперфосфату та кальцієвої селітри. Перше добриво сприяє укоріненню і збільшенню вмісту цукру, друге запобігає верхівковій гнилі плодів (почорнінню верхівки плоду). Щоб не занести інфекцію на взутті, пересаджування проводьте одні або удвох, у чистому одязі (халаті), дезінфікованим інвентарем (це зовсім не дрібниця).

Після висаджування. На 3—4-й день після висаджування розсади обв'яжіть рослини вільною петлею, залишивши місце для потовщення стебла, систематично обкручуйте навколо шпагату. Поливайте рідко, під коріння, але рясно, удень (щоб ґрунт швидко висихав), лишаючи кущ сухим, не допускаючи підвищення вологості повітря (висока вологість — шлях до грибкових хвороб). Якщо попри все грибкові хвороби все ж трапляться, провітрюйте теплицю, як і за спеки, обірвіть нижні 1—2 листочки, щоб не було застою повітря.

За належної уваги з однієї рослини можна отримати до 20 кг плодів і навіть більше.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Щедра грядка

КРАПЕЛЬНО-ДОЗОВАНИЙ ПОЛИВ ПОМІДОРІВ

Три десятиліття вирощую рослини і в саду, й на городі, і на квітковій клумбі. Різні траплялися роки — і посушливі, й спекотні, і сприятливі, коли вдень сухо, а вночі дощик. Звичайно, і посуха, і надлишок вологи небажані, у такі роки очікувати доброго врожаю не доводиться. Тому одну з проблем — нестачу вологи — ми вирішуємо, поливаючи рослини, хто як уміє: з шланга, з кухлика, а хто і за допомогою автоматичних систем.

А як краще поливати? Скільки давати води, о якій порі, як часто? З цього приводу існує багато різних думок. Але не будемо перелічувати можливі варіанти відповіді. Зауважимо лише, що найвищих результатів можна досягти лише тоді, коли будуть створені оптимальні умови зволоження для кореневої системи певного виду рослин.

На жаль, переважна більшість садівників і городниківаматорів має змогу відвідувати городні ділянки періодично (в кращому випадку — раз на тиждень). Отож, рослинам доводиться перебувати далеко не в оптимальних умовах, щось на зразок: у вихідні дні густо, а під кінець тижня — пусто. Дрібні всисні корінці, що вбирають вологу безпосередньо з грунту, постійно перебувають у стані відновлювального режиму (вони то пересихають, то перезволожуються). Рослини ослаблюються, гірше протистоять шкідникам і хворобам.

Згадаймо, як буяє рослинність у тропіках. Це тому, що вологість і температура там мало змінюються. Коренева система постійно працює на вегетацію. Розмірковуючи над цим, я вирішив перевірити, як реагуватимуть рослини на постійну вологість у звичних для нас умовах (зона Полісся). Місцем проведення експерименту стала невелика (2х3 м) грядка помідорів. Щоб виключити можливість впливу атмосферних опадів, над грядкою за допомогою металевого каркасу на висоті 2,5 м я спорудив прозорий дах з поліетиленової плівки.

Висадили 20 кущів помідорів. Рослини не пасинкували, нижнє листя не обривали. Поливали за допомогою пристрою безперервного крапельно-дозованого поливу, який щохвилини подавав по 10 см^3 води під 10 рослин. Отже, кожна рослина за умов безперервного надходження вдень і вночі одержувала за добу 1,4 л води, тобто відро на тиждень. Оскільки грунт у нас піщаний, перезволоження в зоні кореневої системи не спосте-рігалося.

Для профілактики фітофторозу кущі у травні—червні тричі обробили однопроцентним розчином



Пристрій крапельно-дозованого поливу в дії.

бордоської рідини. До середини жовтня жодного випадку захворювання рослин на фітофтороз не спостерігалося. "Контролем" в експерименті слугувала грядка помідорів у досвідченого городника на сусідній ділянці, який поливав її традиційно — раз на тиждень. Йому довелося закопати кілька відер помідорів, уражених фітофторою, і спалити бадилля вже на початку вересня, незважаючи на вжиті ним заходи боротьби з хворобою. А на моїй ділянці листковий покрив повністю зберігся до перших приморозків у середині жовтня. Зібраний урожай виявився, як мінімум, у 2 — 3 рази вищий, ніж у попередні роки з такої самої грядки.

Ті, хто будь-коли мав справу з крапельним зрошенням, цілком резонно засумніваються в можливості забезпечення надійності безперервного поливу з такою малою швидкістю без дистиляції води, без підвищеного тиску в магістралі тощо. І справді, щоб забезпечити 1,4 л води на добу під одну рослину, краплі мають витікати з швидкістю 1 — 1,5 краплі за секунду. Для цього переріз отвору, через який сочиться вода, має бути в межах 0,15 мм^2.Такий малий отвір затягується слизом протягом 6–10 годин (експериментально перевірено на київській воді). Отже, вихід один: отвір потрібно безперервно прочищати. Саме таке рішення знайшов автор і практично перевірив на декількох конструкціях протягом сезонів 2005—2006 років. Одну з конструкцій освоїв Київський завод реле і автоматики. Його можна придбати у спеціалізованих магазинах фірми "Агрус".

Для тих читачів, які мають бажання самотужки

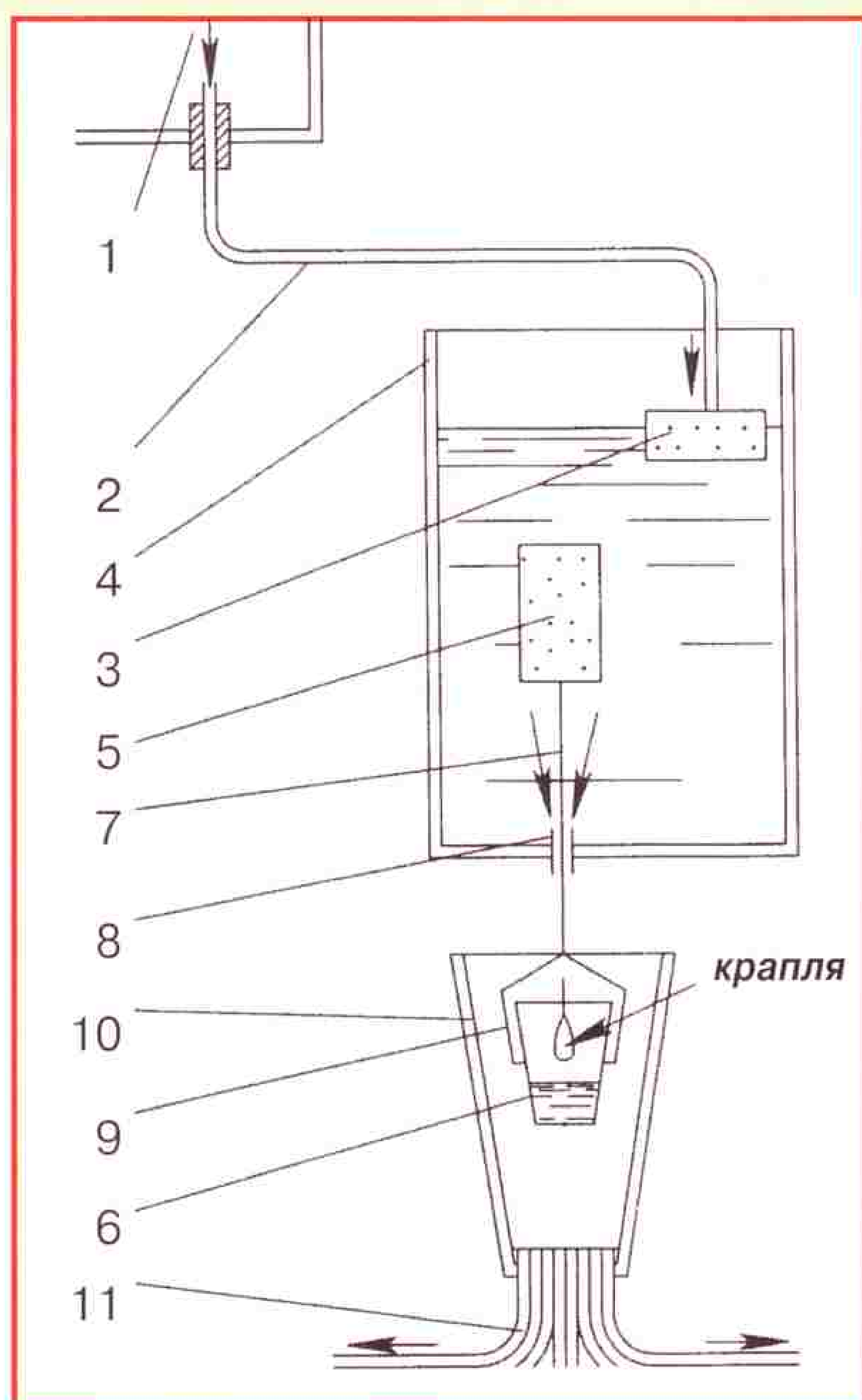


Схема крапельно-дозованого пристрою.

виготовити такий пристрій, наводимо детальніший опис і схему (див. рис.).

Вода з великого резервуара 1 (від 100 л до кількох кубометрів) по трубопроводу невеликого перерізу 2 через запірний пристрій 3, що підтримує рівень води, надходить у ємкість 4 (об'єму 250 мл достатньо).

У ємкості знаходиться пара для дозування крапель втулка 8 і стрижень 7, зроблені з нержавіючої сталі. Залежно від розміру зазору між втулкою і стрижнем крапля витікає швидше або повільніше. Чим більший зазор, тим швидше капає. А головна "родзинка" у тому, що до верхньої частини стрижня прикріплено поплавок 5, підібраний таким чином, що він урівноважує стаканчик 6. У міру наповнення стаканчика поплавок опускається вниз, і стрижень прочищає отвір у втулці 8. Стаканчик продовжує наповнюватися і при досягненні повного об'єму перекидається на коромислі 9. Вода із стаканчика виливається, а полегшена система поплавок-стаканчик піднімається вгору на висхідну позицію.

Під час руху вгору отвір у втулці знову прочищається стрижнем. Цикл туди-сюди повторюється кожні 20—30 секунд. Завдяки цьому отвір не замулюється, принаймні, протягом місяця і навіть більше.

Експеримент було проведено в сезон 2005 року, а у 2006 році на ділянці діяло 10 крапельно-дозуючих пристроїв. Поливали не тільки помідори, а й огірки, суниці, кавуни. На всіх культурах підтвердилися результати минулорічного сезону. Всі рослини, які поливали безперервно, чудово росли й плодоносили.

На мою думку, у безперервного крапельного поливу непогані перспективи. Адже швидкість витікання краплі можна як зменшувати, так і збільшувати, тобто є змога поливати і сади з виноградниками, особливо інтенсивні, і навіть кімнатні квіти (коли господарі у відпустці).

Якщо у когось з'явиться бажання поділитися власним досвідом і спостереженнями, задати якість питання, будь ласка, телефонуйте до автора в Києві за телефонами

236-26-44 (дом.) або 497-31-58 (роб.).

ПРОПОНУЮ

...пристрій крапельно-дозованого поливу.

Анатолій Іванович,
тел. 497-31-58 роб., 236-26-44 дом.



КАРТОПЛЯ, ГОРОХ І СОЯ
З ОДНІЄЇ ДІЛЯНКИ

У нашому присадибному городництві основна культура — картопля, оскільки для більшості з нас вона — другий хліб. Прагнучи забезпечити себе цим другим хлібом, ми відводимо на своєму невеликому городі кращу ділянку, купуємо дорогі заморські сорти, ретельно доглядаємо, ведемо виснажливу боротьбу з колорадською нечистю і врешті-решт картоплі не завжди вистачає до нового врожаю.

На наш погляд, причиною цього є ґрунтовтома присадибної ділянки, коли відсутні можливості для впровадження плодозміни та застосування більш інтенсивних технологій, що передбачають зрошення та інші прогресивні заходи.

У своїй кількарічній практиці городництва для зменшення ґрунтовтоми та збільшення виходу продукції ми застосували спочатку сумісну посадку картоплі з горохом, а останнім часом — ще додатково з соєю. При цьому в один сезон з однієї ділянки землі при незначних додаткових затратах зусиль і насіння збираємо три врожаї: спочатку зеленого і зрілого гороху, потім — картоплі, а в кінці — сої. Слід зауважити, що це стало можливим завдяки тривалим пошукам і, зокрема, застосуванню гребеневого садіння картоплі та гербіциду зенкор. Гребеневий спосіб садіння в цьому випадку не ототожнюється з голландською технологією, беручи до уваги те, що на Україні здавна садили картоплю під плуг.

У чому ж суть застосовуваної нами технології?

Насіннєву картоплю середньоранніх сортів — Кондор, Романо, Марфона, Адретта, Зоря — відбираємо під час збирання врожаю, по можливості з кращих кущів, і закладаємо на озеленіння в ящики чи на майданчики

одним шаром, на строк до 30 днів. За цей час бажано один — два рази картоплю перевернути, і вона набуде темно-зеленого кольору.

Щоб гребеневим способом одержати до столу якомога раніше картоплю і зелений горошок, за 40—50 днів після садіння ми застосовуємо двоступінчасте пророщування (яровизацію) картоплі. Для цього за 30 днів до садіння добре озеленену восени картоплю тримаємо у невеликих ящиках до появи паростків за кімнатної температури, а потім виносимо на теплий балкон.

За п'ять днів до садіння, коли починає зеленіти береза, перекладаємо пророщену картоплю для вологої яровизації у ці ж ящики та старі відра. При цьому картоплю шар за шаром перекладаємо вологим теплим перегноєм шаром до 5 см. Після заповнення ємкостей, у разі, коли перегній недостатньо вологий, поливаємо рясно теплою водою і витримуємо картоплю до п'яти днів за температури 14 — 18^0.За цей час паростки збільшуються до 10—15 мм, а корінці виростають до 25 — 30 мм.

Висаджувати пророщену у такий спосіб картоплю слід обережно, разом з перегноєм. Зазначена підготовка, коли в ґрунті є ще досить весняної вологи, на 1—1,5 тижні прискорює сходи картоплі, забезпечує інтенсивне кущіння, раннє закладання столонів, тобто майбутніх бульб.

Спостереження свідчать, що і під час підготовки ґрунту до садіння, особливо в процесі формування гребенів, слід намагатися якомога повніше зберегти накопичену весняну вологу. Згідно з голландською технологією, вологу на зораних з осені площах не закривають навесні, а тільки розпушують ґрунт фрезою на глибину 12—14 см. Капіляри при цьому не порушуються і рослини значно легше витримують посуху. Ми також відмовилися від закриття вологи під час садіння картоплі по осінній оранці, а проводимо розпушування ручним культиватором або сапкою на глибину до 15 см у напрямку майбутніх борозен і гребенів.

Після підготовки картоплі і ґрунту (бажано з півночі на південь), використовуючи маркер або (краще) під шнур робимо лопатою ямки завглибшки до 15 см із шириною міжрядь 80 см.

Зробивши борозни або ямки, розкладаємо спочатку в них по 1 — 2 жмені суміші перегною або компосту з попелом, а якщо є можливість, то додаємо нітроамофоску та калімагнезію у співвідношенні — на відро компосту 0,5 л попелу і по 0,5 склянки нітроамофоски та калімагнезії. На цю суміш потім кладемо картоплю і трохи її закриваємо землею. Відстань між картоплинами в рядку залежить від розміру бульби. Чим вона дрібніша, тим менша відстань між бульбами — до 15 см одна від одної. Це тому, що дрібна картоплина потребує і меншої площі живлення. Проте слід пам'ятати, що оптимальна відстань — 20 — 25 см.



Лущильний горох сорту Харківський сіємо по злегка пригорнутій землею картоплі з відстанню в рядку між горошинами до 10 см. Далі нагортаємо сапкою гребінь висотою 30—35 см з шириною основи до 50 см. Картопля і горох посаджені.

Коли гребені сформовані, вздовж обох боків по краях сапкою робимо борозни завглибшки 5 — 6 см і висіваємо сою (сорт Білосніжка) з відстанню в рядку до 20 см. Загортаємо сою землею з міжряддя.

У подальшому догляд за посівами полягає у прополюванні та боротьбі з колорадським жуком Ці найбільш трудомісткі роботи полегшує застосування селективного гербіциду зенкор та сортів картоплі, що не пошкоджуються колорадським жуком. Гербіцид зенкор застосовуємо згідно з рекомендаціями німецької фірми "Байєр", тобто до сходів картоплі з мінімальною нормою внесення препарату — 7,5—10 г на сотку. Він високоефективний проти вівоюга, щириці та багатьох інших однодольних і дводольних бур'янів, менш ефективний — проти пирію.

Збирання врожаю зеленого горошку на консервування та сушіння починається з кінця червня, а гороховиння для кролів (на сіно) — з середини липня. Сою, як культуру пізнього дозрівання, збираємо через 2 — 3 тижні після викопування картоплі. Як сою, так і горох під час збирання слід зрізувати, щоб їхнє коріння залишалося в ґрунті. Після збирання врожаю картоплі і сої город буде чистим від бур'яну, земля пухка і без попередньої підготовки, при застосуванні сівозміни можна сіяти озимину.

Враховуючи зазначені відстані в рядку між картоплею, горохом і соєю, на 1 м^2 вирощуємо 4 — 5 кущів картоплі, приблизно по 10 рослин гороху і сої. Така щільність посадки і посіву за оптимальних умов без поливу може забезпечити: картоплі до 200 кг, гороху і сої по 10 кг з сотки. Отже, без особливо обтяжливих затрат праці при найраціональнішому використанні землі, ми додатково отримуємо з сотки таку кількість гороху і сої, з врахуванням вмісту в них білків (в межах 30%), яка рівноцінна 25—30 кг м'яса. Це не забезпечить нас м'ясом, але, безперечно, урізноманітнить наш раціон харчування. Дійсно, в цьому випадку підтверджується народне прислів'я: "Сій густо, не буде пусто".

Не слід забувати й того, що горох і соя — чудові накопичувачі азоту в ґрунті. Доведено, що в розрахунку на одну сотку бобові за сприятливих умов накопичують до 10 кг азоту, що дорівнює 1—1,5 т гною. Крім того, їхнє коріння поліпшує хімічні й фізичні властивості ґрунту, перетворює важкодоступні сполуки в доступні, усмоктує поживні речовини з глибини.

Про що свідчить наш досвід?

— на 20—30% полегшується праця під час садіння та догляду за картоплею;

— за рахунок кращого використання садивного матеріалу, цільового внесення добрив, своєчасного догляду маємо гарантований приріст врожаю картоплі;

— одержуємо потрійний урожай: картоплі, зеленого горошку, стиглої сої;

— без попередньої підготовки ґрунту після збирання картоплі ділянку можна використовувати під озимину;

— сумісно вирощуючи картоплю з горохом і соєю, як азотонакопичувачами, значно зменшуємо ґрунтовтому ділянки від садіння картоплі рік у рік на одному місці і, певно, така сумісність частково замінює застосування сівозміни, яка практично неможлива на невеличких земельних ділянках.

Колись академік Д.Н. Прянішніков стверджував, що таємниця забезпечення добробуту людей залежить від розв'язання проблеми використання атмосферного азоту. Вирішальним природним ключем до цього є бобові культури, які ми повинні вирощувати на наших городах як рослинні замінники м'яса й такі, що запобігають виснаженню ґрунту при монокультурі картоплі.

І.А. Бузун,
Харківська обл.

РОЗХІДНИК
плющоподібний



Декоративний вигляд має розхідник, що звисає з каміння.

Ця непримітна сланка рослина отримала назву розхідник звичайний, або плющоподібний (Glechoma hederacea) завдяки своїм серцеподібно-трикутним або округло-серцеподібним листкам та сланкому стеблу, схожому на плющ. У різних місцевостях його ще називають: баранчик польовий, бибишник, копієшник, костянка, котики, окладник, пасочки, собачки, тяглик, чистар; російською мовою — будра плющевидная. Тіневитривалий та вологолюбний розхідник поширений по всій території України: по берегах річок, на узліссях, галявинах, у садках, уздовж доріг, на городах.

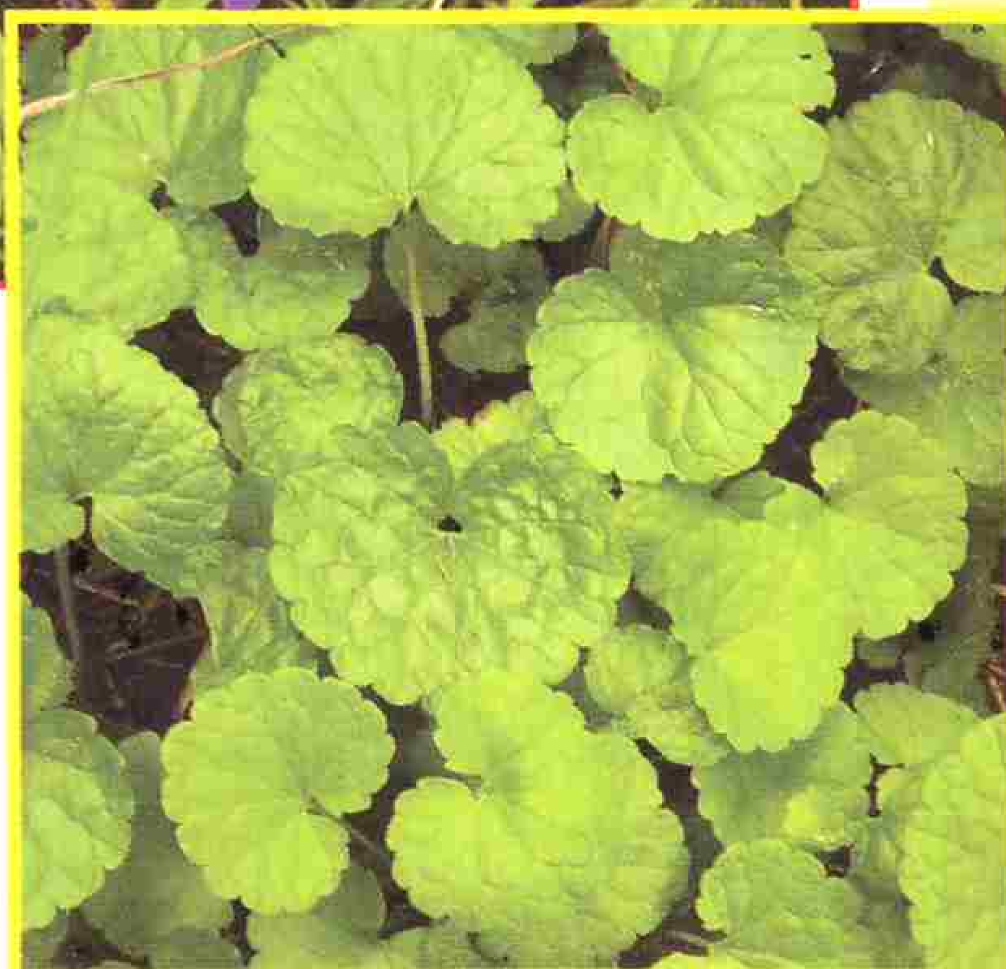
Невисокий (10—30 см) багаторічник з родини губоцвітих квітує з квітня до серпня синьо-фіолетовими квіточками, розміщеними в пазухах листків. Вегетуюча рослина стелиться по землі, але квітконосні пагони під час цвітіння піднімаються на висоту до 30—40 см. Саме в цей період їх використовують для лікувальних потреб. Листя розхідника містить вітаміни (каротин, аскорбінову кислоту), ефірну олію, сапоніни, гіркі та дубильні речовини, органічні кислоти (оцтову, кавову, винну, ферулову та ін). У народній медицині препарати розхідника звичайного використовують для збудження апетиту, покращення травлення, активізації обміну речовин. Настій трави застосовують для лікування органів дихання (хронічний бронхіт, запалення легень, бронхіальна астма). Ця рослина виявляє антисептичну, кровоспинну, болетамувальну дію, нею лікують опіки, промивають рани, виразки, використовують при кон`юнктивіті, для компресів та ванн як тонізуючий і стимулюючий засіб. Потовчене свіже листя прикладають до наривів.



Під час квітування сланкий розхідник піднімає квітконоси вгору.

У харчуванні застосовують молоду зелень розхідника, додаючи в невеликій кількості до весняних салатів та для ароматизації супів і соусів. Як і всі спеції, які споживають у їжу, головне — не переборщити: від цього не тільки погіршиться смак страви, а й може виникнути хворобливий стан. Наприклад, внаслідок надмірного вживання великої кількості рослинної сировини може з`явитися підвищена пітливість та порушення серцевого ритму.

Розхідник використовують і як декоративну рослину. Він швидко заплітає вологі затінені місця, красиво звисає з каміння над водоймою.



Листкова мозаїка

Н.М. Смілянець

ОМОЛОДЖУВАЛЬНЕ ОБРІЗУВАННЯ ПЕРСИКА

Деревина сортів персика має добру регенеруючу (відновлювальну) здатність. Залежно від віку дерев, догляду за ними та впливу навколишнього середовища можна виділити два види омолоджувального обрізування: періодично необхідного та вимушеного.

Періодично необхідне омолоджувальне обрізування. Виконується з метою ліквідації сильного оголення середини крони та периферійності плодоношення, як наслідку старіння дерева та невмілого обрізування. При цьому завдання полягає у відновленні росту плодоносних пагонів за рахунок появи "жировиків". Здійснюється шляхом укорочення гілок на деревину 2—3 чи 3— 5-річного віку залежно від стану дерев.

Після появи жирових пагонів важливим є своєчасне їхнє відхилення та фіксація (підв'язування) з метою надання великих кутів відходження від штамбу чи гілки, у потрібному напрямку (вбік) тільки не до середини крони. Навесні наступного року жирові пагони вкорочуємо над середнім чітко вираженим передчасним пагоном, спрямованим на зовні крони. Усі пагони, спрямовані до середини крони — видаляють, а нормально направлені — вкорочують на 6 — 8 міжвузль для подальшого формування плодоносних пагонів та пагонів заміщення.

У момент здійснення омолоджувального обрізування, за забарвленням деревини поперечного перерізу гілки, можна оцінити стан дерева та передбачити подальші перспективи. Світло-зелене та світло-жовте забарвлення багаторічних кілець — вказує на відсутність морозних пошкоджень та можливість нормального плодоношення надалі. Наявність коричневого та темно-коричневого забарвлення вказує на перенесене сильне підмерзання та можливі його негативні наслідки. А саме: всихання окремих гілок, слабке плодоношення, хворобливість. У такому випадку рівень обрізування слід понизити ще до старшої деревини (до "здорової").

Вимушене омолоджувальне обрізування. Виконується незалежно від густоти крони та відсутності чи наявності пагонів, а за наслідками сильного пошкодження дерева взимку, що очевидним стає навесні з розпусканням бруньок. Окремі гілки — не "подають ознак життя". Тому таке обрізування здійснюють пізно навесні до місця "живої" деревини, що часто буває до її 5—7-річного віку. А іноді (як було після зими 1986/87 р.)— до рівня висоти снігу, який був узимку.

Оскільки такі гілки доволі товсті, то обов'язковим має бути "замащування" їх поперечних зрізів садовим варом чи густою масляною фарбою.

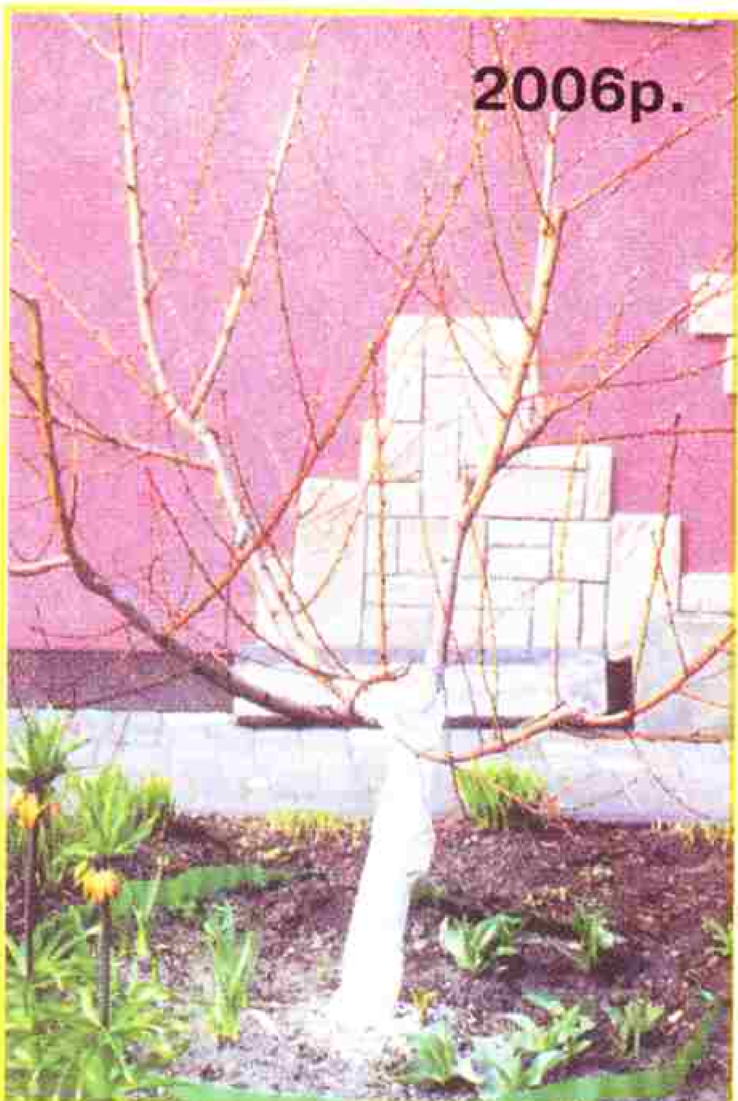
У рік омолодження виростає багато сильних жирових пагонів. Завдання даного моменту полягає у їхньому проріджені та спрямуванні в бік периферії крони та видаленні тих, що "вперто" ростуть до середини. І основне — своєчасно, при досягненні жировиками довжини 120—140 см, вкоротити з переведенням на бічний, вдало розміщений передчасний пагін. Це дасть змогу направити надзвичайно сильну енергію росту на формування уже не одного жирового центрального провідника, а декількох бічних, з подальшим формуванням на них плодоносних пагонів та пагонів заміщення

За нормального проведення таких "операцій", дерева персика починають оновлене життя уже через рік— два рясним цвітінням та плодоношенням. Подальший догляд — як при формуванні плодоносних дерев. Особливої уваги потребуватимуть лише місця товстих зрізів — на їхнє заростання потрібно 3 — 4 роки. Тому важливо своєчасно захищати зрізи від грибних захворювань, обробляючи їх розчином мідного чи залізного купоросу, а після підсихання — періодично замащувати варом чи густою фарбою. Через 2 — 3 роки омолоджені дерева персиків досягають попередніх розмірів і дають стабільно високі врожаї доброї якості. Якщо в 4—6-річних насадженнях сорту Київський ранній плодів вищого сорту було 46 %, 1-го сорту—34%, 2-го — 18%, та 2% нестандарту, то у 16-річних (після омолоджування) ці показники становили відповідно 46, 42, 8 та 4% (Алексеєва О.Н., 1993;1995). За значних пошкоджень скелетної деревини морозами, шкідниками чи хворобами дерева персика можна омолоджувати як на 6—7, так і на 8 — 9-річну деревину.,

В.В.Павлюк,
кандидат сільськогосподарських наук







Послідовність омолодження персикового дерева

Від редакції. Як ви здогадалися, шановні читачі, проблемами, що викладені в статті, ви будете займатися на початку весни. А нині саме час подбати, щоб ваші персикові дерева добре перезимували і не постраждали впродовж зими від морозів та інших несприятливих факторів, особливо в північних областях України.

Найперше, перед замерзанням грунту слід зробити вологозарядковий полив, вливши під кожне дерево не менше 50 —150 л води (залежно від віку дерева, типу грунту та його вологості). Якщо персикове дерево висаджене у такому місці, що не має природного захисту, то варто поставити захисні щити з боку пануючих вітрів. Штамб і скелетні гілки необхідно обв'язати мішковиною чи подібним матеріалом. А з настанням сталих морозів дуже важливо захистити кореневу систему, замульчувавши пристовбурний круг товстим шаром (10— 15см) перегною, торфу, тирси тощо.

АГРУС: ВИРОЩУЙТЕ СТІЙКІ СОРТИ





Про аґрус дуже багато пишуть, розхвалюють його смак і користь. Без цього, мабуть, неможливо обійтися.

Ця унікальна культура походить з Канади, де в дикому вигляді зустрічається майже біля Полярного кола. Має надзвичайну різноманітність ягід за кольором — зелені, жовті, рожеві, червоні і чорні, а також — за формою і розмірами.

У свій час я вирощував великоплідні сорти аґрусу, але в роки з великою кількістю опадів їх уражувала сферотека (американська борошниста роса). Через цю хворобу в нас різко скоротилися насадження Європейських сортів аґрусу. Почали вирощувати американські сорти, але вони мають відносно дрібні ягоди. Тому останнім часом селекціонери вивели великоплідні сферотекостійкі сорти аґрусу. Зупинюсь на їхній характеристиці.

Високий замок. Відзначається стабільною врожайністю, великоплідністю, стійкістю до американської борошнистої роси.

Кущ слаборослий, слаборозлогий, пагони середньої товщини, прямі. Шипи одинарні і подвійні, розміщені перпендикулярно до пагона. Ягоди округлоовальні, темно-червоні, середня маса 4,1 г, великих — 6,4 г. Шкірочка середньої товщини, без опушення. М'якуш стиглих плодів зеленувато-коричневий, приємного кисло-солодкого смаку (4,25 бала).

З 1995 р. Високий замок занесено до Реєстру сортів рослин України (для зони Полісся).

Каменяр. Урожайний, великоплідний, стійкий до американської борошнистої роси і септоріозу сорт. Кущ сильнорослий, слаборозлогий з прямими середньої товщини пагонами. Шипи одинарні, прямі, розташовані по всій довжині пагона перпендикулярно. Ягоди округло-овальні, темно-червоні, середня маса 3,5 г, великих — 6,3 г. Шкірочка середньої товщини, без опушення. М'якуш зеленувато-коричневий, приємного кисло-солодкого смаку (4,25 бала).

З 1994 р. сорт Каменяр занесений до Реєстру сортів рослин України для Лісостепу і Полісся.

Карпати. Сорт швидкостиглий, високоврожайний, комплексностійкий до американської борошнистої роси та септоріозу. Кущ середньорослий, середньорозлогий. Пагони середньої товщини. Шипи одинарні й подвійні, спрямовані навскіс донизу.

Ягоди великі, овально-округлі, середня маса 3,5 г, великих — 6,6 г, темно-червоні, без опушення. Шкірочка середньої товщини, міцна, еластична. М'якуш зеленувато-коричневий, чистий, приємного десертного кисло-солодкого смаку (4,5 бала).

З 1995 р. сорт Карпати занесений до Реєстру сортів України для Лісостепової зони.

Кий. Має високу стабільну врожайність, підвищену посухо - та зимостійкість, стійкий до борошнистої роси, середньо уражується антракнозом із загальною доброю життєздатністю. Кущ середньої сили росту, формується з помірної кількості прямостоячих, доволі товстих, середньошипуватих пагонів.

Ягоди великі, середня маса 4,2—4,5 г, овально-округлі, жовті з рельєфно позначеними прожилками, неопушені. Шкірочка середньої товщини, міцна, еластична. М'якуш зеленкувато-жовтий, приємного кисло-солодкого смаку (4,25 — 4,5 бала). Вирощується з 1992 року.

Ліхтарик. Відзначається високою стабільною врожайністю, а також посухо- і зимостійкістю. Стійкий до американської борошнистої роси та антракнозу. Кущ середньої сили росту, з прямими, доволі товстими, слабошипуватими пагонами. Ягоди великі, середня маса 5,3 — 5,9 г, округлі, темно-червоні, без опушення. Шкірочка тоненька, міцна, еластична. М'якуш зеленуватий, приємного кисло-солодкого смаку (4,25—4,5 бала). Культивується з 1992 року.

Неслухівський. Відзначається великоплідністю, високою врожайністю, відмінним десертним смаком ягід, стійкістю до септоріозу, доброю загальною життєздатністю, слабко уражується борошнистою росою. Кущ сильнорослий, слаборозлогий, з прямими, середньої товщини пагонами. Однорічні пагони горбкуваті, неопушені. Шипи могутні, розташовані по 1—2 перпендикулярно до пагона, іноді навскіс донизу, темнозабарвлені.

Ягоди великі, округло-овальні, темно-червоного забарвлення. Середня маса ягід 3,7 г, більших — до 6,3 г. Шкірочка середньої товщини, міцна, із слабким опушенням. М'якуш дуже приємного десертного смаку (4,5 — 5 балів). З 1990 року сорт Неслухівський культивується в усіх регіонах України.

Безсумнівно, всі вищерозглянуті сорти гарні, мають свої переваги, але спільний для всіх недолік — шипуватість. Я ж віддаю перевагу безшипним сортам. Тому й культивую таких два чудових сорти, як Колобок і Оттава. Розглянемо і їхню характеристику.

Колобок. Середнього строку достигання, середньорозлогий, загущується, слабошипуватий, має добру вкорінюваність пагонів за всіх способів вегетативного розмноження.

Ягоди великі, червоні, з восковим нальотом, десертного призначення, середня маса 4—5 г. Сорт середньозимостійкий. З успіхом культивується в усіх регіонах України.

Оттава. Цей сорт мені надіслали з Росії, з Калінінградської обл. Виведений у ФРН і там широко поширений. Кущ сильнорослий, слаборозлогий, у молодому віці більш розлогий, пізніше — прямостоячий. Пагонів середня кількість, вони середньої товщини, дугоподібно звисаючі, безшипні, з рожевувато

забарвленими верхівками. Листки з середнім вирізом, тупі, короткі. Ягоди великі, середня маса 4,5 г, округлі, червоного кольору. Прожилки слаборозгалужені, світло-рожевого забарвлення, добре помітні. М'якуш соковитий, ніжний, з невеликою кількістю насіння. Смак ягід добрий, кисло-солодкий, приємний.

Переваги сорту: висока стійкість до американської борошнистої роси, відсутність на гілках шипів, висока врожайність, великоплідність, добрий смак ягід, універсальне використання.

Недолік — розлогість кущів у молодому віці.

В усіх сортів урожайність досягає 15 — 20 кг ягід з куща і багато в чому залежить не лише від місця культивування, а й від рівня агротехніки. Аґрус може рости й давати врожай майже на всіх типах ґрунтів, але особливо врожайним буває на ґрунтах середнього механічного складу. Завдяки могутній кореневій системі аґрус посухостійкіший порівняно з іншими ягідними культурами.

Захист насаджень від морозів і заморозків

Найвідповідальніша фенологічна фаза в аґрусу — це цвітіння. Якщо він квітує в ранні строки, то є небезпека загибелі квіткових бруньок і зав'язі від весняних заморозків. Несприятливі погодні умови можуть негативно вплинути на бджолозапилення, тому важливо мати самоплідні сорти — Колобок, Рожевий–2, Орльонок та інші.

Коли очікуються заморозки, то кущі, що квітують, з вечора слід накрити папером, рогожкою або тканиною. Якщо вкрити кущі немає змоги, то можна застосувати дощування з дрібним розпилом води. Для цього слід завчасно запастися відповідними насадками і шлангом. Одночасно потрібно полити ґрунт під кущами. У деяких сортів коренева система пошкоджується за температури мінус 3—4°С. Тому для нововисаджених кущів з осені необхідне мульчування прикореневої зони, а кущі бажано вкрити снігом. У більшості сортів за температури мінус 33—34°С підмерзає однорічний приріст в рівень із сніговим накриттям. Плодоносна зона більш стійка, але відлиги з морозами посеред зими до мінус 35 — 38°С і наприкінці зими до мінус 30°С можуть призвести до сильного пошкодження рослин.

Підмерзлі кущі без пошкодження кореневої системи відновлюють свою продуктивність, як правило, за 1—2 роки, за рахунок відростання однорічних приростів.

Садіння аґрусу й формування куща

Садити аґрус краще на відкритих сонячних, таких, що добре прогріваються, ділянках. Кращий час для садіння, особливо у південних районах — осінь.

Аґрус добре реагує на забезпечення поживними елементами. Тому під час садіння в ямку необхідно внести 8—10 кг перегною та 20 г фосфору і 40 г калію (за діючою речовиною).

Необхідну кількість відповідного добрива за діючою речовиною визначаємо так. Якщо маємо подвійний суперфосфат, що містить 52% діючої речовини, то це означає, що в 100 г добрива міститься 52 г діючої речовини, а нам потрібно 20 г. Тож потрібну кількість добрива (подвійного суперфосфату) визначаємо за формулою:

$$X = \frac{100 \times 7 \times 20}{52} = 40 \text{ г.}$$

Отже, 20 г діючої речовини міститься у 40 г добрива.

Саджанці або відсадки слід висаджувати на 5—7 см глибше, ніж вони росли в розсаднику. На поверхні над ґрунтом повинно бути 10—15 см штамбу.

Кожну скелетну гілочку куща під час садіння вкорочують на бруньку, направлену до середини і вгору. Всю прикореневу поросль і гілочки на нижній частині стовбура видаляємо.

Наступного року рано навесні обрізуємо наполовину прирости подовження. Вдало розташовані гілки, обрізані наполовину, можна залишити для формування додаткових скелетних гілок. А прикореневу поросль і низько розташовані гілки видаляємо.

На третій рік навесні слід наполовину вкоротити прирости подовження на бруньку, направлену в бажаному напрямку, а також видалити та вкоротити ті гілочки, котрі загущують кущ і не потрібні для скелетоутворення, зберігаючи при цьому 5 см цьогорічного приросту. Щоб ягоди були великими, кущ слід прорідити.

З кінця червня до початку липня обрізуємо всі бокові пагони поточного року, зберігаючи до 5 листків на кожному. Цим відкриваємо кущі і видаляємо попелицю з верхівок пагонів. Провідники не обрізуємо, але рано навесні у сформованих кущів їх наполовину вкорочуємо, а бокові гілочки, що були обрізані минулого року, обрізуємо на другу бруньку. А також видаляємо всі хворі, сухі і ті, що загущують кущ.

Пам'ятайте, аґрус плодоносить на гілочках старшого віку і при основі бокових минулорічних приростів. Тому в нього мають бути постійні скелетні гілки в формі куща з відкритою серединою.

Розмноження аґрусу

Розмножують аґрус відсадками, здерев'янілими живцями, зеленими живцями і насінням. У першому випадку для одержання сильних бокових пагонів із бокових бруньок усі однорічні пагони і приріст багаторічних гілок вкорочуємо на 1/5 частину їхньої довжини. Навколо куща в розпушеному ґрунті радіально робимо борозни завглибшки 10—12 см. У них укладаємо пагони, пришпилюючи їх дерев'яними гачками і тимчасово залишаємо їх відкритими. Коли новоутворений приріст досягне висоти 12—15 см, їх пригортаємо вологим ґрунтом. Через 15—20 днів підгортаємо молоді паростки ще раз. Краще вкорі-нюються 1—3-річні гілочки. Восени відділяємо їх від куща, виконуємо і розрізуємо на відсадки. В одержаних саджанців відрізуємо на висоті 25—30 см верхню частину з неопалим листям, а в нижній частині на саджанцях листя обриваємо. Після висаджування на постійне місце саджанець обрізуємо, залишаючи над ґрунтом 2—3 бруньки.

Для розмноження здерев'янілими живцями заготовляємо їх восени. Нарізуємо їх завдовжки 15—18 см, зв'язуємо в пучки і зберігаємо в погребі до утворення калюсу, помістивши нижніми кінцями у вологий пісок. Потім дістаємо, пересипаємо вологим піском і зберігаємо до весни під снігом або ж у погребі. Навесні висаджуємо в парник, залишаючи верхню бруньку на рівні ґрунту.

Під час розмноження зеленими живцями в червні—липні зрізуємо верхівки приростів завдовжки 5—6 см, зв'язуємо в пучки і занурюємо нижніми кінцівками на 2—3 см в розчин гетероауксину (або іншого стимулятора) на 8—10 годин. Потім висаджуємо в ґрунтову суміш, що складається з рівних частин торфу і піску. Схема садіння 6x8 або 8x13 см. Глибина садіння живців 1,5—2 см. Насадження накриваємо плівкою і 5 — 6 разів на день обприскуємо їх водою, а в спекотні дні притіняємо і провітрюємо.

За насіннєвого розмноження насіння, після вилучення із стиглих плодів, стратифікуємо в погребі. Але як тільки ґрунт замерзне, перемішавши його з піском і засипавши в ящички, переносимо в завчасно підготовлену ямку завглибшки 40—50 см і засипаємо ґрунтом на 20 см. Рано навесні насіння дістаємо і висіваємо в парник, а з появою 2—3 справжніх листочків пікіруємо на грядці. До осені виростають добре сформовані сіянці.

В.В. Беспалов,
вул.Васляєва,4а,кв.102,
м.Миколаїв, 54018





ГРУША В УКРАЇНІ

Цього року у видавництві "Аграрна думка" (м. Київ) вийшла друком фундаментальна книга з садівництва "Груша в Україні".

Автори: М.В. Матвієнко, кандидат сільськогосподарських наук (тел. +38 (067) 296-40-41);

Р.Д. Бабіна, кандидат сільськогосподарських наук, заслужений діяч наук і техніки АР Крим;

П.В. Кондратенко, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік УААН, лауреат премії ім. Л.П. Симиренка, лауреат премії в галузі науки і техніки України.

У книзі в науково-популярній формі подано огляд історії культури груші в Україні, ботанічну і морфологічну характеристики, вимоги до умов вирощування, придатність для неї різних ґрунтово-кліматичних умов. На основі тривалих експериментальних досліджень широко представлено практичний матеріал щодо підщеп і кроноутворювачів, включаючи й інші види і гібридні форми, які використовуються у промисловому та аматорському садівництві. Доволі детально висвітлено питання розмноження груші (з урахуванням особливостей культури), перещеплення різновікових дерев і регулювання врожайності. На основі сортовивчення в умовах Київщини і Криму описано і проілюстровано близько 148 сортів вітчизняної і зарубіжної селекції, у т. ч. 56 сортів занесених до Реєстру сортів рослин України у 2006 році; подано конкретні рекомендації стосовно їхнього вирощування на регіональному рівні. Висвітлено закладання промислових, приватних і фермерських насаджень; питання шкідників і хвороб груші та захисту від них; збирання та зберігання врожаю, зокрема в умовах штучного охолодження. Стисло подана селекція культури груші; застосування в народній медицині та продукти переробки і страви.

Знайомлячись із змістом книги, читач неодмінно зацікавиться розділом "Підщепи", адже підщепа — фундамент дерева. Від підщепи значною мірою залежить і врожайність дерева, якість його плодів, стійкість до несприятливих умов, а також шкідників і хвороб, його довговічність. У книзі ж чи не вперше так широко висвітлено всі види підщеп, їхня характеристика і методи вирощування; описано також вирощування саджанців груші за кількома різнотривалими технологічними схемами.

Неоціненним у книзі є розділ "Сорти". Кожний сорт проілюстровано кольоровим фото і детально описано, виділивши його переваги та вказуючи недоліки, дані рекомендації щодо районування в тій чи тій ґрунтово-кліматичній зоні, відзначено сумісність з підщепою.

Зацікавить читачів також розділ "Технології вирощування", в якому ключовими є підрозділи, що висвітлюють закладання та вирощування різних насаджень, обрізування і формування дерев груші, технології вирощування плодів у насадженнях з різною формою крони.

Дуже важливим є також розділ про захист рослин від шкідників і хвороб. Описані найпоширеніші в Україні шкідники і хвороби груші, дані рекомендації щодо боротьби з ними.

Не менш цікавими і корисними є розділи, що висвітлюють збирання, обробку й зберігання плодів, застосування груші в народній медицині, технологічну переробку плодів та приготування різноманітних страв з плодами груші.

Закінчується книга довідковими таблицями у вигляді додатків, з яких читач матиме змогу довідатися про кращі сортові комбінації груші (взаємозапилювачі), сумісність різних сортів з айвою, районований сортимент у різних ґрунтово-кліматичних зонах України, орієнтовні строки знімання та термін зберігання плодів різних сортів, ураження сортів окремими хворобами, систему захисту плодових насаджень груші від шкідників.

Книга розрахована на наукових працівників, спеціалістів і фермерів сільськогосподарських підприємств, студентів сільськогосподарських вузів, садівників-аматорів.

Ця фундаментальна робота колективу авторів: М.В.Матвієнка, Р.Д.Бабіної, П.В.Кондратенка висунута на здобуття премії ім. Л.П.Симиренка.

КУЛЬТИВАТОР "СЕНИКА" В РОБОТІ

Про цей культиватор на сторінках "ДСГ" ми розповідали вже неодноразово. В останнє це було в "ДСГ" № 8 поточного року. Але читачі журналу продовжують звертатися і до автора, і до редакції з проханням докладніше висвітлити способи виконання робіт цим культиватором.

Автор сконструйованого ручного дискового культиватора ***Борис Олексійович Сеник*** надіслав до редакції кілька фотографій на доповнення до тих ілюстрацій, які подавалися раніше ("ДСГ" № 6, 2003 р.; "ДСГ" № 5, 2004 р.; "ДСГ" № 8, 2006 р.) і запропонував подати способи роботи ручним дисковим культиватором у вигляді фоторепортажу:



1. Культиватор тягнуть за дишло з поперечиною, руки за спиною.



2. Культиватор можна тягнути вдвох за ручку-дишло.



3. Прикріпивши дишло з протилежного боку, культиватор штовхають попереду себе.



4. Легше штовхати культиватор, якщо напарник за гнучку тягу тягнутиме його спереду.



5. Культиватор з лапою використовують для збирання картоплі з гребенів.

ПОДОВІ ПЕЧІ

Подові печі (російська, українська) — це універсальні теплові пристрої, які широко застосовують не тільки в сільських місцевостях, а й у селищах міського типу. В подових печах можна готувати різноманітні страви, випікати хліб, запарювати корми для свійських тварин, гріти воду, сушити зерно, фрукти тощо. Крім того, подова піч є відмінним термосом. Стосовно витрати палива для приготування їжі вона є найекономічнішою порівняно з усіма іншими вогневими печами сучасних конструкцій.

На рис.1 зображена звичайна російська піч розміром у плані 165x127см. На цій печі можна приготувати їжу для родини, яка складається з п'яти-шести чоловік і обігрівати житло площею 20 — 25 м^2. Основною частиною печі є варочна камера. Дуже важливо, щоб правильно були зроблені склепове перекриття камери та під.

Аби камера швидко нагрівалась і добре утримувала тепло, склепове перекриття і під потрібно робити з ухилом до передньої частини печі — припічку відповідно до вказаних розмірів.

На рис. 2 показана російська піч з плитою у припічку і обігрівальним щитком. Розмір печі у плані 165x153 см. Паливник для щитка і для плити загальний, розміщується під припічком печі. Паливні і піддувальні дверцята виведені з боку печі, протилежному від щитка. За бажанням плиту можна використовувати тільки для приготування їжі з випусканням димових газів прямо в трубу (влітку).

Обігрівальний щиток викладають зі стінками у півцеглини як одне ціле з піччю, на одному фундаменті.

Засувка, виведена на передню стінку печі, закриває димову трубу після палення плити, а засувка у боковій стінці щитка закриває димову трубу після палення плити і щитка.

Піч може обслужити сім'ю з п'яти — шести чоловік і обігріти при одночасній роботі з щитком житлову площу в 40 м^2. Піч необхідно розміщувати так, щоб бокова стінка з щитком виходила в кімнату, відділену від решти приміщення глухою перегородкою,

Українська піч відрізняється від російської в основному тільки комином, який прибудовується в передній частині печі і нависає над припічком, а ще українські печі, зазвичай, будують глинобитними.

Варочну камеру глинобитної печі будують на кам'яному чи цегляному підмурку, покритому глиняним подом завтовшки 3—4 см добре втрамбованим у вологому стані. Під має

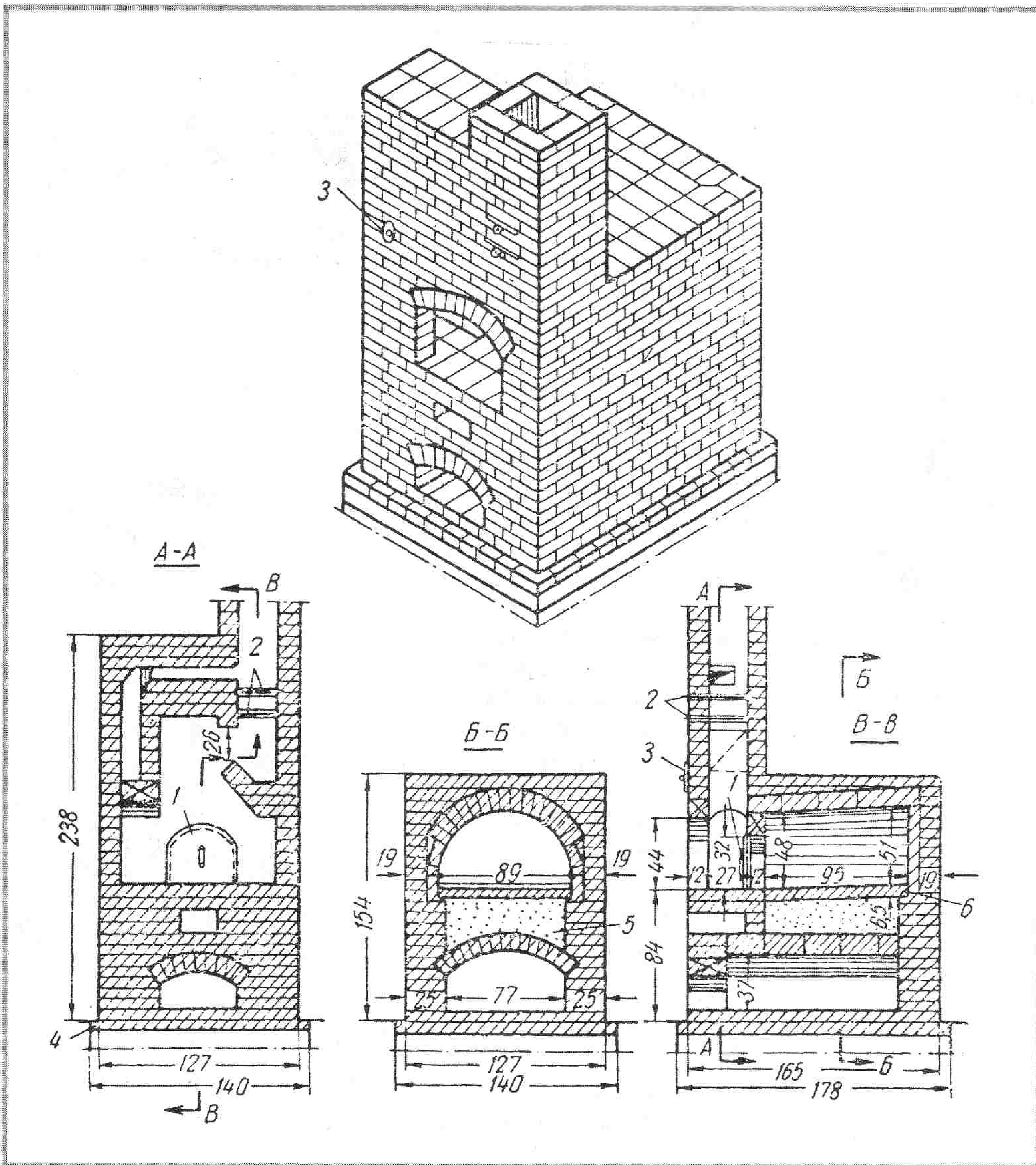


Рис. 1.

Звичайна російська піч:
1 — заслінка (затула) для варочної камери;
2 — засувка;
3 — самоварник;
4 — два шари толю;
5 — дрібний гравій і річковий пісок;
6 — підйом поду 2 см.

перевищення задньої частини над передньою на 2 см. Каркас камери виготовляють з прутів лози зігнутих півкругом. Кінці прутів устромлені в поверхню поду, верхня частина заднього прута вища від переднього на 3 см. Таким чином варочна камера в задній частині буде вищою від передньої, а під матиме нахил у бік челюстей. Челюсті — завантажувальний отвір завужений і занижений від передньої частини варочної камери по півколу теж на 3 см.

Для побудови печі придатна глина різноманітних видів — жовта, червона, чорна, яку, зазвичай, використовують у гончарстві. Глину замочують, додають (залежно від жирності глини) частину піску, а також солом'яної різки або полови, добре вимішують і готують вальки завбільшки з долоню. Далі цими вальками обкладають з обох боків каркас, починаючи з задньої стінки. У міру природного підсихання варочну камеру змащують як зовні, так і внутрішні її стінки глиняним розчином, для чого найкраще підходить чорна глина. Далі на підмурку будують стінки печі. Простір між стінками печі і варочною камерою заповнюють щебенем, битою цеглою тощо, а вже зверху всю піч змащують глиною.

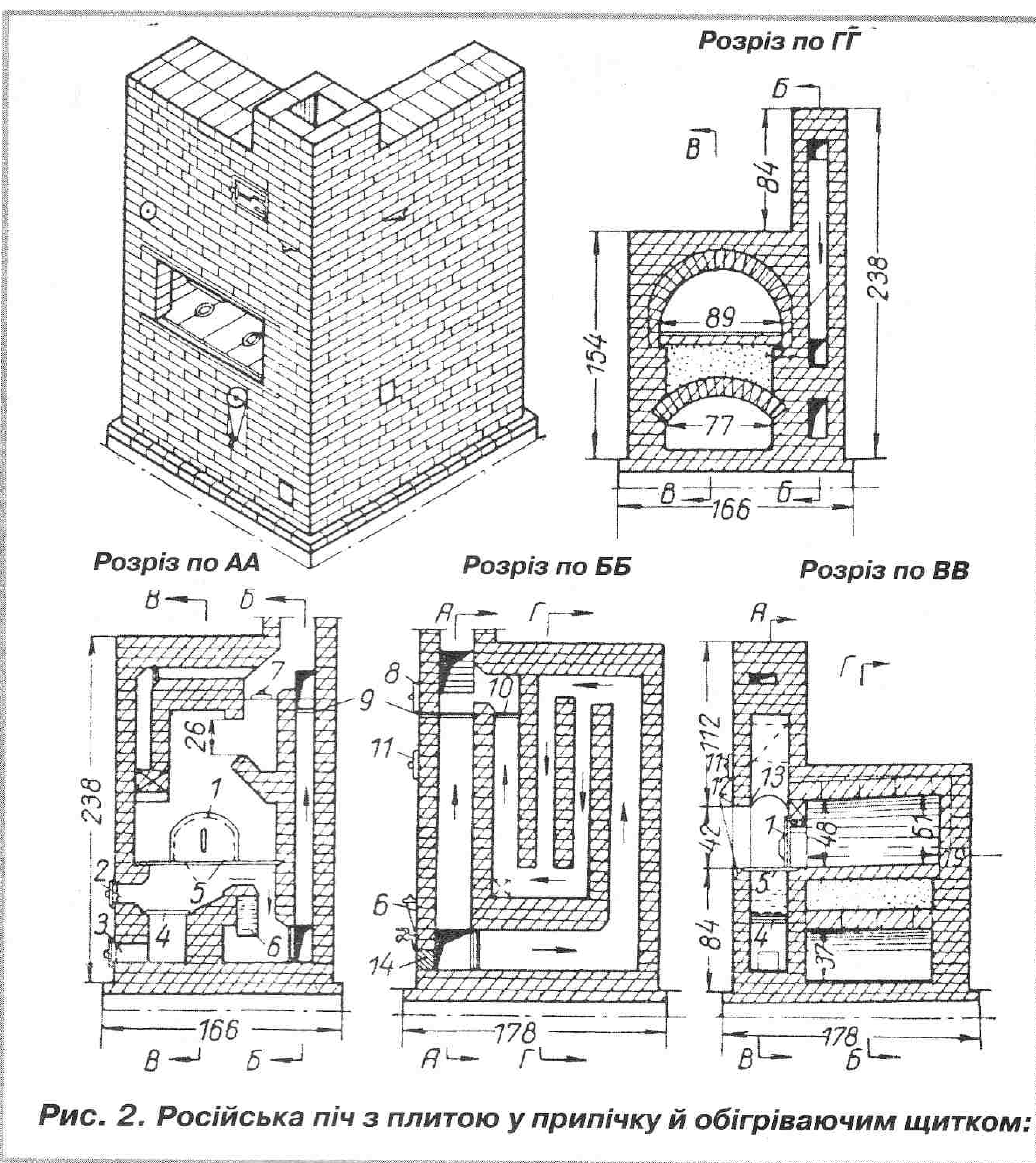


Рис. 2. Російська піч з плитою у припічку й обігріваючим щитком:

1 — заслінка для варочної камери; 2 — паливні дверцята; 3 — піддувальні дверцята; 4 —колосникова решітка; 5 — плита з конфорками; 6 — водогрійна коробка; 7— в'юшка для печі; 8— в'юшечні дверцята; 9 — засувка літнього ходу для плити; 10 — те ж, для зимнього ходу; 11—самоварник; 12 — кутикова сталь для перекриття комина і припічка плити; 13 — штабова сталь для перекриття комина печі; 14 — чистка; 15 — толь у два шари.

Комин виготовляють з глиняно-солом'яних плит завтовшки 2,5 — 3 см, заздалегідь висушених на рівній поверхні. Він має форму зрізаної піраміди. Припічок, зазвичай, виготовляють з товстої дошки, покритої такими ж глиняно-солом'яними плитами, і змащують глиною. Комин білять і розмальовують простими фарбами в стилі місцевого орнаменту і зображенням півня. Паливо для печі годиться різноманітне: дрова, хмиз, стебла соняшнику, очерет, солома тощо. Кам'яне вугілля чи торфобрикети в печі не горять.

Шляхом проб і помилок господиня набуває досвіду нагрівання печі як для приготування страв, так і для випічки хліба, сушіння фруктів тощо.

Готовність поду для саджання хліба перевіряють, укинувши на нього трохи борошна. Якщо борошно чорніє — під перегрітий і камеру треба охолодити; якщо борошно майже не змінює кольору — нагрівання недостатнє; коричневий колір свідчить про нормальне нагрівання поду.

Борис Сеник

КОМПАКТНИЙ ДАЧНИЙ БУДИНОЧОК

Цей будинок розрахований на проживання до шести осіб у літній період, одного чи двох — взимку. Будівля компактна (рис. 1), але містка, незважаючи на те, що має невеликі розміри (6,0х 4,0 м).

Основним завданням при проектуванні будиночка є максимальна економія житлової площі. Сходи нагору, на мансарду, що забирають частину корисної площі, винесено за межі веранди, в результаті чого визначилася конструкція ґанку. Для цього виготовлено прибудову розміром у плані 1,5 х2,5 м, в яку ввійшли відкритий з двох боків ґанок і закритий зовні простір для гвинтових сходів (1,5х1,5 м).

Поряд із вхідними дверима розміщені двері з веранди в кімнату і гвинтові сходи на мансарду, що заощаджує площу веранди. Вхід на мансарду зі сходів також зачиняється дверима. Простір під сходами площею 0,75х0,75 м можна використовувати для зберігання одягу і взуття. На мансарді простір над початком сходів займає вбудована шафа глибиною 0,5 м, а над ґанком розташована містка комора 1,0 х1,5 м. Унизу з боку саду простір під сходами використаний для господарчого блоку, що зачиняється зовні двостулковими дверима. Ґанок має розміри 1,0х1,5 м, його східці розміщені під дахом. Для освітлення сходів і комори симетрично встановлені два вікна 40х40 см.

Таке рішення, крім зручності, поліпшує зовнішній вигляд будинку. Зсув прибудови від його краю (вона начебто "врізана" в основну конструкцію будинку) надає дачі зовнішньої легкості та стрункості.

Прибудову можна звести і після того, як буде побудований будинок із мансардою. Достатньо прибудувати фундамент із цоколем, подовжити схил верхньої частини даху, обперши його виступаючу частину на стояки, і обшити каркас, що вийшов, дошками.

Основний матеріал для зведення коробки будинку — дерев'яний брус перерізом 120х120 мм. Перед укладанням брус обстругують із зовнішнього й внутрішнього боків. Чиста поверхня стіни дає змогу обійтися без додаткового обшивання її вагонкою. У такий спосіб брусом захищена тільки опалювальна частина приміщення. Веранда з двох боків обшита дошками, мансарда зсередини — оргалітом, облицьованим плівкою "під дерево".

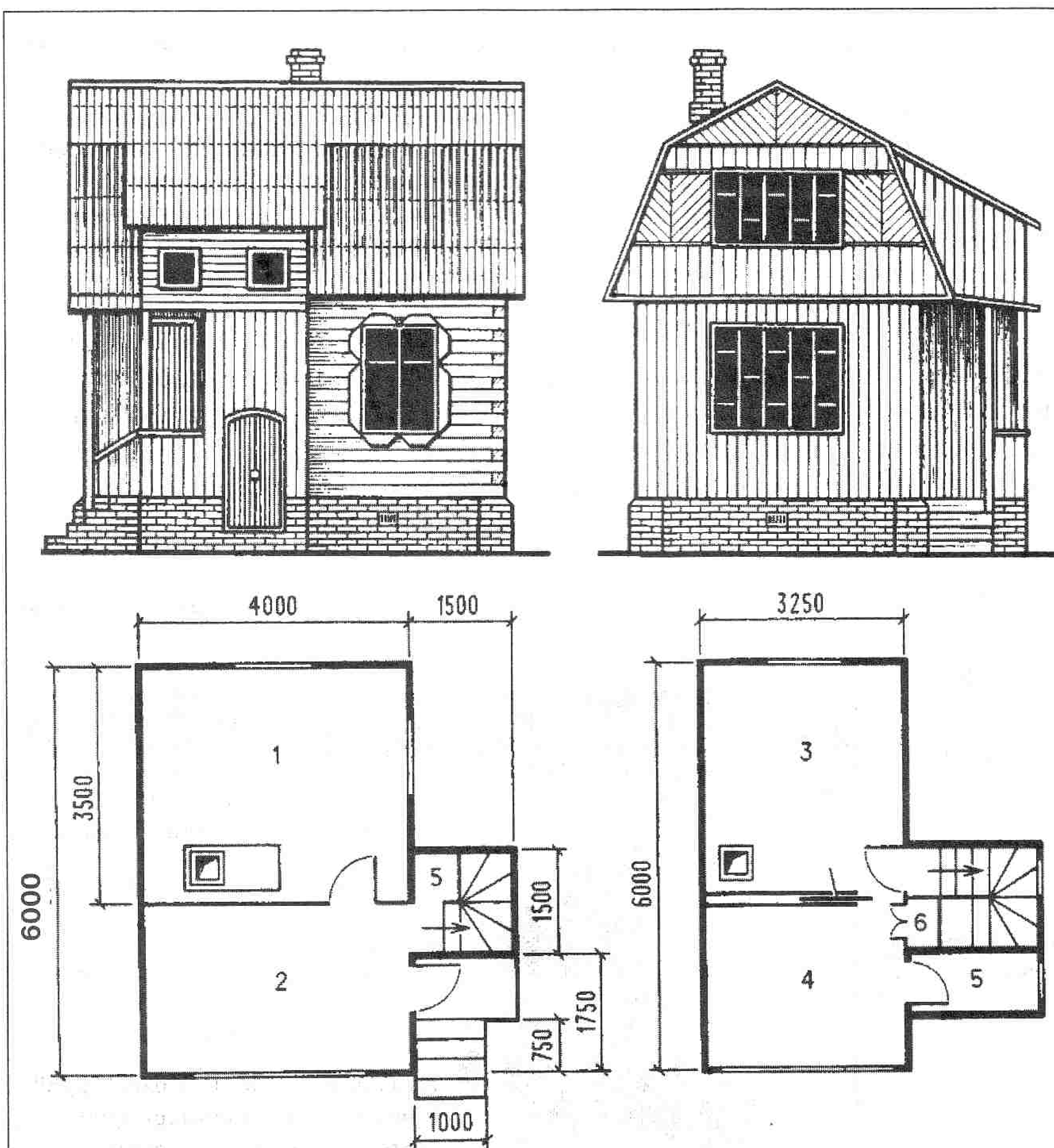


Рис. 1. Фасади й плани будинку: 1 — опалювальне приміщення, 2 — веранда, 3 — кімната мансарди, 4 — засклена лоджія, 5 — комора, 6 — вбудована шафа.

Площа частини будинку, що обігрівається, невелика (12 м²). Для опалення кімнати використано цегельну піч розміром 510х865 мм, яку розміщують на вході ліворуч. Навіть при температурі на вулиці –25°С кімната після двогодинного топлення зранку прогрівається до вечора до +20°С.

Фундамент. Якщо ділянка, де стоїть будинок, розташована на намивному ґрунті колишніх торфорозробок (грубозернистий пісок без домішок глини), при товщині намитого шару 0,7...1,0 м фундамент для дерев'яного будинку можна робити без заглиблення в ґрунт.

Для економії матеріалу стрічковий фундамент можна не робити, а відлити по кутах і під перегородку дев'ять опорних площадок розміром 0,6х0,6 м на глибину 0,2 м (рис. 2). Розмітивши зовнішній контур майбутнього цоколю, прокопують і утрамбовують під його основу канавку шириною 15 см і глибиною не більше 10 см. Урівень із поверхнею ґрунту укладають бетон і зверху — арматурну сітку з п'ятиміліметрового дроту з перекриттям у місцях стикування. Коли бетон застигне, починають класти цоколь завширшки в півцеглини. Цеглу використовують червону, добре обпалену, вона не

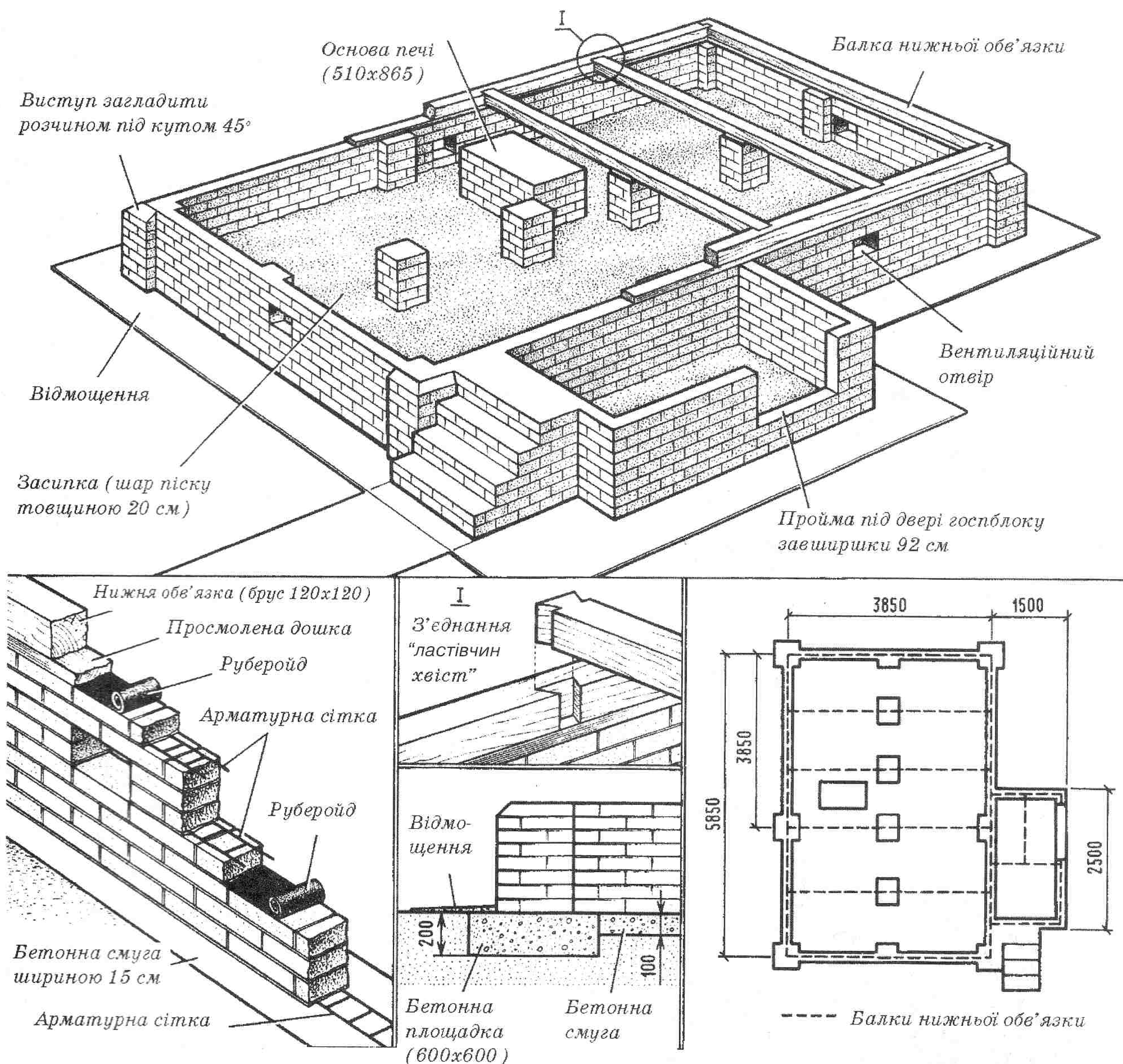


Рис. 2. Улаштування фундаменту.

розшаровується під дією вологи і має гарний зовнішній вигляд. Кладку виконують під розшивку.

По кутах фундаменту закладають стовпчики розміром 1,5x1,5 цеглини таким чином, щоб вони виступали за габарити цоколю на 5 см і були перев'язані з ним. Стовпчик усередині фундаменту, на який спирається перегородка, має розміри в плані 250x380 мм (1x1,5 цеглини). Частина цоколю уздовж фасадів, що виступає всередину на півцеглини, призначена для опор крайніх балок підлоги.

Східці ґанку теж викладені з цегли без перев'язки з цоколем, внутрішні порожнини в них заповнені піском.

На третьому ряду цоколю прокладають шар гідроізоляції з руберойду і залишають проріз шириною 92 см під двері госпблоку. На четвертому ряду ще раз прокладають арматурну сітку, а на п'ятому — роблять віддушини з усіх чотирьох боків будинку розміром у цеглину, встановлену на ребро. Надалі сюди вставляють знімні щілинні цеглини.

Через віддушини можна закладати на зберігання будматеріали (якщо в підвалі сухо). Там зручно зберігати шланг для поливання — ніколи не заплутається.

На сьомому ряду цоколю — останній шар арматурної сітки, а останній, восьмий ряд укладають без виступів назовні, врівень із цоколем. Уступ загладжують розчином під кутом 45°.

Незважаючи на відсутність фундаменту між опорними площадками й легкість цоколю застосування арматурної сітки перетворило цоколь на єдиний моноліт. Та й зовнішній вигляд розшитого цегляного цоколю на тлі дерев'яного будинку виграє порівняно з оштукатуреним бетонним.

Фундамент під піч — бетонна плита розміром 120x70 см, на якій викладено цегельну основу під розмір печі. Для уникнення вологості простір під підлогою засипають шаром піску товщиною 20 см. Під інший тип ґрунту, відмінний від описаного варіанта, буде потрібно й інший фундамент.

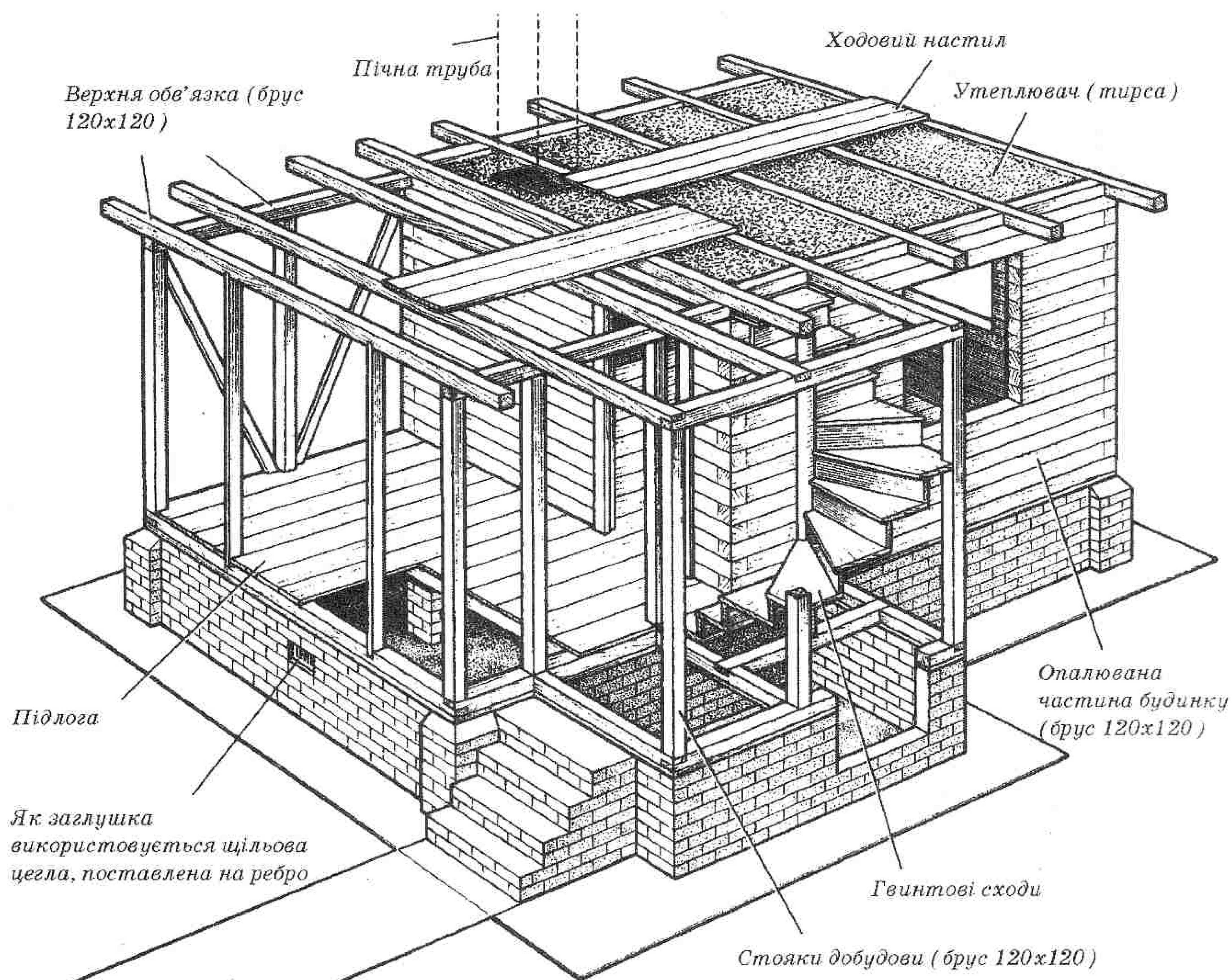


Рис. 3. З'єднання сходів з мансардою.

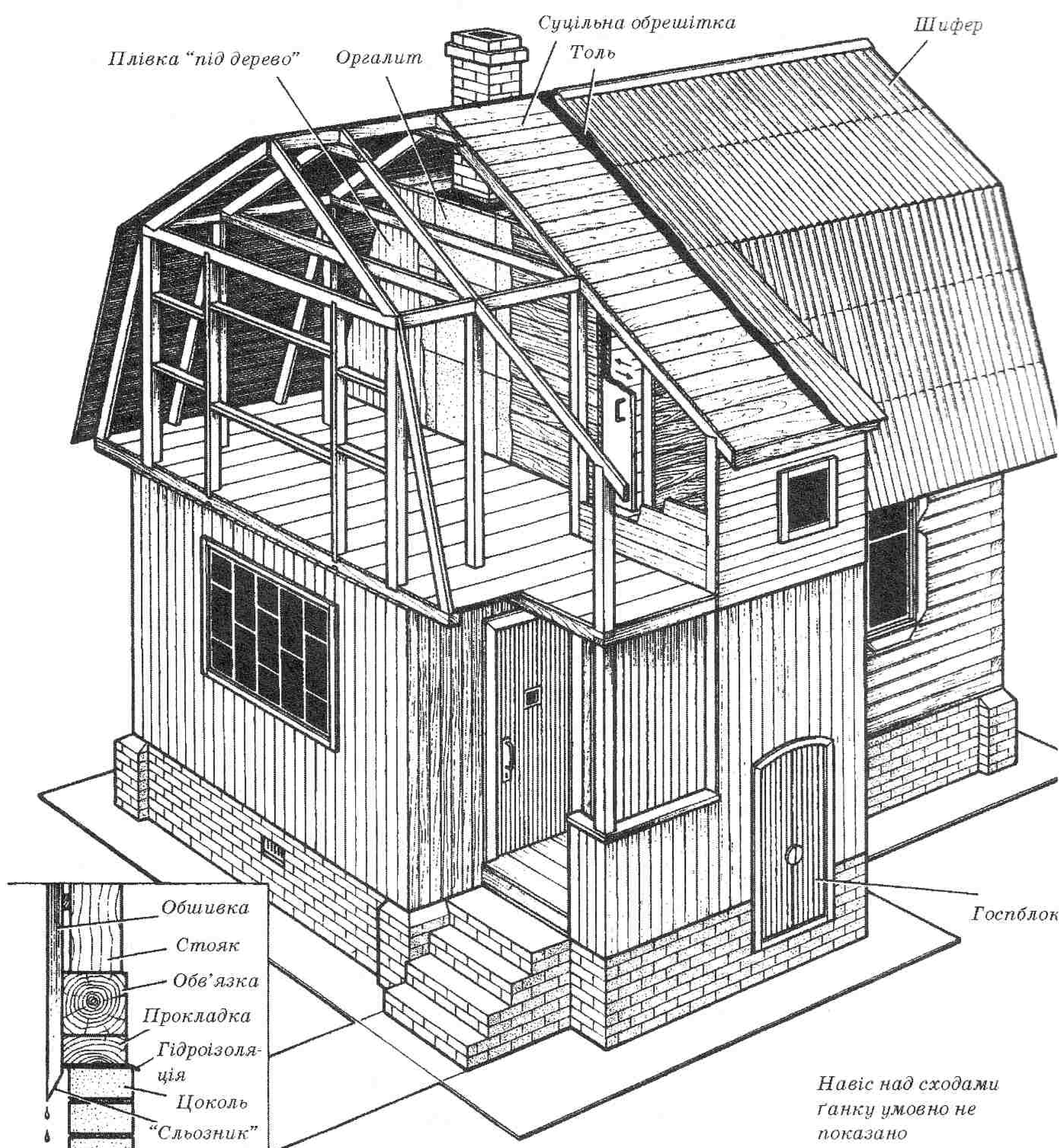


Рис. 4. Конструкція будинку.

Конструкція будинку (рис.3,4). На шар гідроізоляції поверх цоколю укладають просмолену дошку, на якій встановлюють нижню обв'язку зрубу й веранди. Зливи внизу вирішено не робити — адже при сильному косому дощі краплі, відскакуючи від злива, рясно змочують перший вінець будинку. Нижній вінець просто випускають на 10 мм за габарити цоколю (див. рис. 4), а при обшиванні веранди в дошках роблять "слізник", обрізавши нижні краї дощок під кутом 60° і опустивши їх нижче шару гідроізоляції.

Підлога теплої кімнати — подвійна, з утеплювачем із керамзиту, залитим зверху вапняним розчином. Балки підлоги, що примикають до стін будинку (на рисунку умовно не показані), не врізані в обв'язку, а тільки опираються на стовпчики і виступи цоколю. Стеля утеплена стружками.

При виготовленні даху необхідно зробити ферми трьох типів. Конструкції першого типу встановлені по фасадах (2 шт.) і над частиною будинку, що обігрівається (2 шт.), другого типу — по межі сходового прорізу (2 шт.) і над ґанком (1 шт.) Ще одну ферму необхідно встановити над перегородкою, що розділяє кімнату й веранду.

Низ ферм є основою для підлоги другого поверху і стелею — для першого. Крайні ферми, прикріплені до верхньої обв'язки скобами, внутрішні — цвяхами довжиною 200 мм. Висота стелі в кімнаті і на веранді — 240 см, у мансарді — 215 см. Таке співвідношення розмірів не викликає відчуття громіздкості мансарди. На мансарді відповідно зменшена висота вікон. Велике вікно зроблене з верандного таким чином, що дві крайні половини можуть розкриватися. Для цього середня частина вікна була вирізана і замінена саморобною. Вийшла непогана заміна лоджії.

Конструкція гвинтових сходів проста. У центральний стовп одним своїм кінцем врізані східці, інший кінець яких спирається на бобишки, закріплені на стінах прибудови. У верхній частині сходів зроблено поруччя.

ГІГІЄНА НА КУХНІ — НАЙГОЛОВНІШЕ

Як відомо, кухня призначена для приготування їжі і зберігання певних продуктів. Тому тут усе — від кольору стін і меблів до покриття підлоги — має бути поставлене на службу раціональності й чистоти.

Меблювання. Звичайно, на кухні встановлюють кухонні столи, шафи для зберігання посуду і продуктів, холодильник тощо. Але нічого зайвого, що не стосується процесу приготування їжі і зберігання продуктів, краще тут не розміщувати або робити це виважено.

Прикрашати стіни кухні, особливо невеликої за площею, різноманітними картинами, великими фотографіями фахівці не рекомендують. Найкращою її прикрасою, як уже говорилося вище, має бути ідеальна чистота.

Освітлення. Кухня має бути світлою. І тут слід враховувати, що найвища продуктивність праці і найменша стомлюваність відзначається під час освітлення стандартним денним світлом. Тому на вікна краще повісити легкі завіски, а не темні гардини чи штори, які поглинають багато світла.

На підвіконнях можна поставити невелику кількість кімнатних квітів, особливо тих, які відлякують мух.

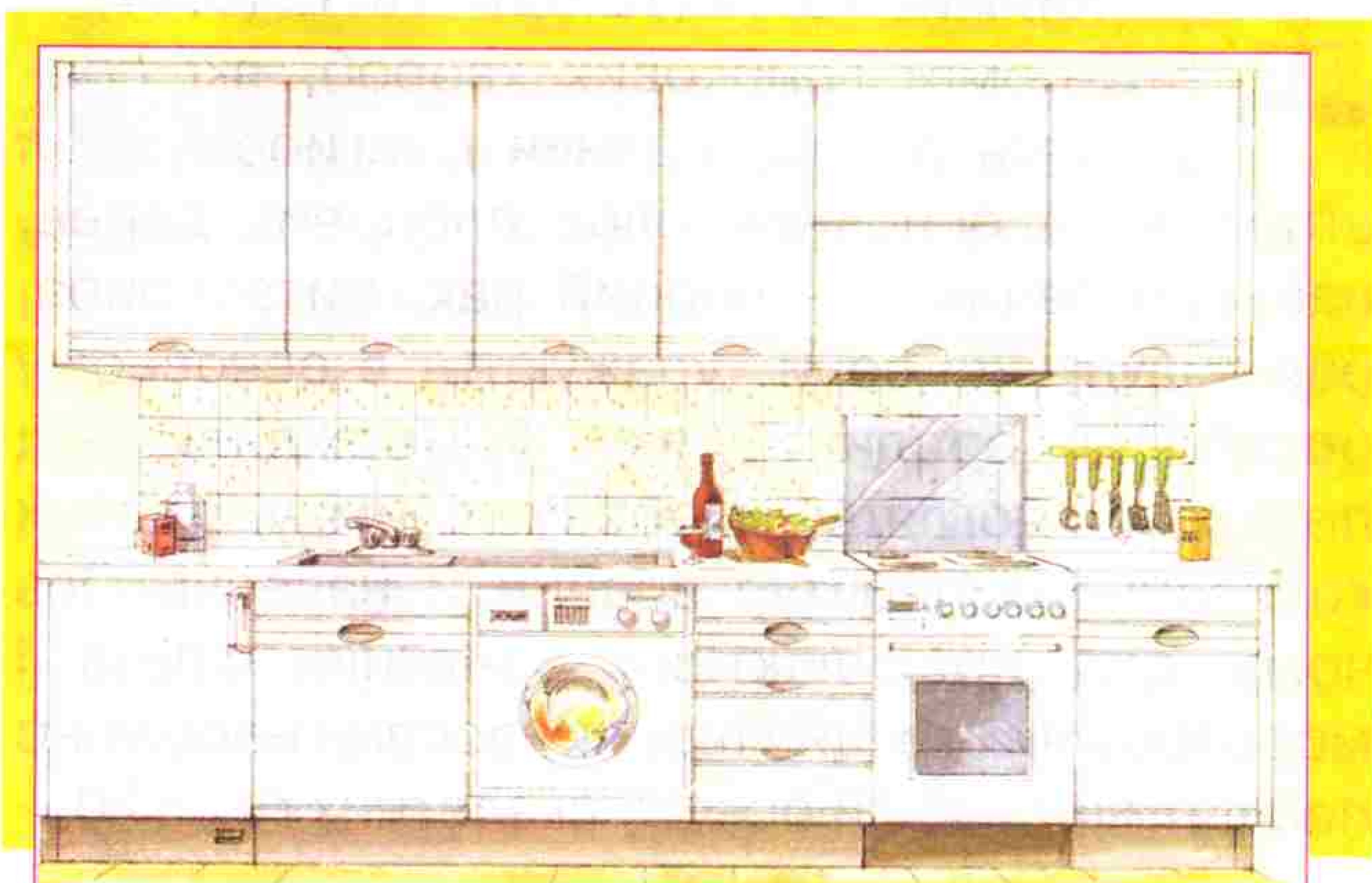
Слід також враховувати, що освітленість кухні значною мірою залежить від кольору навколишніх поверхонь унаслідок відбивання світлового потоку. Так, коефіцієнти відбивання світла від поверхонь білого кольору — 0,8—0,85лк; світло-жовтого — 0,5—0,6; зеленого, сірого —0,3; темно-червоного —0,15; темно-синього— 0,1; чорного —0,01 лк.

Отже, колір стін і меблів на кухні має бути якомога світлішим. Це сприяє кращому освітленню кухні і підтриманню в ній чистоти. Проте, коли природного освітлення на кухні недостатньо, його компенсують електричним. Лампи на кухні розміщують так, щоб робочі місця (стіл, плита, мийниця) були добре освітлені, але не різким світлом. Тому для кухні найбільше підходять матові лампочки, абажури, люмінесцентні лампи із захисними матовими плафонами.

Вентиляція. На кухні вона має бути особливо надійною. Погана вентиляція згубно діє на здоров'я домашніх господарок, які багато часу проводять за приготуванням їжі. Існують певні гігієнічні вимоги, яким має відповідати система вентиляції на кухні. Чи не найголовнішими з них є такі:

— система вентиляції повинна забезпечувати належну чистоту повітря;

— підтримувати разом із системами опалення фізичні параметри повітря — відповідну температуру і вологість;





— не створювати високих та неприємних швидкостей руху повітря;

— бути простою і безвідмовною в експлуатації;

— безперебійно працювати;

— бути по можливості безшумною і безпечною.

Підтримання чистоти. На кухні для підтримання чистоти необхідно періодично мити не тільки підлогу, а й стіни, витирати вологою ганчіркою всі меблі, сантехнічні прилади, мити гарячою водою з милом чи мильним порошком водопровідні крани, раковини, мийниці тощо. Лише за таких умов можна гарантовано забезпечити умови якісного приготування їжі.

Обладнання. Найкращою з огляду на гігієну слід вважати кухню, стіни якої покриті керамічною глазурованою плиткою на висоту принаймні до 1,6 м від підлоги. Хоча не обов'язково облицьовувати всі стіни, можна лише ті, біля яких стоїть обладнання, пов'язане з приготуванням їжі. Особливо важливим є покриття біля плити, водяних труб та раковини. Інші стіни за бажанням фарбують олійною фарбою, звичайно на висоту панелі (1,6—2 м).

Усе обладнання в кухні розміщують так, щоб господині та іншим мешканцям оселі було зручно ним користуватись. Мають бути передбачені місця для зберігання і миття посуду, оброблення продуктів та приготування їжі. Продукти звичайно обробляють на столі або столі-шафі. Дуже зручний для цього стіл, який відкидається від стіни. Краще, коли він покритий пластиком, нержавіючою сталлю чи іншими стійкими до води матеріалами, що сприяє легкій обробці його після приготування їжі, а відтак — підтриманню чистоти у приміщенні.

Над столами-шафами на висоті не менше 0,5 м від поверхні навішують кухонні шафи з полицями, які інколи замінюють відкритими поличками. Але, нагадаємо, що посуд і сухі продукти слід зберігати у закритих шафах.

Верхня полиця такої шафи має бути на висоті не більше 1,8—1,85 м від підлоги, щоб можна було легко до неї дістати руками.

Навішувати шафи і полиці над плитою небажано. Тут краще розмістити вентиляційну витяжку або пристосування для поглинання запахів, найрізноманітніший вибір яких пропонують нам нині магазини побутової техніки.

Р.Овсієнко

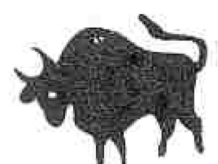
ГРУДЕНЬ



Овен— 30.11 (1.31) — 2.12 (3.27)

Можна висіяти під зиму насіння багаторічних флоксів. Цей час якраз під-ходить, адже до настання стійких морозів квіти не встигнуть прорости. Висівають насіння у пухкий родючий ґрунт у завчасно підготовлені борозенки.

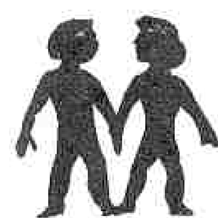
Зверху насіння притрушують торфовою землею або перегноєм-сипцем. Завдяки підзимовій сівбі квіти менше хворіють і, головне, майже на півмісяця раніше зацвітають.



Телець — 2.12 (3.27) — 4.12 (5.07)

Під знаком Тельця зміцнюють кореневу систему рослин, у тому числі й кімнатних, за допомогою внесення добрив. Не забудьте про підживлення лимона, що росте у вашому домі і на початку зими особливо потребує пильної уваги та догляду.

Зберігаючи закладені в погребі або підвалі коренеплоди, провітрюйте ці приміщення так, щоб у них якомога довше трималася оптимальна температура — від 2 до 5 градусів тепла. При цьому відносна вологість повітря у сховищі має становити від 85 до 95 відсотків.



Близнята—4.12(5.07)—6.12(8.02)
◯ Повний Місяць—5(2.25)

Астрологи підкреслюють, що знак Зодіаку Близнята відповідає за квіткові рос-лини. Отож, висаджуйте і висівайте їх, коли Місяць проходить через сузір'я Близнят.

Це ж стосується також тих овочів, плід яких формується на місці квіток, наприклад, цвітна капуста й артишок. Якщо у вас є квіти, які чомусь вже давно перестали цвісти, їх слід удобрити у дні під знаком Близнят. Результат не забариться.

Зрізані гілочки плодових рослин із закладеними на них плодовими бруньками у дні, коли Місяць знаходиться в Близнятах, занесіть у свій дім, вони зацвітуть. Звичайно, для цього їх слід поставити у вази з водою. Якщо ви візьмете гілочки вишні або форзиції, то вони розквітнуть до Різдва.



Рак — 6.12 (8.02) — 8.12 (13.53)

Оскільки сузір'я Рака, за переконаннями астрологів, сприяє успішному розвитку листкових рослин, то в ці дні рекомендують закладати на вигонку в закритому приміщенні і, зокрема, на підвіконні, у кімнатах міських квартир такі овочеві культури: петрушку, базилік, цибулю на перо.



Лев — 8.12 (13.53) — 10.12 (23.32)

Якщо у вашому саду ви помічали такі хвороби, як парша, чорний рак, цитоспороз, гомоз кісточкових порід, слід якнайретельніше згребти опале листя і спалити його або скласти в купи і вкрити землею або торфом. Під дією високої температури збудники цих хвороб загинуть.



Діва—10.12(23.32)—13.12 (12.02)
Остання чверть Місяця — 12 (16.32)

Як відомо, дуже небезпечне захворювання вишні і черешні, а також сливи й абрикосу — кокомікоз. Ця хвороба уражує переважно листя, на якому утворюються дрібні окремі, потім червонуваті плями, які зливаються. На нижньому, рідше верхньому боці утворюється наліт із літніх спор — конідій білувато-рожевого кольору. Наліт особливо проявляється за підвищеної вологості.

За умов значного ураження листя засихає й обсипається. Рослини слабшають, різко знижується їхня зимостійкість.

Зимує гриб на опалому листі. Навесні на ньому з'являються сумкоспори, які спричиняють первинне зараження молодого листя. Навесні і влітку це захворювання лікують обприскуванням дерев бордоською рідиною. Восени ж необхідно все листя згребти й спалити. Якщо воно мокре, то його слід скласти в компостні купи, де під впливом високої температури всередині компостної маси запас інфекції зникає.



Терези—13.12 (12.02)—16.12 (0.44)

З-поміж грибкових хвороб, які призводять до відмирання і загибелі кори штамбів та основних гілок плодових дерев, найнебезпечніші — чорний рак, цитоспороз, рак яблуні. Усі вони уражують в основному ослаблені рослини, які постраждали від поганого догляду, морозу взимку, різких коливань температур восени й навесні. Ось чому для профілактики сонячних опіків і морозобійних тріщин щороку восени необхідно побілити штамби й основу скелетних гілок 20—

25%-ним розчином якісного вапна з додаванням 4—5% мідного купоросу (на 10 л води 2—2,5 кг вапна і 0,4— 0,5 кг купоросу) або 0,1 кг столярного клею. Дуже уражені дерева або окремі скелетні гілки слід видалити із саду й спалити.



Скорпіон—16.12 (0.44—18 .12 (11.11)

Взимку для вигонки зелені використовують цибулю-батун, шалот та багатоярусну. У січні—лютому, наприклад, цибуля багатоярусна може давати зелень у захищеному ґрунті через 20—25 днів після висаджування.



Стрілець — 18.12 (11.11)—20.12(18.40)
● Новий Місяць—20 (16.01)

Деякі садівники не знають, що спричиняє появу наростів на коренях і кореневій шийці сіянців та саджанців. Це прояви захворювання, відомого під назвою кореневий рак, або зобовість, воно одне із найбільш поширених бактеріальних хвороб плодових та інших рослин у розсадниках. Саджанці, в яких нарости з'явилися на кореневій шийці або на головному корені, вибраковують, оскільки таке ураження може призвести до загибелі рослин.



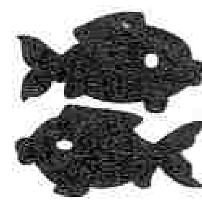
Козеріг—20.12 (18.40) —22.12 (23.50)

Якщо у вашому саду масово падали влітку яблука, які були пошкоджені гусеницями плодожерки, то позбавлятися від цієї напасті необхідно не тільки наступної весни і літа, обприскуючи дерева хімічними препаратами та накладаючи ловильні пояси на штамби, але й зараз, знищуючи гусениці в місцях її зимівлі. Адже значна частина гусениць плодожерки утворює кокони на нижній частині штамбів у щілинах та інших затишних місцях. Очищаючи штамби від пожухлої відмерлої кори і спалюючи її, знищуємо і гусінь, яка ховається за нею. Необхідно також очищуватити від коконів з гусеницями підпірки, кошики та іншу тару.



Водолій — 22.12 (23.50)—25.12 (3.44)

Дуже важливо протягом усієї зими задля поліпшення водного режиму ґрунту в саду й на городі здійснювати снігозатримання. Для цього, як правило, формують валки або купки із снігу. Валки висотою до 40 см нагортають у міжряддях саду на відстані 1—2 м один від одного впоперек вітрів, які панують у даній місцевості. Снігові купи висотою до 60 см і вище розміщують у шаховому порядку на віддалі 3—4 м одна від одної. Штамби дерев і розвилки основних сучків крони також засипають снігом йпритоптують його навколо штамба, що завадить гризунам прокладати нори під снігом до дерев. Снігозатримання краще проводити у безморозні дні, у відлиги, щоб сніг не був сухим, інакше валки та купи може розвіяти вітер.



Риби — 25.12 (3.44) — 27.12 (7.05)

Нерідко на засмічених, захаращених, забур'янених дачних ділянках із залишками в сарайчиках насіння або коренеплодів взимку оселяються миші, які не тільки забруднюють приміщення, а й розносять хвороби, пошкоджують дерева. Ось чому молоді деревця слід обв'язувати толлю, ялиновими чи сосновими гілками, очеретом, полином, стеблами соняшника. Це доцільно робити пізно восени, а саме — у грудні. Більш раннє обв'язування може знизити зимостійкість рослин.

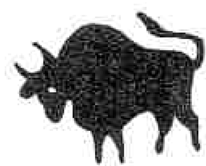
Застосовують також відлякувальне обмащування стовбурів та основних гілок сумішшю глини з коров'яком і креоліном.

Після кожного снігопаду у дні відлиги обтоптують навколо стовбурів сніг.



Овен — 27.12 (7.05) — 29.12 (10.10)

У дні грудня під знаком Овна можна висадити у теплицях ранню капусту, шпинат, кріп, петрушку, салати, фенхель, аніс. Готуйте насіння, інвентар садівника й городника. Перевірте, як зберігаються у сховищах картопля, коренеплоди, яблука, груші.



Телець — 29.12 (10.10) — 31.12 (13.17)

Готуючись до зустрічі Нового року, продумайте, що ви поставите на святковий стіл. Не обов'язково готувати традиційний олів'є та оселедця під шубою. Для приготування цих страв використовують компоненти, що містять оцет. Це може призвести до загострення хронічних хвороб. Буде кориснішим для всієї сім'ї, якщо на столі стоятимуть легенькі салати з сирих овочів, зелені, фруктів, приправлені сметаною, соком лимона.

Якщо замість м'ясних страв подасте запечену рибу, то не матимете відчуття важкості в шлунку.

Ваза з фруктами, ягодами, виноградом, помаранчами не тільки прикрасить святковий стіл, але й принесе насолоду і користь організму.



КАЛЬЦІЙ ПРОТИ ОСТЕОПОРОЗУ

Макроелементи поділяють на основні (кальцій, калій, натрій, магній) та кислотні (фосфор, сірка, хлор). Основні макроелементи здебільшого надходять до організму з молоком, ягодами, фруктами, кислотні – з хлібом, м'ясом (зокрема, й птиці), яйцями, сиром. Багато кислотних макроелементів міститься у бобових, брусниці, журавлині.

Кальцій є основною структурною складовою кісток та зубів тварин і людини, а також важливою складовою системи зсідання крові.

Цей хімічний елемент належить до лужноземельних металів; має високу біологічну активність. Солі кальцію, які разом із їжею засвоює організм, впливають на обмін речовин, тобто кальцій є незамінним елементом у харчуванні людини. Сполуки кальцію зміцнюють захисні сили організму і підвищують його стійкість до зовнішніх несприятливих чинників, зокрема й до інфекцій. Деякі солі кальцію використовують як лікарські засоби.

Кальцію в організмі дорослої людини міститься близько 20 г на 1 кг маси тіла; у новонароджених – близько 9 г на 1 кг. Основна частина кальцію (99%) міститься у тканинах кісток і хрящів.

За добу доросла людина повинна отримувати з їжею від 800 до 1100 мг кальцію. Багато його потрібно дітям (від 1000 мг на добу — до 7 років і близько 1400 мг – у 14–18 років), вагітним жінкам (1500 мг за добу), матерям, які годують немовлят (1800–2000 мг за добу). Кальцій добре засвоюється разом із фосфором (у співвідношенні 1:1,5) і магнієм (1:0,7).

Для розвитку здорового скелета необхідно, щоб їжа містила достатню кількість кальцію і вітаміну D. Це також особливо важливо для профілактики остеопорозу.

Остеопороз – це найпоширеніше захворювання скелета, яке характеризується малою кістковою масою і мікроциркуляторними ушкодженнями кісткової тканини, які підвищують крихкість кісток, відтак зростає ризик перелому. Вітамін D поліпшує поглинання кальцію у травному тракті і гальмує його вимивання з кісток.

Таблиця 1

Добові дози кальцію для профілактики остеопорозу

Вік	Добова доза кальцію, мг
Немовлят:	
до 6 місяців	400
від 6 місяців до 1 року	600
Діти:	
1–5 років	800
6–10 років	1200
Підлітки і молодь (11–24 років)	1200–1500
Жінки:	
від 24 років до менопаузи	1000
вагітні і які годують:	
до 19 років	1600
старше 19 років	1200
Після менопаузи:	
без замісної гормональної терапії	1500
на тлі замісної гормональної терапії	1000

На жаль, майже в усіх економічно розвинених країнах люди літнього віку споживають значно менше кальцію, ніж його потрібно. У табл. 1 наведені рекомендації Американського національного інституту здоров'я про потреби кальцію у різні вікові періоди.

Найкраще, щоб кальцій надходив до організму з їжею, а не з фармакологічними засобами. Основними його джерелами є молочні (молоко, сир, тверді сири і т.д.) і рибні продукти, а також лісові горіхи, цвітна і морська капуста. Засвоєнню кальцію перешкоджають продукти з високим вмістом щавлевої кислоти (шпинат, аґрус, смородина, ревень) і наявність захворювань травного тракту (виразкова і жовчнокам'яна хвороби, хронічний гепатит й ін.). У раціоні має бути достатньо білків (м'ясо, бобові) і, що особливо важливо, вітаміну D (його багато у морській рибі, яйцях, какао, вершках). У табл. 2 наведені дані про вміст кальцію та інших макроелементів у 100 г їстівної частини продукту.



Кальцій та вітамін D є найважливішими елементами для профілактики остеопорозу. У дорослих людей кальцій зменшує втрати маси кісток і ризик їхніх переломів. Інші компоненти дієти не впливають так істотно на частоту переломів шийки стегнової кістки, а тенденція до збільшення ризику переломів зберігається навіть і після усунення інших чинників, які спричиняють розвиток остеопорозу (паління, алкоголь, низький рівень фізичної активності тощо).

З журналу "Будьмо здорові." Передплатний індекс—74063

Таблиця 2

Вміст макроелементів у 100 г їстівної частини продукту

Продукт	Вміст, мг					Співвідношення	
	Натрій	Калій	Кальцій	Фосфор	Магній	Кальцію і фосфору	Кальцію і магнію
Хліб житній	567	227	21	174	57	1:8,2	1:2,7
Хліб пшеничний із цілого зерна формовий	456	267	31	222	89	1:7,1	1:2,8
Хліб пшеничний 1-го ґатунку	488	127	26	83	35	1:3,2	1:1,4
Хліб пшеничний 2-го ґатунку	353	208	23	131	51	1:5,6	1:2,2
Крупи гречки (ядриця)	33	218	55	298	78	1:5,4	1:1,4
Крупи рису	26	54	24	97	26	1:4	1:1
Пшоно	28	211	27	233	83	1:8,6	1:3
Сир жирний	41	112	150	216	23	1:1,4	1:0,15
Сир нежирний	44	117	120	189	24	1:1,6	1:0,2
Сир голландський	940	130	1040	544	56	1:0,5	1:0,05
Яловичина I категорії	73	355	10,2	188	22	1:18	1:2
Свинина м'ясна	64,8	316	8	170	27	1:21	1:3
Курка I категорії	95	217	14,7	201	32	1:14	1:2,1
Яйця курячі	134	140	55	215	12	1:4	1:0,2
Скумбрія атлантична	100	283	37	278	50	1:7	1:1,3
Тріска	98	338	23	208	26	1:9	1:1
Картопля	28	568	10	58	23	1:6	1:2
Капуста білоголова	13	185	48	31	16	1:0,7	1:0,3
Горох	33	873	115	329	107	1:2,9	1:0,9
Салат	8	220	77	34	40	1:0,5	1:0,5
Огірки ґрунтові	8	141	23	42	14	1:1,8	1:0,6
Помідори	40	290	14	26	20	1:1,8	1:1,4
Яблука	26	248	16	11	9	1:0,7	1:0,6

Нестача кальцію і вітаміну D створює передумови для розвитку хвороб в осіб літнього і старшого віку. Тому дотримання дієтичних рекомендацій, вживання препаратів кальцію і вітаміну D має важливе значення для профілактики остеопорозу та його ускладнень, подовження тривалості і якості життя.

До препаратів кальцію належать його прості солі: карбонат, хлорид, монофосфат, дифосфат, трифосфат, гліцерофосфат, цитрат, лактат (табл. 3).

З таблиці видно, що найбільше кальцію у карбонаті і трифосфаті кальцію. Особливої уваги заслуговує й цитрат, який засвоюється незалежно від часу прийому їжі і стану травного тракту. Прості солі кальцію недорогі і загальнодоступні. Для повноцінного засвоювання їх необхідно комбінувати з вітаміном D (не менше 400 МО за добу). Що стосується використання препаратів другого покоління (комплекс солі карбонату кальцію з вітаміном D) і третього покоління (до вітаміну D додаються мікроелементи), то слід зважено підходити до тривалості прийому і обов'язково порадитися з лікарем.

В. Самойлович,
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри валеології та корекційної медицини Слов'янського державного педагогічного університету

Таблиця 3

Вміст кальцію у препаратах солі кальцію

Сіль кальцію	Вміст кальцію в 1 г солі кальцію, мг
Кальцію карбонат	400
Кальцію хлорид	270
Кальцію фосфат двоосновний ангідрид	290
Кальцію фосфат двоосновний дигідрид	230
Кальцію фосфат триосновний	400
Кальцію гліцерофосфат	191
Кальцію цитрат	211
Кальцію лактат	130
Кальцію глюконат	90

“ЯБЛУНЬКА” - ТВІЙ ЖУРНАЛ ПРО ПРИРОДУ!





1



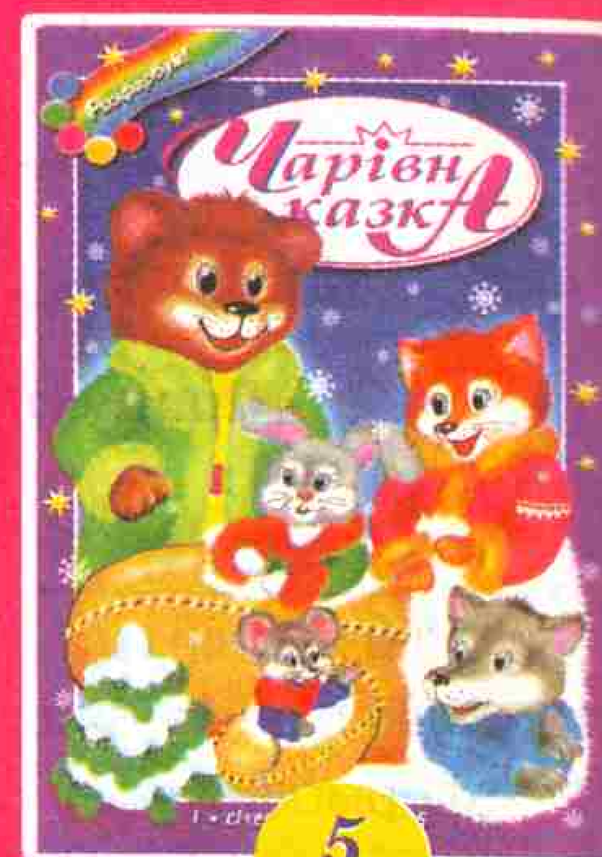
2



3



4



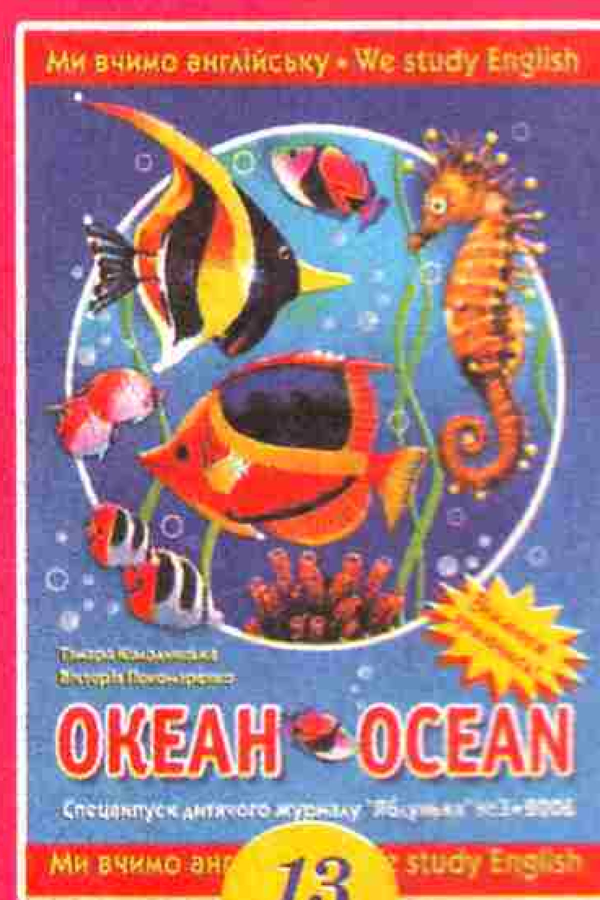
5



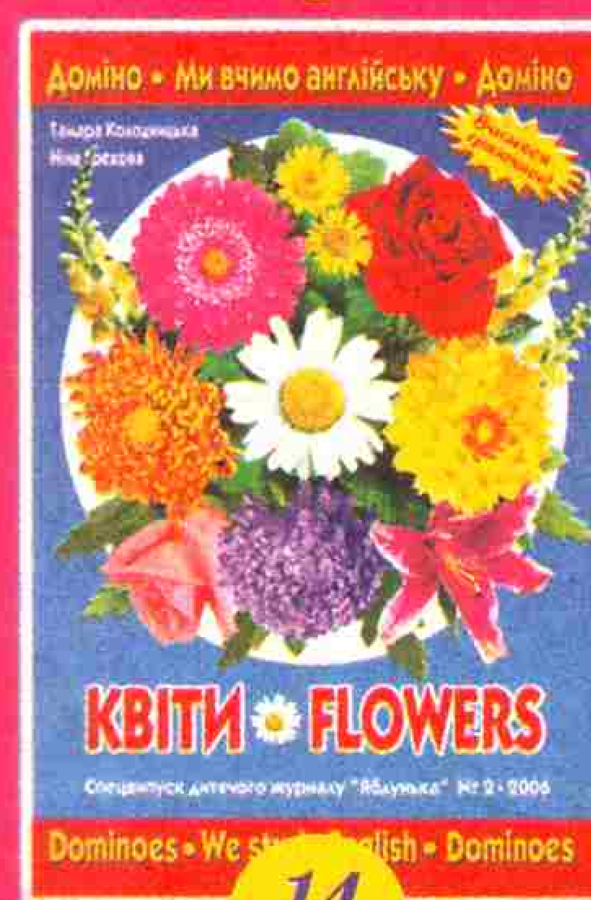
11



12



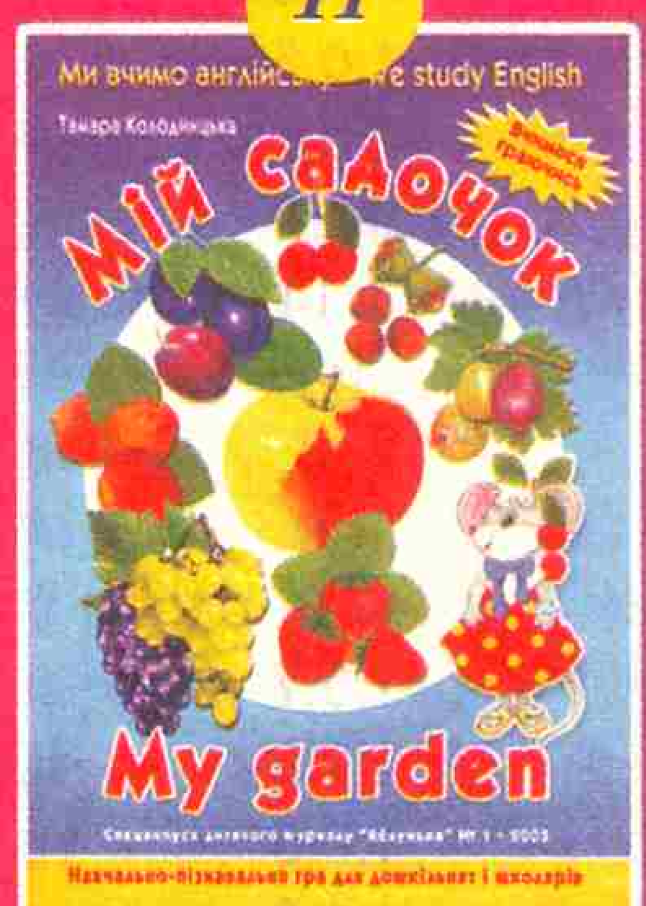
13



14



15





Малятам і школярам, вихователям і вчителям!

“Забави” **(Комплект №1): Журнали з іграшками-саморобками (*казки-театри: “Червона шапочка”* (№ 23), *“Колобок”* (№ 24)) та журнали з ігровими вкладками *“Веселі малята”* (№21), *“Мій садочок”* (№ 11). Вартість комплекту в редакції — 20 грн. Вартість з пересилкою — 25 грн.**

“Різдвяний подарунок” **(Комплект №2): Гра *“Ялиночка”* №2, журнали *“Яблунька”*** (№ 3, 4), журнали-розфарбовки (№ 5, 15), іграшки-саморобки (№1). Вартість комплекту в редакції — 12 грн., з пересилкою — 17 грн.

“Ігровий комплект” **(Комплект №3): Українсько-англійські ігри *“Океан”* (№ 13) та *“Квіти”* (№14), настільні ігри *“Веселі малята”* (№22) та *“Ялиночка”* (№2), іграшки з паперу (№12). Вартість комплекту в редакції — 15 грн., вартість з пересилкою — 20 грн.**



21

22

Усі видання, розміщені на цих сторінках, або комплекти можна придбати в редакції або замовити післяплатою. Для колективних замовлень та оптових покупців діє гнучка система знижок.

Умови пересилки. Для оформлення замовлення необхідно написати потрібні вам номери журналів або комплектів та їхню кількість. Гроші наперед і в конвертах не висилайте. Чітко пишіть повну адресу з індексом, прізвище, ім'я, по батькові.

Замовлення надсилайте за адресою: Журнал “Яблунька”. вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094. Тел./факс (044) 292—94—60, 559—46— 85.





23





24



25



26

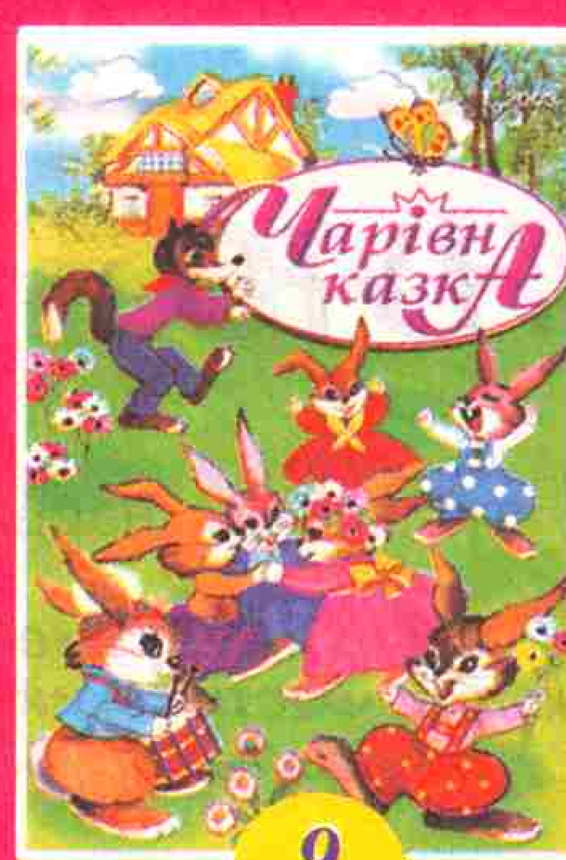


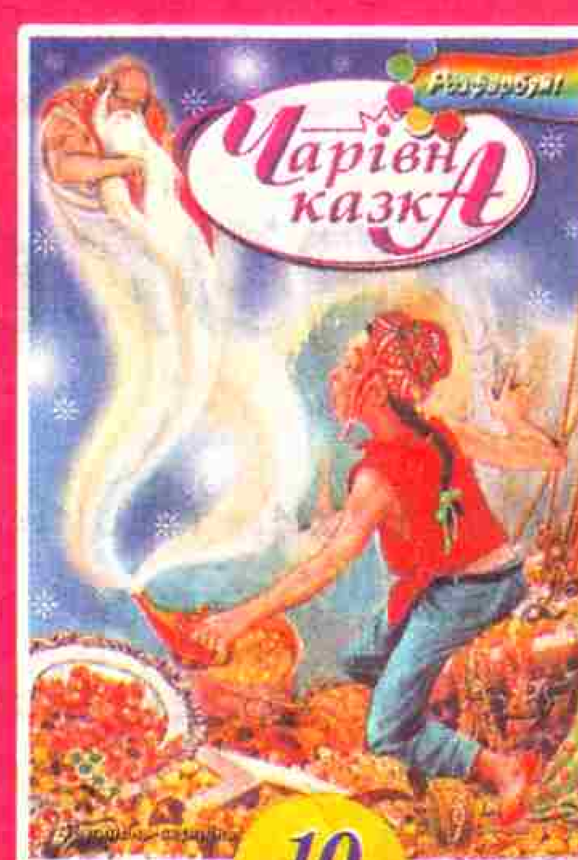
27





















Шановні читачі! Пропонуємо варіанти передплати на 2007 рік!

Журнал "Яблунька"

Найкраще розважально-пізнавальне видання для дітей віком 4—12 років. Щономера 100 подарунків для дітей і батьків, спеціальні подарунки для дитячих бібліотек. 32 сторінки цікавої та корисної інформації малятам і школярам, батькам і вчителям. Передплатний індекс 40306

Вартість видання з доставкою — 23 грн. 52 коп.

"Чарівна казка" (Журнал-розфарбовка)

Улюблені казки народів світу з малюнками-розфарбовками. Усі журнали-розфарбовки з веселими віршами, казками та оповідками, які ти бачиш на цій сторінці, можна придбати в редакції або замовити післяплатою. Вартість 1 примірника в редакції — 1 грн. 25 коп. Передплатний індекс 01220.

Вартість видання з доставкою — 12 грн. 00 коп.

"Чарівна Яблунька"

комплект журналів "Яблунька" + журнал-розфарбовка "Чарівна казка". Передплатний індекс 21870.

Вартість комплекту з доставкою — 33 грн. 60 коп.

"Дім, сад, город" + "Яблунька"

Комплект журналів (щомісячна передплата). Передплатний індекс 22432. На рік: 6 журналів "Яблунька"+ 12 журналів "Дім, сад, город".

Вартість видання з доставкою — 66 грн. 78 коп.

"Дім, сад, город" + "Яблунька"

Комплект журналів (передплата на рік) Передплатний індекс — 90260.

Вартість видання з доставкою — 54 грн. 78 коп.

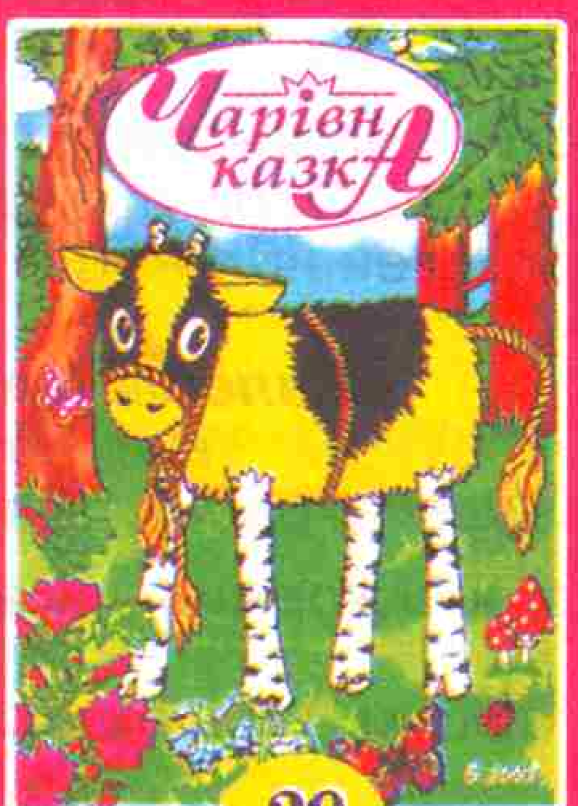
Економна передплата на рік — дешевше на 20%!

Журнали "Дім, сад, город" і "Яблунька" — видання для всієї родини. Цікаве та корисне батькам і дітям.

Оберіть свій варіант передплати на 2007 рік!

"Яблунька" — радість усім: і дорослим, і малим!











"ЧАРІВНА КАЗКА": ПРОЧИТАЙ І РОЗФАРБУЙ!

ПРОПОНУЮ

...іриси, лілійники, гіацинти, тюльпани, нарциси. Конверт — каталог.

З.К. Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н, Київська обл., 08550

...шиншили дорослі і молодняк.
А/с 3, смт Голованівськ, Кіровоградська обл., 26500, тел. 8 (050) 98-205-90

...агроном-виноградар пропонує саджанці, живці комплексностійких сортів винограду. Конверт — каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120, тел. 8 (0612) 67-49-53, моб. 8 (066) 772-58-89

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55—а, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...70 високоврожайних смачних сортів картоплі.

Володимир Іванович Петренко,
с. Березова Лука, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37342, тел. 8 (067) 707-37-40

...велику колекцію новітніх сортів картоплі світової селекції. Найвищі репродукції, розмноження на півночі України. Посилки 6—10 кг. Конверт — каталог.

Костянтин Юрійович Давидовський,
просп. Корольова, 2-в, кв. 64, м. Київ, 03134, тел. 8 (044) 402-58-00, 8 (066) 212-99-70

...допомогу в пошуку рослин. Список висилається безкоштовно у вашому конверті. Реалізуємо декоративні рослини.

О.І. Болотських,
а/с 17, м. Київ, 02105, Банк даних колекціонерів рослин

...добірні найстійкіші сорти картоплі — поштою. Найвищі репродукції. Консультації. Ціни минулорічні.

О.П. Юренко,
вул. Артема, 1, с. Диканька, Полтавська обл., 38500, тел. 8 (05351) 9-16-97

...в'єтнамські поросята від великих батьків.
Полтавська обл., тел. 8 (05364) 9-32-41, 8 (066) 301-38-54

...саджанці та насіння звичайних, нових, рідкісних культур і квітів з власної колекції, понад 800 найменувань. Конверт з марками на одну гривню — об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. М. Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...накладною платою гофровані гладіолуси 230 сортів. Осінні знижки. Реалізація з 15 жовтня 2006 р. Конверт — каталог.

В.В. Трепачко,
вул. Нагірна, 29, смт Талалаївка, Чернігівська обл., 17200

...саджанці красивоквітуючих, вічнозелених, декоративно-листяних, хвойних, грунтопокривних, плодових (хурма, гранат, актинідія та ін.), екзотичних, оранжерейних. Канни, іриси, лілійники, гладіолуси. Для басейнів: німфеї, рогіз, аїр та інші.

С.В. Тимофеєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

...найбільша колекція найдешевшого насіння овочів в Україні: помідори (550), перець (200), баклажани (40), фізаліс (10), тютюн (15), огірки (35); а також кімнатні: помідори (20), перець (20), огірки (7) та багато іншого. Реалізація протягом усього року, кожного сезону новинки. Каталог та пакет насіння безкоштовно — у вашому конверті з марками на 90 коп.

М.В. Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н, Чернігівська обл., 17461

...саджанці туї східної.
Тел. 8 (050) 325-05-81, 8 (057) 714-82-09

...поросят і свиноматку в'єтнамської породи.
Запорізька обл., тел. 8 (06178) 2-92-92, 8 (097) 309-08-44

...корейські поросята.
м. Черкаси, тел. 8 (0472) 30-36-41

...в'єтнамські поросята.
Київська обл.,тел. 8 (067) 747-33-70

...насіння кращих сортів помідорів, перцю, баклажанів, квітів. Конверт — каталог.

В.В. Паранчук,
пл. Меліораторів, 4/36, смт Брилівка, Херсонська обл., 75143

...в'єтнамські свині та свиноматки.

Михайло,
тел. 8 (04331) 6-21-18, 8 (095) 717-17-71

...корейські травоїдні поросята.
Вінницька обл., тел. 8 (04344) 41-2-34

...щеплені саджанці винограду.
Тел. 8 (048) 765-58-11

...корейські поросята.
Тел. 8 (044) 632-21-95

...іриси, лілійники, гладіолуси.
Каталоги у Ваших конвертах, а також на сайті www.sad-cvetov.kiev.ua

В.Ф. Трошкін,
пров. Тітенка, 1, м. Васильків, Київська обл., 08606, тел. 8 (067) 952-37-32, 8 (04471) 5-28-89

...насіння помідорів, огірків, перцю, динь; саджанці (50 сортів): смородини Ядрьона, Фараон, Комфорт, Черешнева; порічок Чудова, Осипівська, Рондом; агрус; гладіолуси; канни (8 сортів) Америка, Порітцер (червонолистяні). Каталоги, пакет насіння у вашому конверті.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...садивний матеріал жоржин, флоксів, гальтонії. Для відповіді — конверт.

Н.І. Соколова,
с. Копитів, Корецький р-н, Рівненська обл., 34745

...насіння помідорів (100); солодкого перцю (25); огірків (6); саджанці смородини (25), порічок (7), агрусу (8), малини (7); картоплю (45); канни (8).

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17502

...тюльпани Люстиге Вітве-рекорд
другий розбір — 0,80 грн./шт, дітки — 60 грн./кг. Мінімальне замовлення — 60 грн+10% поштові витрати.

Валерій Іванович Гедеримов,
вул. Ветеранів праці, 13-а, м. Одеса, 65085, тел. 8 (0482) 39 -18-37

...багаторічні махрові жоржини з насіння.

С.А. Рябова,
п/с 50, м. Українка, Київська обл., 08720

...плодоносні кімнатні рослини: лимон, апельсин, банан, пепіно, мурайя, кариса, наранхіла... Конверт — каталог.

С.Ю. Рябов,
п/с 50, м. Українка, Київська обл., 08720

...у широкому асортименті саджанці великоплідних сортів чорної смородини, порічок, агрусу, малини, суниці, винограду, троянд; техома.

Сергій Миколайович Гращенков,
с. Сасівка, Компаніївський р-н, Кіровоградська обл., 28416, тел. 8 (05240) 9-31-33

...шиншили племінні, окрас — стандарт.

Олена, Київська обл.,
тел. 8 (097) 238-61-81, 8 (095) 480 -26-79

...міні-піги (до 20 кг) та в'єтнамські свині.

Києво-Святошинський р-н, тел. 8 (050) 469-98-57, 8 (050) 442-98-57

...жоржини.

Валентина Павлівна Кудрявцева,
Чичеріна, 14, Дахнівка, Черкаси, 18035, тел. 31-08-26

...поросята в'єтнамські, корейські, травоїдні, швидкоплідні, поросні свиноматки.

Тел. 8 (067)501-56-81; 8 (067)509-57-80

...корейські поросята великої породи! Доставка: Бердичів, Житомир, Київ,

тел. 8 (095)345-94-31

...колекційні та на зріз сорти гладіолусів. Новинки — від селекціонера.

Еліна Володимирівна Виноградська,
вул. Тупікова, 3/1, кв. 23, м. Київ, 03067

...нові врожайні сорти винограду, картоплі, суниці. Каталог, агротехніка — конверт.

Олександр Валентинович Курилін,
вул. Куйбишева, буд. 41, кв. 33, м. Токмак, Запорізька обл., тел. 8 (06178) 4-22-01, увечері.

...1000 сортів і гібридів насіння овочів, квітів, прянощів та лікарських рослин, насіння кімнатних квітів. Конверт з маркою 85 коп. — кольоровий каталог.

Р. Боренкова ,
вул. Калинова, 53, м. Дніпропетровськ, 49087

...поросята в`єтнамської породи.

Антоніна Борисівна Кулик,
с. Юшки, Кагарлицький район, Київська обл., тел. 8 (066) 750-38-86; 8 (066) 760-19-49.

...допомогу в організації високоприбуткової ферми акселераційного кролівництва. Племінні тварини. Програма співробітництва.Надішліть конверт із зворотною адресою.

І.С. Царенко,
а/с 4411, м. Дніпропетровськ, 49087, тел. 8 (056)788-66-79.

...молодняк в`єтнамських травоїдних поросят, чорні, різнокровні.

Тел. 8 (05693)584-68, Дніпропетровська область.

...корейські свині, молодняк і свиноматки.

вул. Колгоспна, 107, м. Васильків, Київська обл., 08600, тел. 8 (271) 2-14-81; 8 (066) 753-21-19; 8 (066) 785-12-05.

...корейські свині, молодняк та поросні свиноматки.

вул. Червоноармійська, с. Розкішна, Ставищенський район, Київська обл., тел. 8 (096) 314-64-96.

...способи економії електроенергії (5 грн.) і каталог порад.

П/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...дуже великоплідну малину.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н, Кіровоградська обл., 27316

...насіння машу, арахісу, китайських довгих і білих огірків, безвусої суниці, титанії, лаватери, лунарії, наперстянки; ліан - іпомеї та духмяного горошку.

О.В. Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин, Вінницька обл., 22100, тел. 8 (097) 351-86-51

...в'єтнамські поросята. Молодняк, свиноматка.

Ольга,
Київська обл., тел. 8 (097) 494-18-35; 8 (260) 4-23-21

...в'єтнамські поросята.

Миколаївська обл., тел. 8 (05133) 2-32-68

...високоякісне сортове насіння солодких помідорів, перцю великоплідного, інших овочів, недорого, післяплатою. Конверт — каталог.

Лариса Георгіївна Рудницька,
с. Березівка, Устинівський р-н, Кіровоградська обл., 28625, тел. 8 (05239) 34-1-34

...чайний гриб, кефірний гриб, морський рис, королівська глива, боровик, шиї-таке, печериці, опеньки, маслюки, баран. Кімнатні та садові: банан плодоносний, розмарин, мирт, золотий вус, папороть велика, айва, лимонник, ожина, смородина, малина, ялівець, туя, самшит, картопля садивна, плоскоріз Фокіна, книги.

Борис Олександрович Карпич,
п/с 32, м. Харків, 61052

...насіння суперурожайних іспанських і кращих колекційних сортів помідорів, перцю, стевії медової, лікарських рослин з рецептами та ін.
Конверт — каталог.

П.М. Олексюк,
вул. Київська, 12/188, м. Тернопіль, 46023

...реалізуємо чистокровних свиней мангалицької (мангали) породи, угорських м`ясних.

Тел. 8 (04849) 6-19-81, 8 (097) 271-91-12

...штамбовий (дерево) агрус, смородину, малину: Таруса, Крепиш, Геракл, Маросейка, Гігант, Абориген, Благородна, Генералісімус, Арбат, Феномен, Фараон, Августовське чудо, Недосяжна, Краса Росії.
Виноград, троянди, ожина, жимолость, фундук, кизил та інше.

В.А. Криворотько,
с. Бутовці, Хорольський р-н, Полтавська обл., 37872, тел. 8 (050) 58-33-85

...в`єтнамські свині та мангали.

м. Кривий Ріг, тел. 8 (066) 333-15-60

...качки-мандаринки.

Тел. 8 (05361) 93-225, після 20^{00} год.

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА на 2007 рік

передплату можна оформити з будь-якого місяця у відділеннях зв'язку України

**- зазначено кінцеву передплатну вартість видання

Індекс	Назва видання	Періодичність виходу на рік	Вартість видання з доставкою: На мінімальний термін передплати (1,2,3 місяці)	Вартість видання з доставкою: На рік	Сторінка каталогу видань України 2007 рік
74142 90240	ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) економна річна передплата (на 20% дешевше)	12	3,96 ** —	47,52** 39,17**	Стор. 107
23909	ж. "Дім, Сад, Город. (укр.) Оптовикам . (пачка по 50 прим.)	12	155,96	1871,52	Стор. 107
22429 90250	ж. "Дом, Сад., Огород" (рос.) економна річна передплата (на 20% дешевше)	12	3,86 -	46,32 37,87	Стор. 107 Стор. 107
74063	ж. "Будьмо здорові" (укр.)	12	4,36	52,32	Стор. 91
1222	ж. Бібліотека "Дім, Сад, Город" (укр., рос.)	6	2 міс. 4,36	26,16	Стор. 88
91947	ж. Бібліотека "Пасіка" (укр.)	4	3 міс. 4,36	17,44	Стор. 148
40305	ж. "Виноград. Вино." (укр.)	6	2 міс. 8,36	50,16	Стор. 96
30203	ж. "Календар садівника і городника" (укр.)	12	3,18	38,16	Стор. 124
74275	ж. "Квіти України" (укр.)	6	2 міс. 8,42	50,52	Стор. 127
74429	ж. "Пасіка" (укр.)	12	5,36	64,32	Стор. 148
40307	ж. "Туризм сільський зелений" (укр.)	4	3 міс. 12,36	49,44	Стор. 170
22436	ж. "Чумацький шлях" (укр.)	6	2 міс 10,36	62,16	Стор. 180
1220	ж. "Чарівна казка", журнал-розмальовка - додаток до журналу "Яблунька" (укр.)	6	2 міс. 2,00	12,00	Стор. 179
40306	ж. "Яблунька" (укр.)	6	2 міс. 3,92	23,52	Стор. 182
90245	Дім, Сад, Город-Плюс"- Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Календар садівника і городника" (укр.)	12	6,54	78,48	Стор. 107
21869	Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Бібліотека "Дім, Сад, Город" (укр., рос.)	12 6	2 міс. 11,57	69,42	Стор. 107
22433	Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Будьмо здорові" (укр.)	12	7,72	92,64	Стор. 107
22430	Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Виноград.Вино" (укр.)	12 6	2 міс. 15,07	90,42	Стор. 107
22431	Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Квіти України" (укр.)	12 6	2 міс. 15,07	90,42	Стор. 107
22434	Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Пасіка" (укр.)	12 12	7,72	92,64	Стор. 107
8068	Комплект у складі: ж. "Будьмо здорові" (укр.) ж. "Пасіка" (укр.)	12 12	7,72	92,64	Стор. 148
22432 90260	Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Яблунька" (укр.) економна річна передплата (на 20% дешевше)	12 6	2 міс. 11,13 —	66,78 54,78	Стор. 108 Стор. 108
95999	Комплект у складі: ж. "Дім, Сад, Город" (укр.) ж. "Свято" (укр.)	12 2	6 міс. 25,49	50,98	Стор. 108
21870	Комплект "Чарівна яблунька" у складі: ж. "Чарівна казка" (укр.) ж. "Яблунька" (укр.)	6 6	2 міс. 5,60	33,60	Стор. 182

Крім того, при оформленні передплати пошта додатково нараховує за приймання передплати на: 1 міс.— 0,35грн.; 3 міс.— 0,80грн.; 6 міс. — 1,0грн.; 12 міс. — 1,5грн



Маліка

Троянди на зріз

Нижче мова піде про те, як організувати малий сімейний бізнес, вирощуючи троянди на зріз. Рекомендації з даної технології вирощування зрізочного матеріалу троянд подаються на основі власного досвіду. Вони придатні для впровадження на всій території України і середньої смуги Росії.

Комерційне вирощування троянд на зріз на садовій ділянці у відкритому чи закритому, але неопалюваному ґрунті, справа доволі складна, але за грамотного підходу до цього питання — прибуток реальний.

Початкові капіталовкладення невідворотні: закупівля високоякісного садивного матеріалу, гною, мінеральних добрив, засобів захисту від шкідників і хвороб, технічних матеріалів.

Для одержання максимального прибутку слід відразу налаштувати себе на вирощування не великої кількості зрізаних квіток, а на якість, яка буде визначати попит на них і відповідно їхню ціну.

Агротехніка вирощування троянд на зріз відрізняється від загальних положень при вирощуванні цієї культури — ретельніший догляд, більша кількість підживлень, іншим має бути обрізування кущів.

Найперше з чого слід розпочинати справу — це підготовка ділянки, на якій ви збираєтесь закласти плантацію троянд.

Підготовка ґрунту під плантацію

Під плантацію слід відвести рівну, найтеплішу, сонячну і захищену від сильних вітрів ділянку. Рівень підгрунтових вод не повинен бути ближче 1 м до поверхні ґрунту. До ділянки має бути зручний підхід з міцним покриттям для підвезення землі, гною тощо.

Найкращий час для підготовки ґрунту під трояндову плантацію — осінь.

Троянди краще ростуть на суглинкових ґрунтах з великим вмістом органіки. До глинистого ґрунту додають просіяний великозернистий пісок (приблизно відро на 1 м^2). Слід видалити кореневища бур'янів якомога глибше (бажано до 1 м), після чого додати добре перепрілий гній (не менше 2 років) у кількості 2 відра на 1 м^2. Після перекопування і вирівнювання ділянки її "проливають" розчином деревного попелу (300 г на 15 л води). В такому стані ділянку залишають на зиму. Навесні висаджують саджанці, впродовж весни—літа саджанці приживляться, зміцніють і добре перезимують.

Підбір саджанців і сортів

Для більш продуктивного зрізування троянд слід садити добре сформовані 1— 2-річні саджанці з добре розвинутою кореневою системою.

Підбором сортів слід займатися доволі серйозно, беручи до уваги місцеві кліматичні умови, найпопулярніше і конкурентоспроможне забарвлення квітів у вашому регіоні.

На комерційний зріз слід підбирати сорти, що рясно цвітуть, дають довгі квітконоси (не менше 80 см), сильно махрові (45—70 пелюсток), повільно розкриваються на сонці, зберігають забарвлення в зрізі без доступу світла (підвал, холодильник), швидко відновлюють пагони після зняття врожаю.

Не слід висаджувати велику різноманітність сортів. Бажано вибрати 4—7 сортів здатних задовольнити усі вище перелічені вимоги. В якості прикладу приводжу кілька сортів:

Форево Янг — квітки вишнево-червоні, з атласними пелюстками, дуже великі;

Блек Меджик— темно-червоні, оксамитні;

Ред Берлін — яскраво-червоні, з високим центром;

Равель — насичено-рожеві, високий бутон;

Шок Версілія — оксамитно-кроваво-червоні, великі, махрові;

Вендела — сніжно-білі, великі;

Версілія — сметанно-кремово-рожеві, сильно махрові, дуже ніжні;

Принцеса Анна — білі, з рожевою облямівкою, високий великий келих.

Садіння саджанців троянд

Садити троянди найкраще смугами з півночі на південь по 4 саджанці в рядку. Ширина смуги 2,2—2,5 м, ширина доріжки між смугами 0,8—1,2 м. Кожний сорт слід висаджувати окремою групою, а не змішувати їх. Це полегшить догляд за ними. Для

одержання реального початкового прибутку слід висадити не менше 300—400 кущів. У подальшому з набуттям досвіду плантацію (за наявності земель-ної площі) можна збільшити до 1000—2500 кущів.

Перед садінням викопують ямку розміром 60х60х60 см. На дно ямки сиплять суміш із 2—3-річного перегною (0,5—1 відро), піску (1 відро), залізного купоросу (1 столова ложка). Затим присипають шаром (5—10 см) звичайної землі. Коли місце для садіння підготовлене, починають готувати саджанець. Гострим секатором обрізують всі листки, бутони, засохлі чи пошкоджені з якихось причин частини стебел. Стебла вкорочують так, щоб висота від кореневої шийки була не більше 30—40 см. Саджанець кладуть в ямку, розправляючи коріння в боки і засипають звичайним ґрунтом. Коренева шийка саджанця має бути заглиблена в землю на 5—10 см. Ґрунт злегка ущільнюють і роблять лунку. Потім щедро поливають водою, слідкуючи, щоб ґрунт рівномірно просів і не утворилося внутрішньої повітряної подушки. На цьому садіння закінчено. Впродовж наступного місяця необхідно слідкувати за тим, щоб ґрунт не пересихав.

У перший рік після садіння саджанців уся робота з ними зводиться до регулярних поливів, неглибоких розпушувань ґрунту, видалення бур'янів і обробки хімічними препаратами проти шкідників. Підживлень у перший рік не проводять. Якщо ви правильно збалансували склад ґрунту на своїй плантації, то поживних речовин трояндам має вистачити для нормального приживлення та розвитку кореневої системи і надземної частини.

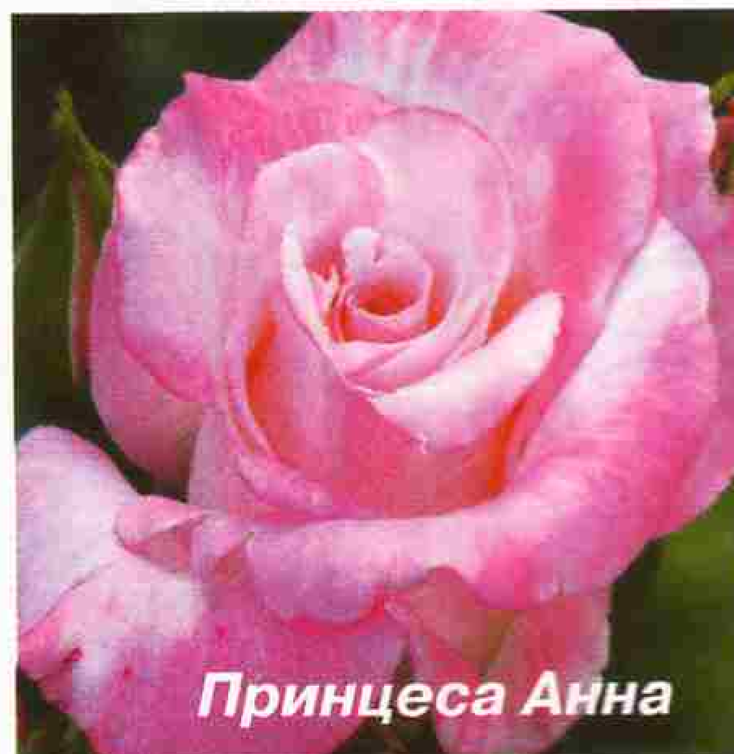
Тож якщо все зроблено вірно, то перший неповний зріз ви зможете зробити ранньої осені. Неповний — це означає, що перший врожай квітів складатиме не більше 30% від можливого.

У перший рік надземний розвиток (стебла, квітконоси, бруньки) дзеркально відображає розвиток кореневої системи. І, зрізуючи квітку з молодої рослини, ми порушуємо баланс кореневої системи і надземної частини. Тому перший зріз слід робити неповний, а саджанці, які зазнають інтенсивного зрізу квіток в перший рік, різко гальмують у розвитку і, зазвичай, непридатні для промислового зрізу в подальшому.

Восени перед сильними приморозками саджанці слід утеплити на зиму. Їх необхідно підгорнути ґрунтом, нагорнувши в середині куща конусоподібний насип висотою не менше 20 см, а згодом присипати ще на 10—15 см піском, перепрілою тирсою, соломою чи вивітреним торфом. У північніших районах також корисно на підгорнутих рослинах розкласти хвойні гілки. Землю для підгортання слід заготовити завчасно, а не брати її з-під кущів, оголюючи верхнє коріння троянд.

Навесні наступного року, коли вже мине загроза сильних заморозків, нагорнуту землю з кущів змивають водою. Після чого кущі можна обрізувати.


Фокус-Покус


Принцеса Анна


Ункель Вальтер

Обрізування (весняне)

Обрізувати саджанці слід один раз на рік навесні, коли бруньки підуть в ріст і сильних заморозків уже не передбачається. При обрізуванні видаляють сухі частини стебел, старі непродуктивні пагони. Висота обрізування над поверхнею землі 35—50 см.

При обрізуванні троянд, що призначені для зрізу, паралельно відбувається формування куща, коректування його висоти і форми. Від того, наскільки грамотно ви обріжете кущ, залежить, яку кількість квіток ви зріжете для реалізації. Завжди слід пам'ятати, що остання брунька перед обрізуванням має дивитися назовні куща. Поросль всередині куща видаляють. Обрізування саджанців троянд, що призначені для промислового використання, направлене на розвиток максимальної кількості бруньок, здатних дати якнайсильніші квіткові пагони. Інструмент, яким виконують обрізування, має бути гострим. Після обрізування його дезінфікують у сильному розчині марганцівки.

Обрізування при збиранні врожаю

При збиранні врожаю (зрізуванні квіток) слід правильно обрізувати квітконоси. Квітконос з бутоном слід обрізувати не біля самого стовбура, а залишати знизу 3—5 бруньок (залежно від товщини пагона), з цих залишених бруньок виросте ще як мінімум 1—2 продуктивних квітконоси.

Після обрізування рослини підживлюють.

Підживлення

До підживлень слід віднестися дуже відповідально. Від якості і частоти підживлень залежить товарний вигляд, а відповідно і ціна ваших квітів. Здоровий, добре підживлений і доглянутий кущ троянди дає сильні пагони, котрі згодом будуть квітувати. Але й підживлювати троянди також слід у міру.

Перше весняне підживлення проводять після обрізування. Між кущами розкладають свіжий гній шаром 5—10 см (не більше), а його прикривають шаром 15—20 см різаної соломи. Після цього плантацію щедро поливають водою. Через деякий час солома починає гнити і в ній заводяться дощові черв'яки, які доволі позитивно впливають на родючість верхнього шару ґрунту. В подальшому слід робити рідкі підживлення кожних 10 днів, а регулярні поливи водою — 2—3 рази на тиждень.

Підживлення можна робити як добривами і сумішами, що продаються в спеціалізованих магазинах, так і виготовляти їх самотужки.

Ось пара способів приготування підживлень для троянд:

1) до металевої ємкості на 200 л всипати 2 відра свіжого коров'яку, 1 відро дрібного деревного попелу і все це залити водою. Одну літрову склянку цієї суміші розбавляти в 10 л води і поливати під корінь;

2) 1 кг рибних відходів залити 10 л води і щільно

закрити на 10 днів. 1 л цього розчину розбавити в 10 л води і поливати під корінь.

Підживлення мінеральними й органічними добривами можна чергувати. З мінеральних добрив можна застосовувати аміачну селітру, карбамід, нітроамофоску (уважно читайте й дотримуйтесь інструкцій з використання). Після кожного підживлення слід щедро поливати. Впродовж всього сезону необхідно проводити профілактичні обробки проти хвороб і шкідників.

Полив

Ґрунт під кущами троянд має бути постійно помірно вологим, тому поливати слід часто. Я поливаю кожних 2—3 дні під корінь у ранковий або вечірній час.

За наявності достатніх початкових коштів варто для прикореневого поливу та для рідких мінеральних підживлень придбати систему крапельного зрошення. В подальшому використанні вона себе повністю виправдає як матеріально, так і суттєво полегшить догляд за плантацією троянд.

Хвороби

Найчастіше троянди уражуються такими хворобами:

— борошниста роса — листки вкриваються білоборошнистими плямами і швидко в'януть (з'являється, зазвичай, після дощів);

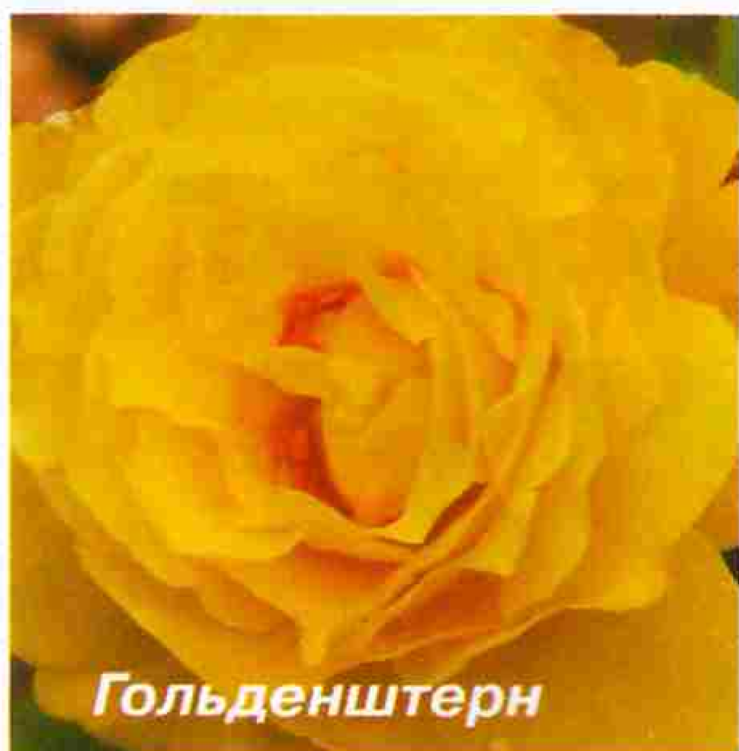
— чорна плямистість — на листках з'являються чорні плямки, що з часом збільшуються і переходять на молоді пагони;

— хлороз — листок стає жовтим або майже білим.

Проти перших двох хвороб допомагає обприскування сучасними хімічними препаратами, що дозволені для роздрібного продажу населенню.

При хлорозі слід зробити прикореневе підживлення залізним купоросом з розрахунку 1 столова ложка на 10 л води.


Сільвія


Гольденштерн



Із шкідників троянди найчастіше пошкоджують попелиці та інші сисні та листогризучі комахи. Найефективнішими хімічними препаратами в боротьбі з ними є актара, базудін. При їхньому застосуванні уважно читайте та дотримуйтесь інструкцій з використання.

Обприскування та підживлення проводяться у вечірні години.

Зрізування квітів

Інтенсивне зрізування квіток можна робити лише у тих рослин, що добре вкорінилися і є достатньо сильними, що буває як мінімум через рік після садіння саджанця на постійне місце.

Зрізують квіти із дорослих рослин гострим інструментом, залишаючи на пагоні не менше 4—5 бруньок (остання має бути спрямована назовні куща).

Зрізані квіти зберігати в приміщеннях краще зануреними на 2/3 у прохолодну воду.

Для промислового використання або для далекого транспортування краще зрізувати ще нерозквітлі бутони. Зберігати їх слід в темних, прохолодних приміщеннях зануреними у воду майже до бутонів. Перевозити квіти на далекі відстані можна в картонних пакетах з вентиляційними отворами, перестеливши вологим газетним папером. Довше і найкраще зберігають товарний вигляд бутони, зрізані вранці до сходу сонця.

Інвентар для роботи з трояндами

Для роботи на ділянці з трояндами вам знадобляться лопати, граблі, сапки, лійки, відра, шланги, прогумовані рукавички, обприскувачі, секатор.

Щодо лопат, сапок, граблів тощо, то їх слід вибирати такими, щоб були надійні і зручні в роботі. Не завадить придбати і плоскоріз Фокіна — дуже зручне пристосування для неглибокого розпушування поверхні ґрунту між кущами троянд.

Відра мають бути міцними і стандартного об'єму (10 —15 л), позаяк практично всі хімічні препарати, що продаються в міні-упаковках (ампули), розраховані на розбавлення в 10—12 л води.

Лійки та обприскувачі краще придбати легкі, з пластика, що не б'ється (фірма "Квазер"), укомплектовані мірками літражу і змінними насадками.

Секатор — один із найуживаніших інструментів у цій справі. Від його якості залежить дуже багато. Купляти ліпше фірмові силові секатори, які здатні зрізати не лише дрібні гілочки, але й товсті здерев'янілі пагони. Такі секатори з легкістю замінять як ножиці для обрізування листків, так і власне секатор для обрі-зування кущів і квітконосів, а також і садову пилку для видалення великих непродуктивних частин куща троянди.

Загальні відомості

Троянди у відкритому ґрунті дають продукцію для зрізування 5—6 місяців на рік. За допомогою неопалюваних плівкових накриттів можна продовжити строк квітування ще на 1,5—2 місяці.

Повноцінний зріз плантація здатна давати 3—4 роки, затим продуктивність знижується і кущі слід замінювати. Для того, щоб не переривався цикл зрізувань, доцільно мати три ділянки троянд, посаджених одна за одною через рік.

Реалізацією вирощеної продукції можна займатися самостійно, відкривши торгову точку квітково-букетної продукції. Але в такому випадку вам доведеться навчитися мистецтву складання букетів і композицій та ще придбавати супутні товари: стрічки, кольоровий папір, упаковку тощо. Найдоцільніше за достатніх об'ємів квіткової продукції (на плантації із 1500 трояндових кущів можна одержати не менше 3000 рожевих бутонів) здавати її за оптовою ціною безпосередньо реалізаторам або оптовим покупцям.

Вирощування троянд на зріз справа важка, але вигідна. За дотримання всіх правил агротехніки, правильного добору сортів та вмілої цінової політики троянди, вирощені в наших умовах, цілком конкурентоспроможні на квітковому ринку. В якості малого сімейного бізнесу вирощування троянд на зріз (плантація не менше 1000—2000 шт.) здатна забезпечити постійною роботою і достойним заробітком сім'ю із 4—6 чоловік. Вдалого Вам бізнесу і стабільних урожаїв.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98403
тел. 8 (06554) 4-22-77, 4-43-98

СТАВОК ФОРЕЛЬНИЙ БІЛЯ ХАТИ

Пригадую дотепний анекдот із розмови двох "знавців" рибної справи: "Ви чули, як співає форель? " —"Форель?! Уночі?!"

Смішно? Так, але нічого дивного. Ми давно вже забули не лише смак цієї риби, але й не пам'ятаємо її вигляд. Річки, в яких мала б водитися форель,— безнадійно забруднені, варварський "електричний" спосіб її ловлі знищив потомство на багато років наперед, а справжнього білого м'яса делікатесної рибки ви не покуштуєте навіть у дорогому ресторані. Швидше за все вас нагодують лише ... імпортним рожевим філе форелі, вирощеної у штучних водоймах переважно на підгодівлі із барвниками, які і надають майбутньому м'ясу "товарно-кольорового" вигляду.

— М'ясо, природно вирощеної форелі, має лише білий колір, а її смак не порівняти з жодним ресторанним смаком! — стверджує справжній ентузіаст, знавець "форельної" справи Микола Михайлович Вакарюк. Ось уже понад 10 років він розводить у власному присадибному ставку цю дивовижну рибу. До Миколи Михайловича люди їдуть з усіх куточків України: туристи — поласувати делікатесом, підприємці — за досвідом рибалки — посидіти з вудкою, щоб потім похвалитися на фото вдалим "трофеєм". Відбулася і моя зустріч з відомим у м. Косові, що на Івано-Франківщині, підприємцем.

Насамперед — освіта!

Миколі Вакарюку пощастило — живе він у мальовничому, розташованому біля підніжжя Покутських Карпат, містечку Косові. Ще й садиба розташована саме під горою. Повз город тече потічок — чиста, як сльоза гірська вода. Це й стало поштовхом до створення теперішнього форельного господарства. Але, насамперед, майстровитий чоловік узявся за самоосвіту. На його біду інформацію знайти було майже неможливо. У радянські часи писали про це мало, а про вирощування форелі в природних умовах — взагалі нічого. Але, на щастя, знайшов дореволюційне російське видання, звідки дістав перші наукові повідомлення.

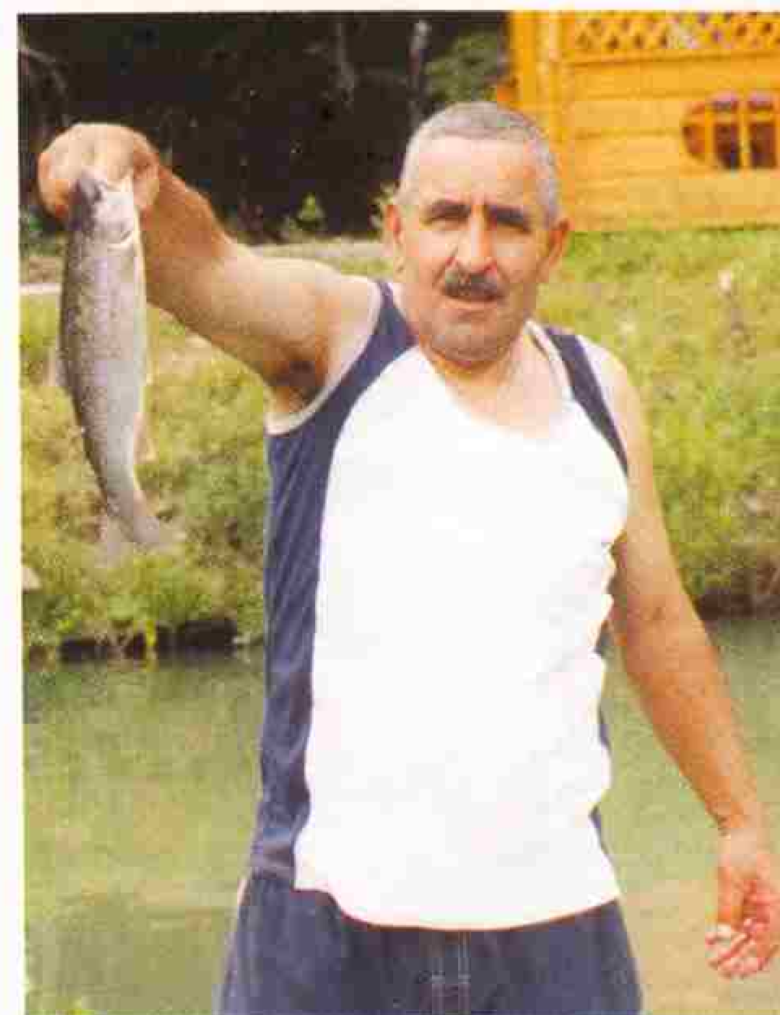
Але де взяти досвід? Розв'язку підказали гори: пішов пан Микола набиратися знань у старих людей, які ще пам'ятають, що воно таке — гірська форель. Гуцульські "університети" та власна наполегливість дозволили Миколі Вакарюку стати першим у краї, хто б осмілився на таку непросту справу — вирощувати цю примхливу рибу у власному ставку. Сьогодні пан Микола визнаний у місті "форельний" авторитет, а сусіди, побачивши його успіх, і собі заходилися створювати подібні господарства. Пан Микола не проти — ділиться досвідом, каже, що він один уже неспроможний задовольнити величезний попит.

Вдалий початок — половина справи

— Починати було дуже страшно, — згадує Микола Михайлович, — вкладав власні кошти, великі кошти. Думав, якщо не зможу вирощувати форель, запущу коропа, але дуже хотілося вирощувати саме цю рибу. Почав я роботу з того, що зробив правильне водовідведення, добре, що чиста гірська вода під боком. Чому зважився копати саме природний ставок? Перебуваючи в Італії, спостерігав, як вирощують форель у спеціальних бетонних басейнах. Так усе чистенько, гарненько, але риба виходить не та. У бетонному басейні немає



Микола Вакарюк. Так я ловлю форель для приготування.



Ось така вона — форель.

того життя, яке воно в природі — у воді має бути і черв'ячок, і рачок, і метелик, у намулі риба собі щось знаходить. У природних умовах вона має кращу імунну систему, її вигідніше вигодовувати, адже 30% їжі риба знаходить собі сама. Тому чим більший ставок — тим краще. У мене на 3 тисячі штук рибин — ставок 30х50 метрів. Це щонайменша величина за такої кількості риби. Менше не можна — риба просто задихнеться від вуглецю, який вона ж сама виділяє. Ставкова вода має містити багато кисню, тому вона повинна бути проточною, бажано з перепадом висот, аби постійно утворювалися кисневі бульбашки. Якщо такої можливості немає, я раджу купити спеціальний піддувач, який гонить повітря під воду. Чим глибше ставок, тим краще. Найменша глибина — півтора метра. Звертайте увагу на кліматичні особливості краю. У нас взимку вода промерзає на 70 см вглибину. Якщо зробити глибину менше — риба загине. Взимку роблю лунки величиною 1 м х 1 м, рятує й те, що на вході до ставка вода цілорічно не замерзає у межах 3—4 метрів. Лунки роблю ще й для того, щоб взимку підгодовувати рибу через день. Справа у тому, що форель за літо й осінь встигає набрати стільки жиру, що його цілком вистачає на всю зиму, але, оскільки це активна риба — вона не занурюється в мул, навіть за 2 градусів води взимку вона продовжує активно плавати — для підтримки жирового балансу її все ж треба підгодовувати. Давати корму стільки, скільки вона може з'їсти: кинув жменю — вона накинулася на їжу, кинув ще — бачу, що стадо не реагує, тому більше не даю.

Їсти подано

Як на мене, саме процес годування риби можна без перебільшення назвати головною роботою сезону. Ми разом з паном Миколою підходимо до ставка, тиша, спокійне плесо зачаровує око. Кидаємо корм і раптом — несподіванка! Величезне рибне стадо майже вистрибує з води, кожна з рибин хоче вхопити якнайбільше корму! Фонтан бризок, бурхливий шум води! За мить знову спокійне водне дзеркало, риба пішла на глибину. Якщо це побачити, то вже ніколи в житті не забудеш!

— А яким взагалі є режим і правила годування форелі в закритих водоймах?

— Усе має бути в розумних дозах. Для малька, в середньому, режим харчування — 5 разів на день, кожні 2 години. Дорослу рибу годую двічі на день — вранці та ввечері. Все інше вона знаходить собі сама. Розрахунок кормів і для малька, і для дорослої риби —3% від загальної ваги. Наприклад, якщо у вас 100 кг риби, то треба давати 3 кг корму на добу, але не більше. Наслідки можуть бути сумними.

— Я знаю, що форель — це хижак. Певно, що раціон її харчування має бути особливим?

— На щастя, тепер підібрати раціон харчування для цієї риби — це не проблема. Відбір кормів дуже великий. Я користуюся стартовим голландським кормом для мальків — це стовідсоткова креветка і трохи яловичої печінки. Купую також імпортний корм з неліквідних сортів риби з додаванням усіх необхідних мікроелементів. Усі інші корми готую сам — це вигідніше і простіше. Слід брати на м'ясокомбінатах печінку (тільки не свинячу), селезінку, шлунки, вим'я, словом те, що не йде у реалізацію. Усе це треба ретельно промити, проварити, змолоти. Варити слід без солі: печінку хвилин 15 (стежити, щоб не переварилася), легені — трохи більше, шлунки — ще більше. Молоти корм через 12 номер м'ясорубки. Годувати рибу слід відповідно до калібру гранули. Тут є певна особливість. Форель — хижа риба, спрацьовує інстинкт на годування, вона не дивиться, що саме їй кидають (колись діти бавилися і кинули камінчик — риба його проковтнула і загинула від голоду — їжа не потрапляла до стравоходу через те, що він забився). Так само без розбору вона хапає і корм. Тому спочатку я годую велику рибу, вона, зазвичай, першою іде на їжу (великі гранули), потім кидаю менші гранули — для молодняку. Якщо невеличка рибина проковтне завеликий шматок, він може застрягти у горлі, рибина гине від задухи. Кожну таку рибу я розрізую і досліджую причину смерті. Це допомагає уникнути у майбутньому помилок.

Форельний дитсадок

Там, де вода з гірського потоку потрапляє до ставка, бачу невеличку загорожу. У прозорій воді плавають майбутні делікатеси — мальки. Пан Микола сумує, що не має власного маточника. І хоча в його стаді є і самки, і самці, але мати власний "приплід" не може — самка кидає ікру — менша риба негайно її з'їдає, адже це дуже поживний 100% білок. Доводиться купувати мальків далеко в горах, де люди вирощують їх у кришталево чистій джерельній воді, яка цілорічно має постійну температуру від 4 до 6 градусів. Саме такий температурний стан сприятливий для розвитку ембріонів. На градус менше чи більше — ікринки гинуть. Важливо, щоб вода була справді чистою, незалежно від погодних та кліматичних умов — навіть непомітний для ока людини бруд здатен покалічити ніжні зародки, тому джерельна вода якнайліпше підходить для цього. За 42—45 днів ікринка перетворюється на малька масою 3—4 г. Для транспортування мальків потрібні спеціальні контейнери. У відведеному місці мальки поступово набирають вагу. Від 30-грамового малька до повноцінної рибини (до 350—400 грамів) минає 8—9 місяців.

Сам собі лікар

На жаль, риба, як і все живе, хворіє. Хвороб багато, не злічити. Одна з найнебезпечніших — грибкові захворювання. На щастя, завдяки тому що температура води у ставку пана Миколи не підвищується вище 17 градусів, вдається уникати цієї недуги — грибок за такої температури просто не утворюється. Аби не допустити забруднення води, з метою її дезінфекції господар використовує простий і доступний спосіб (а головне — дармовий) — збирає у лісі глицю і загороджує нею вхід води до ставка. Міняє таке "сито" щотижня. Окрім того, що глиця затримує увесь бруд, який йде з гір разом з водою, вона — природний потужний антисептик, який знешкоджує різних паразитів.

— Є ще один цікавий спосіб очищення води від продуктів життєдіяльності самої форелі, — ділиться досвідом Микола Михайлович. — Я не чищу ставок будь-якими механічними засобами. За мене це роблять три величезних... коропи. Ця риба чудово почувається поміж хижої форелі — трьом велетням вдосталь вистачає харчів.

Корм, яким годують форель, настільки калорійний, що короп із задоволенням під'їдає усі відходи. Окрім того (я називаю коропа "рибою-свинею"), він своїм "рилом" піднімає з мулистого дна будь-який бруд (звичайно, екологічно чистий, природний бруд— перепріле листя, корінці, відходи життєдіяльності риби), який спливає з іншого боку озера у річку. До

того ж, короп не розмножується, оскільки його ікра (1 млн. 800 ікринок з однієї рибини!) — "делікатес" для форелі. Це треба бачити — коли самка коропа кидає ікру — форель ходить за нею величезною зграєю і тут же під'їдає усю ікру! Перед тим, як запустити коропа до ставка, його слід знежирити (потримати 3 дні у розчині марганцю), щоб знешкодити можливі грибкові захворювання. Жодна інша жива істота не виконає таку роботу краще за коропа. Раки не підходять — вони люблять теплу воду.

Форель на тарілці

Звичайно, форель у воді— справжнє диво, але не менше дивує форель у мисці.

Смачно — неймовірно! М'ясо запашне, ніжне, біле, кісточок немає. Чуйна господиня Галина, дружина Миколи Михайловича — неперевершений майстер своєї справи. Заможні туристи із сусідньої "крутої" бази відпочинку відмовляються від обідів, аби зайвий раз покуштувати "Миколиної" форелі. Наганяє апетит не лише запашна страва, але й облаштована "трапезна"— смерековий будиночок для холодної пори і затишна альтанка — влітку. Усе це — над ставком, з чудовим карпатським краєвидом. Пані Галина охоче поділилася одним із своїх рецептів приготування форелі.



Галина Вакарюк: "Форель готова до столу.

— Ця риба — хижак, — пояснює господиня, — тому м'ясо її досить сухе. Але приготовлене на сметані, із додаванням олії, м'ясо просочується жиром і стає соковитим. З риби не варто робити шашлик — надмірно засмажена на сковорідці вона втрачає свій справжній смак. Форель готується разом із головою. Отже, слід почистити рибу від луски, натерти всередині та зовні спеціями (для риби), сіллю, обкачати в борошні. Викласти на гарячу сковорідку із олією. Обсмажити один бік протягом 10 хвилин так, щоб не було кірки. Перевернути на інший бік. Додати нарізаної цибулі. Тільки-но цибуля підсмажиться — риба практично готова. Додати у сковорідку збиту разом із подрібненою зеленню домашню сметану (на три рибини — 400 г сметани). Тушкувати хвилин 8, одночасно підгортаючи лопаткою під рибину сметану. В кінці готування страву полити часниковим соусом. Подавати із кукурудзяною кашею та овочевим салатом. Можна готувати форель і без сметани, у фользі.

Післямова

Приїжджав до Миколи Вакарюка професор із міста, дивувався такому майстерному веденню справи. Подарував свою книгу про вирощування форелі "по-науковому". Радив скористатися нею (сам професор усе життя досліджував форель у звичайному акваріумі). Подивився пан Микола на всі ті таблиці, цифри, відсотки та й поклав книжку на полицю. Там вона лежить і досі. Читати її немає часу — клопіт біля ставка майже щоденний.

У Косові побувала, побачила й покуштувала форель
Тетяна Бердник

ПОРОДА

У своїй статті хочу дати роз'яснення-відповідь на статтю І.І.Попова "Чи є така порода свиней мангал? ("ДСГ" — 10, 2006 р.) у якій він, на мій погляд, допустив ряд невірних суджень.

В Україні багато людей розводять та відгодовують травоїдних свиней.

Травоїдні свині — це тварини, яких найвигідніше розводити сьогодні як у домашніх чи колективних господарствах, так і в фермерських. Від усіх інших сільськогосподарських тварин травоїдні свині відрізняються відносно коротким періодом поросності, великою багатоплідністю, високою продуктивністю, низькою оплатою корму, повноцінністю м'яса, всеїдністю та широкими адаптаційними можливостями. В Україні на сьогоднішній день утримується кілька порід травоїдних свиней.

Близько 10 років, як завезені в'єтнамська та корейська порода, понад три роки, як мангал потрапив в Україну.

До цих пір ці свині користуються популярністю та великим попитом. Але в багатьох селах, районах навіть не бачили і не чули про таких поросяток. Справді, це дуже вигідні тварини. Вигідні тим, що дуже мало їдять, особливо зерновідходів. В основному вони травоїдні, швидко розмножуються.

На жаль, останнім часом по Україні пройшли повідомлення про те, що в'єтнамська, корейська, мангал — це все одна і та ж порода, але це зовсім не так. Усі ці породи різні.

Порода МАНГАЛ. Цю породу свиней виведено шляхом схрещування дикого західноєвропейського кабана з карпатською мангалицею. Це зовсім невибагливі тварини.

За зовнішнім виглядом вони нагадують дику або ж свійську свиню. Вони невислочереві. Цю породу ми вважаємо елітою з-поміж травоїдних свиней. Усі, хто бачить цих тварин, залишаються під враженням побаченого. Мангал належить до травоїдних свиней м'ясної породи. В Україні до м'ясних належать в основному такі породи свиней: українська степова біла, ряба, литовська та латвійська бі-ла, північнокавказька та кемеровська. Ці свині чистопородно відтворюють тільки в деяких спеціалізованих господарствах. На сьогоднішній день молодняк цих свиней знайти дуже важко, та й відгодування до м'ясної кондиції доволі проблемне. Потрібно на різних вікових стадіях додержуватися спеціально розробленого раціону та створювати належні умови утримування. Будь-яке порушення у раціоні призводить до припинення належного росту. Щоб виростити здорових свиней масою 200—300 кг, потрібно мати неабиякі навики та й зерна треба чимало, адже всім відомо, що свійська свиня за рік з'їдає 1 тонну зерна.

У свиней породи мангал генетично закладена інтенсивність нарощування м'язової, а не жирової тканини. Вони майже ніколи не жиріють. В Україні є тільки одна порода свиней — це українська степова ряба, у якої є третя частина мангала, вона виведена шляхом схрещування свиней української степової білої, беркширської та мангалицької порід.

Для мангала однією з важливих особливостей є продуктивно-біологічна властивість — їхня всеїдність. Свині поїдають як рослинні, так і тваринні корми, продукти їхньої переробки, різноманітні харчові відходи та технічні залишки. Взимку раціон складається з сіна, січки з кукурудзиння, коренеплодів, каштанів, жолудів, відходів різного борошномельного виробництва, відходів спиртозаводів у вигляді кукурудзяної та пшеничної браги, висівок, кісток, субпродуктів низької категорії.

СВИНЕЙ МАНГАЛ— ІСНУЄ!

Головне — поросят привчити їсти все, а не до одних, скажімо, гарбузів. Влітку сіно та січка замінюється різнотрав'ям, падалицею фруктових дерев, ряскою. Свині цієї породи дуже полюбляють молоді пагони дерев, особливо дуба, кору та коріння дерев.

Не потребують складних умов утримування. Якщо для корейської свинки взимку потрібне тепле приміщення, то ці тваринки не мають у цьому потреби. Тримати їх можна як влітку, так і взимку на вигулі. Восени вони покриваються густою довгою шерстю від світло-бурого до чорного із сіруватим відтінком кольору. За таким виглядом вони нагадують дику мисливську свиню. Якщо їх тримати в приміщенні (сараї тощо), то вони будуть схожі на звичайних свиней, шерсть буде, як у звичайної свині.

Це доволі масивна тварина. Якщо маса дорослої корейської свинки становить 80 —100 кг, то маса дорослого "мангала" досягає понад 300 кг, залежно від умов утримання. Якщо планується відгодовування, то кабанчиків краще каструвати у віці 1—2 місяців, тоді вони швидко набирають вагу.

Статевозрілими свинки стають у 5—7 місяців. Можна парувати їх раніше, але на нашу думку, цього робити небажано. Порісність триває 116—120 днів. Потомство свинки виводять без людської допомоги (корейська свинка в основному потребує нагляду і допомоги). У середньому в приплоді буває 12—16 поросят.

Незалежно від молочності свиноматок поросят з 3—5 днями підгодовуємо підсмаженим зерном ячменю, рідренькою бовтанкою, а також мінеральними кормами,— такими як крейда, кісткове борошно, червоною глиною. У напувалках постійно тримаємо чисту воду. В тритижневому віці малюки уже самі гризуть буряки, яблука, їдять траву, сіно і т.д. До місячного віку поросята смугасті, потім смугастість поступово зникає. Відлучати поросят бажано в місячному віці. На 5-й день після відлучення поросят свиню знову парують.



Автор статті демонструє породу свиней мангал.

Цим свиням не потрібно ніяких щеплень, вони мають сильну імунну систему. Якщо за корейською свинкою потрібен щоденний нагляд, то для мангала це все зайве: він легко може обійтися рештками підніжних кормів.

Свині швидко звикають до людей. Легко піддаються дресируванню. Звикають до свого житла. Вирощувати цю породу можна для різної мети: на м'ясо, заради поросятини, а також на дресирування мисливських собак, для спортивно-мисливської мети.

Мангал уже утримують господарі в багатьох областях України: у Черкаській, Полтавській, Кіровоградській, Дніпропетровській, Миколаївській, Київській, Івано-Франківській, Волинській, Луганській, Вінницькій. У багатьох областях їх лише по одній парі. У зв'язку з бажанням багатьох господарів придбати у своє господарство чистопородне поголів'я мангалів їм пропонують казна–що. Тому рекомендуємо, перед тим, як купувати молодняк поросят, порадитися з господарями, які уже мають племінне поголів'я цих порід, подивитися на свиноматку та хряка. Щоб не бути ошуканим, не йдіть на те, що вам привезуть "під замовлення".

Корейських та в'єтнамських поросят називають мангалами, але це не так. Це зовсім різні породи. Корейська свинка ніколи не стане мангалом.

КОРЕЙСЬКІ ТА В'ЄТНАМСЬКІ ПОРОСЯТА

Корейські та в'єтнамські свині належать до вислочеревих травоїдних порід.

Корейські травоїдні свині десь за сім місяців за належного догляду набирають масу до 80 кг. В'єтнамські травоїдні свині набагато менші. Мають деякі відмінності і в зовнішньому вигляді. Корейські свинки у зморшках, особливо рильця, у в'єтнамських рильця прямі, очі вузькі. Корейські свинки багатоплідніші, ніж в'єтнамські. Але і та, і та породи міні-свиней заслуговують на увагу. Їдять вони дуже мало. Взимку 70% раціону становить сіно, кукурудзиння та коренеплоди, 30% — зерновідходи, жолуді, каштани. Влітку 80% раціону становить різнотрав'я, молоді гілочки чагарників, падалиця фруктових дерев, кабачки, гарбузи, ряска. Лише 20% раціону становить зерновідходи. Найкраще, якщо це будуть відвійки злакових. За місяць до забою до раціону вводять бите зерно. В середньому грам по 300 на 1 голову. Свині від цього швидко набирають масу, жирнішають.

М'ясо міні-свиней ніжне, соковите, з прошарками жиру. За кольором та смаком не має відмінностей від м'яса свиней м'ясо-сальних порід. Сало має товщину від 5—8 см.

Набагато м'якше за сало свійських свиней, має невеликі прошарки м'яса. Дуже смачне. Чимось нагадує підчеревину свиней м'ясної породи, тільки ніжніше та м'якше. Порібрина як у кролів.

Свинки цих порід починають паруватися з 3—3,5 місяця. До 4—4,5 місяця вони обов'язково вже покриті. Дуже висока біологічна швидкоспілість цих свинок дає змогу використовувати їх для відтворення у віці 3—5місяців і отримуватити від них приплід у 7—9 місяців. Супоросність триває 112—116днів. Кількість поросят залежить від свиноматки, адже не кожна свинка може бути належною свиноматкою.

Свиноматки обох порід дуже дбайливі мами. Тому вирощувати молодняк неважко. Догляд за цими свинями нескладний. Вони дуже акуратні, не риють землю. Розводять травоїдних мінісвиней для забезпечення своїх сімей м'ясом та для продажу молодняку.

В Угорщині, скажімо, звідки ці свині до нас потрапили, в селянських садибах розводять, як у нас, в Україні,кролів.Тримають одного—двох хряків і де-



Молодняк мангалів у вольєрі.

кілька свиноматок. Молодняк, починаючи з 6—7-місячного віку, забивають на м'ясо. Це роблять за необхідності, щоб постійно забезпечувати сім'ю м'сом.

Молодняк їсть небагато, тому його утримувати живим до забою економічно вигідно. Візьмемо такий приклад: тримаючи п'ять свиноматок за опоросу в січні місяці, в середньому приплід буде становити 50 голів.

Відгодовують поросят у березні—квітні зерновідходами та сіном, випускають у травні до загону, починають годувати в основному травою, до жовтня—листопада ці поросята будуть важити до 80 кг, жива маса всього поголів'я становитиме до 4 т молодої свинини, що прирівнюється до 20 свійських свиней з масою по 200 кг.

А 20 свійських свиней до такої маси потрібно годувати цілий рік, і за рік ці свині з'їдять 20 т зерна, що на сьогоднішній день економічно зовсім невигідно.

Кожен господар може сам побудувати собі піраміду розведення цих свиней і переконатися, як насправді вигідно їх утримувати. Ми в цьому вже давно переконалися. У своєму господарстві ми намагаємося утримувати чистопородне поголів'я як корейських, так і в'єтнамських свиней. Бо, на жаль, до України потрапило поголів'я свиней двох порід, які в нас прийняли за одну. Свиней схрестили і отримали поросяток не з найкращими властивостями.- Свині вийшли малоплідні, та й жива маса не перевищує 40—50 кг.

В'єтнамські свинки маленькі, тримають їх в основному в зоопарках, у цирках, масою від 30—50 кг.

Є ще одна порода вислочеревих травоїдних поросяток — це піги. Жива маса дорослої свинки становить близько 10 кілограмів. Про неї ми розповімо в одному з наступних номерів нашого "Дім, сад, городу".

Т.О.Сидоренко,
м.Кіровоград,

ВИ ХОЧЕТЕ, АБИ ВАШІ КУРИ НЕСЛИ ВАМ ВЕЛИКІ ЯЙЦЯ?

Отже, що ж мають знати господарі, аби їхнє куряче господарство було здоровим і давало поживне м`ясо та багато й великих яєць? Ще раз зауважимо, практикою, а це надзвичайно велика школа й наука в нашому житті, доведено, якщо утримувати курей у новому пташнику, то навіть перші особини, яких господар оселяє до цього приміщення, принесуть йому більше яєць і самі будуть здоровіші та за своєю масою більші, ніж ті, котрі утримуються в цьому приміщенні після перших його поселенців.

А чому так стається? А тому, що в приміщенні, в якому тривалий час утримуються кури, накопичується пил, шкідливі мікроорганізми та хімічні сполуки й саме вони є одними з тих негативних чинників, які затримують ріст птиці, її розвиток, продуктивність та знижують стійкість організму.

А звідси випливає, скільки наші деякі господарі затрачають зайвої праці на розведення курей, які роками утримують в одних і тих же хлівах, де утримуються свині та корови, скільки витрачається зайвої годівлі, щоб мати належної маси курку та й ще, аби вона несла бажані яйця.

А для кращого сприйняття нашого матеріалу, ми його означили окремими складовими, які сприяють, коли їх правильно та сумлінно дотримуватися під час вирощування птиці, то кожна курка незалежно від породи та кількості у пташниках чи в інших приміщеннях, добре розвиватиметься і приноситиме господареві багато яєць і задовільнятиме його своєю високоякісною масою.

Отже, господар у своїй роботі має суворо дотримуватися встановлених термінів міжциклових профілактичних перерв.

За підлогового утримання усіх видів дорослої птиці та ремонтного молодняку понад 9 тижнів тривалість такої перерви повинна становити 4 тижні, а за клітковго — 3. За цих умов приміщення після всіх заходів з технології санації у чистому стані мають "відпочивати" не менше, ніж 5—7 діб.

І далі. Кожний птахівник має достеменно знати, які породи курей він тримає. І знову чому? А тому, що в курей яєчних порід уже наступного року їхня несучість знижується на п`ятнадцять (!) відсотків, а в курей м`ясних порід за цей же період — аж на 25%!

То що ж цього випливає? А те, що "робочу" курку, яка має лише нести яйця, господареві невигідно тримати більше року. А відтак — аби годівлю не викидати марно на "ялових" несучок та не затрачати свою працю, навіть і малі стада необхідно постійно омолоджувати. І, зрозуміло, це доцільніше робити рано навесні.

Відомо, що і на курей нападають усі-лякі болячки. То що ж потрібно знати й робити птахівникам, щоб запобігти цьому лихові? У профілактичний період приміщення, у яких утримується птиця, піддавати санації, тобто оздоровлюватити їх.

Як це робити?

Ретельно чистити та мити водою усі внутрішні та зовнішні поверхні, обладнання, апаратуру, каналізаційні та вентиляційні канали від забруднень: гною, підстилки, пилу, залишків годівлі.

— *робити профілактичну дезінфекцію приміщень та обладнання;*

— *дезінсекцію та дезакаризацію* (знищення комах та кліщів), *дезінвацію* (знищення яєць та личинок гельмінтів та ооцист кокцидій), *дератизацію* (викорінювання шкідливих гризунів — домових мишей, сірого та чорного щура);

— *очищення та дезінфекцію* прилеглих до санованих пташників допоміжних приміщень, кормових бункерів, відстійників для стічних вод, доріг та територій.

Що ж дає така санація? Санація, яка здійснюється через певний проміжок часу, сприяє зниженню накопичення збудників заразних хвороб у навколишньому середовищі птиці й попереджає їхнє наступне поширення. Вона необхідна також для знищення умовно-патогенної мікрофлори, що неминуче накопичується у пташнику під час перебування у ньому птиці.

Однак слід враховувати, що санація окремих птахівничих об`єктів, які розташовані поряд з діючими пташниками, недостатньо дієва, оскільки просановане приміщення швидко обсименяється мікрофлорою з сусідніх пташників. Так найефективніша одночасна санація всіх птахівничих приміщень та об`єктів, розташованих на одній території. Ось у таких умовах ***санацію слід робити 1 раз на рік протягом місяця.*** Даний захід бажано робити в теплу пору року й починати його потрібно з пташників, які розташовані з надвітряного боку щодо панівних вітрів.

У якій же послідовності під час організації санації (оздоровлення) пташників здійснюється робота?

Перший етап — видалення птиці з пташників та механічне очищення приміщень. Видаляють птицю у максимально стислі строки, годівниці та бункери вичищають від залишків корму. Потім осаджують пил у приміщеннях, розпилюючи 0,5%–вий розчин їдкого натру та 1—2%-вий розчин кальцинованої соди і залишають їх зачиненими не менш ніж 3 години. Не забудьте на час обробки приміщення аерозолями та рідинами вимкнути електрику. Гній та використаний підстилковий матеріал вивозять до спеціально відведених місць для біотермічної обробки. Під час перевезення кузов транспортного засобу накривають брезентом чи іншим матеріалом.

Вентилятори, світильники, пульти керування також очищають від пилу, протирають їх 5%-вим розчином фенолу чи 5%-вим розчином фенольного креоліну. Після цього їх накривають поліетиленовою плівкою. Калориферні установи обробляють струменем стислого повітря.

Птахівники! Не забудьте також про очищення зовнішніх стін пташників від пилу, що в значних кількостях накраплюється навколо вентиляторів, працюючих на викид. Територію поряд з пташниками також ретельно прибирають, скошують траву й вивозять її до гноєсховища.

У підсумку після механічного очищення пташника кількість залишкових забруднень у ньому не повинна перевищувати 17 — 20 г на 1 м^2.

Другий етап — миття пташника та обладнання. Перед миттям забруднені поверхні пташника та встановлене в ньому обладнання зрошують гарячим розчином (70°С) 2%-вим розчином ДЕМПу, 2%-вим розчином кальцинованої соди, чи 1% - ним розчином їдкого натру. Після цього витримують 1 годину. Потім приміщення та обладнання миють водою за допомогою високонапірних насосів (без підігріву чи з підігрівом води).

Послідовність мийки така:

— *за напідлогового утриман*ня птиці: стелю, повітроводи, калориферне устаткування, стіни, годівниці, напувалки, кормові бункери та наприкінці — підлогу;

— за утримання птиці в клітках: стелю, повітроводи, калориферне устаткування, кліткове обладнання, кормові бункери, стіни та підлогу.

— зовнішні поверхні стін та дах (за температури зовнішнього повітря не нижче 10°С)

Контроль за чистотою поверхні приміщень та обладнання здійснюють візуально й шляхом контрольних змивів. Змиви повинні бути відносно прозорі.

Що роблять після цього? Після миття роблять поточний ремонт приміщення, а також ремонт та наладку обладнання.

Третій етап — волога дезінфекція. Її роблять у тій же послідовності, що й миття (див. вище). Для цієї мети вико-ристовують 2—3%-вий розчин їдкого натру, 5—10%-вий розчин кальцинованої соди, 3—7%-вий розчин каустифікованої содо-поташної суміші, 3—5%-ву емульсію креоліну, 4%-ву емульсію ксилонафту та ін. У гарячому вигляді ці розчини мають вищу активність, тому їхня температура має бути не нижче 70°С. У звичайному вигляді використовують 20%–ве щойно гашене вапно, 3%-вий розчин формальдегіду, розчин хлорного вапна (вміст 3% активного хлору), висвітлений розчин хлорного вапна (вміст 2% активного хлору), лужний розчин формаліну (вміст 3% формаліну та 3% їдкого натру).

Дезрозчини витрачають з розрахунку 0,5 — 1 л на 1 м^2 поверхні, що обробляють.

Не забудьте, шановні господарі, паралельно з дезінфекцією внутрішніх поверхонь та обладнання зробити дезінфекцію зовнішніх стін пташника та території на відстані 10 м від стін. Внутрішні поверхні стін і стелі в пташнику двічі білять 20% -вим щойно гашеним вапном. Бажано до вапна додати 0,5% лугу. Зовнішні поверхні стін пташника білять 1 раз на рік у теплу пору року. Ґрунт навколо приміщень обробляють 3% - вим розчином їдкого натру з розрахунку 3—4 л на 1 м^2 площі. Потім засипають її гашеним вапном (2 кг на 1м^2) та дискують.

За надпідлогового утримання птиці після вологої дезінфекції та побілки стелі й стін на суху підлогу пташника попередньо засипають гашене вапно (0,5 кг на 1 м^2) та підстилочний матеріал (вологість не більше 25%) для бройлерів шаром не менше 5—7 см й для дорослої птиці — не менш 15 см.

Однак варто зауважити й на те, що одна волога дезінфекція не забезпечує надійного знезараження приміщення. Тому після неї пташники обробляють аерозолями формаліну.

Четвертий етап — аерозольна дезінфекція. Перед цим обов`язково приміщення герметизують. Дезречовину до приміщення вводять з навітряного боку через 2—3 вікна чи ворота пташника за допомогою аерозольних гене-раторів. Витрата 35—40%-вого розчину формальдегіду 20 мл на 1 м^3. Температура у приміщенні має бути не нижче 15°С, відносна вологість — 60—80%. Оброблене аерозолями приміщення витримують протягом 24 годин, потім провітрюють (експозиція 12 годин). Залишки формаліну нейтралізують розчином аміаку з розрахунку 1 частина аміаку на 2 частини формальдегіду. Через 12 годин після аерозольної дезінфекції обов`язково здійснюють контроль якості дезінфекції.

У ветеринарній практиці загальноприйнятий контроль якості дезінфекції ґрунтується на обліку наявності санітарно-показникових мікроорганізмів. Його здійснюють шляхом відбору проб повітря та проб змивів за допомогою ватних і марлевих тампонів.

Якість дезінфекції перевіряють виявленням кишкової палички. Якщо кишкову паличку виділяють із проб повітря чи проб, узятих з поверхонь чи обладнання пташника, то ***дезінфекцію повторюють.***

Дератизацією систематично передбачені профілактичні й винищувальні заходи боротьби з гризунами, оскільки вони є поширювачами заразних та інвазійних хвороб, небезпечних для людини, тварин та птиці. До роботи з дератизації допускаються особи, що набули спеціальної підготовки з роботи з пестицидами.

Заходи особистої профілактики. Особи, що здійснюють дезінфекцію з використанням 40%-вого формальдегіду чи хлораміну, повинні дотримуватися правил особистої гігієни та працювати у спецодязі й у протигазах. Маски протигазів та гумовий одяг (рукавички, чоботи) необхідно щодня після роботи мити теплою водою, комбінезони та халати раз на тиждень прати та дезінфікувати.

Палити та їсти під час роботи з дезречовинами забороняється. Після роботи обличчя та руки слід вимити теплою водою з милом. Дезінфікуючі засоби слід зберігати у спеціальній коморі, ізольованій від інших робочих приміщень.

Після закінчення роботи треба усім чітко усвідомити, що для поліпшення здоров`я птиці окрім тут згаданих загальних ветеринарно-санітарних заходів, обов`язково необхідно здійснювати такі заходи — вакцинацію та діагностичні дослідження птиці з урахуванням епізоотичних обставин господарства та навколишніх населених пунктів.

П.І. Івашков, П.А. Нарожний,
доценти Луганського національного університету, ветеринарної медицини.
Г.В. Вікуліна,
магістр ветеринарної медицини

ФОТОКОНКУРС "НАША РОДИНА".



Ось такий хліб випікає бабуся Марія.

ВИШИВАНКИ НАШОЇ РОДИНИ

В нашому домі є багато різних вишиванок. Це рушники, напірники, серветки, декоративні подушечки, — пишуть до редакції сестрички Катя і Ліля Обертюх з смт Шпиків Тульчинського району Вінницької області.

Вишивають, головним чином, наша бабуся Марія і мама - вчителька місцевої школи. Вони й нас навчають цьому мистецтву. Тож ми також вишиваємо і в школі на уроках праці, і вдома, коли є час і натхнення. Для нас вишивання — це справжнє свято, яке приносить задоволення.



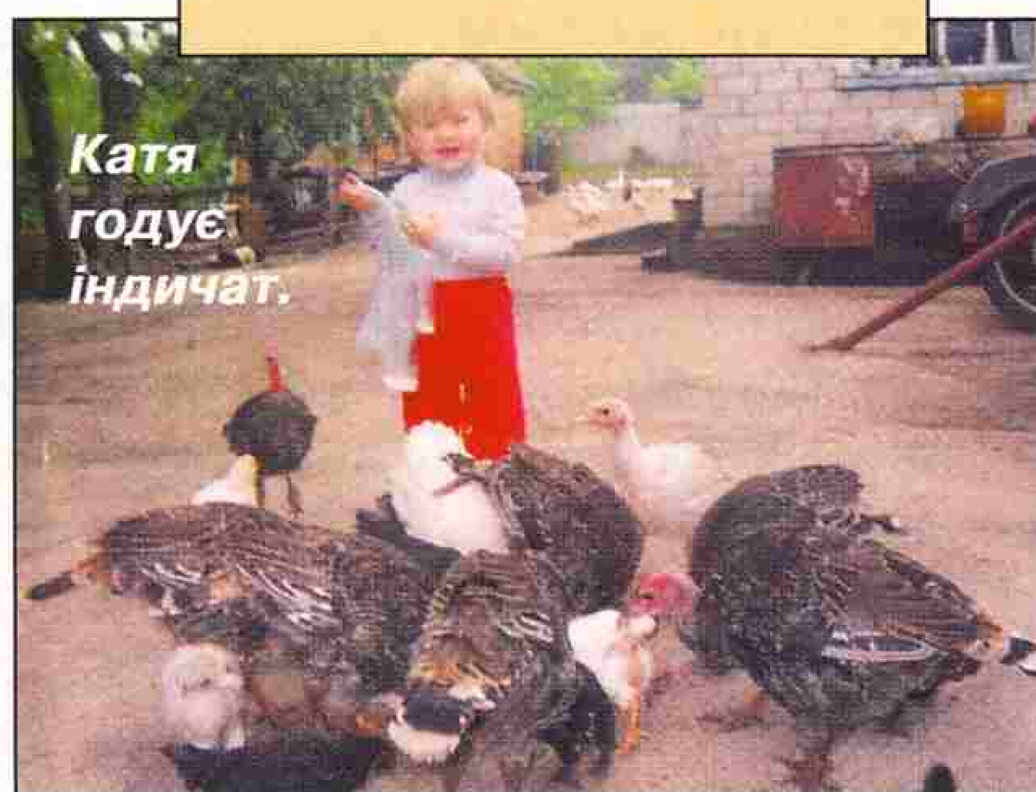
Катя і Ліля за вишиванням.

Зимовими вечорами мама для нас вишила народні костюми. А бабуся ще любить випікати в печі хліб, пироги, паски і короваї.



Ліля серед своїх маленьких улюбленців.

ГОСПОДАРОЧКИ



Катя годує індичат.

Пише Вам тьотя Надя сестричок Лілі і Каті Кисляк із с. Ліпляво Канівського району Черкаської області.

У нас велике господарство. Маємо корову з телятком, козу з двома козенятами, всяку птицю, поросят, котів, собак.

Діти, які зростають у селі, з усім цим вміють знаходити спільну мову, залюбки порають по-господарству, допомагаючи дорослим. Птиці насиплять зерна, корову погладять, даючи сіна, козі щось шепнуть на вушко, пригощаючи окрайцем хліба, доглянуть поросяток. Каті 3 роки, а Лілі — 9, то вона вже й корову вміє доїти.



На фото: Сергійко Снігур, *с. Гоголеве В-Нагачанського району Полтавської області.*

ЗМАЛКУ ХЛОПЦІ ПОЛЮБЛЯЮТЬ ГАРБУЗИ



На фото: Юрко, внучок Любові Іванівни Синельник *з м.Сміла Черкаської обл.*

ОСІННІ ДАРИ ЗЕМЛІ

Пише вам багаторічна шанувальниця журналу. Ми читаємо журнал всією сім'єю, з друзями і сусідами. Поради одразу застосовуємо на практиці, за що велике спасибі. А конкурс "Господиня" — це без перебільшення казка! І нема сили втриматися і не приготувати щось за надрукованими рецептами. Рецепти чудові, все виходить смачно. Немає також сили втриматись і не надіслати свої рецепти. Зараз осінь і щедро радують нас дари землі.

Марина Ободенко,
с. Вільне,
Криворіжський район,
Дніпропетровської обл.

Салат із цвітної капусти з виноградом

Треба мати: 200 г цвітної капусти, 3 середнього розміру огірки, 3 помідори, 2 середніх за розміром яблука, 2 столових ложки ягід винограду, 4—6 листочки зеленого салату, 0,5 склянки сметани, зелень, петрушку, сіль.

Перш за все відварюємо цвітну капусту. Охолоджуємо і ділимо на суцвіття. З огірків, помідорів і яблук знімаємо шкоринку. Овочі і яблука нарізуємо, перемішуємо, додаємо виноград. Все заправляємо підсоленою сметаною. Зверху присипаємо подрібненою зеленню із листочків салату.

Перець, фаршированний овочами

Треба мати: 5 — 7 штук великого перцю, 200 г рису, 1 велику цибулину, 2 морквини, пучечок щавлю, пучечок петрушки, 3 столових ложки томат-пюре, 100 г жиру, сіль, перець чорний мелений.

Відварюємо рис, потім підсмажуємо подрібнені цибулю та моркву, все змішуємо і додаємо нарізані листочки щавлю та петрушки. Солимо, перчимо за смаком, додаємо томат-пюре і вимішуємо. Цим овочевим фаршем начиняємо очищений і бланшироване (занурений в окріп) перець. Тушкуємо фарширований перець на повільному вогні до готовності.

Подаємо до столу зі сметаною.

Курка пікантна

Треба мати: велику курку, склянку гострого томатного соусу, 2—3 цибулини, 0,5 кг яблук, 200 г твердого сиру, жир, сіль, 2 ложки вершкового масла.

Курку ділимо на порції, обсмажуємо і складаємо у товстостінний посуд. Додаємо томатний соус, нарізані часточками яблука, попередньо очищені від шкоринки і серцевини. Додаємо нарізану цибулю, солимо, зверху засипаємо тертим сиром, поливаємо розтопленим вершковим маслом і ставимо на 1—1,5 год. на середній вогонь, щоб м'ясо умліло.

Салат з копченою рибою

Треба мати: одну копчену скумбрію без голови, 4 варених картоплини, 1 цибулину, 1 велике солодке яблуко, 2 солоних огірки, майонез, чорний молотий перець, зелень.

Всі продукти окремо нарізуємо соломкою. Шарами кладемо в салатницю, не змішуючи. Спочатку кладемо картоплю, на неї — рибу, на рибу — огірки, на огірки — цибулю, на цибулю — яблуко, на яблуко знову кладемо шар картоплі. Зверху салат заливаємо майонезом (його треба приправити перцем) і ставимо в холодильник на 2—3 години. Перед подачею до столу салат треба посипати подрібненою зеленню.



Гуска, тушкована з овочами

Треба мати: одну підготовлену тушку молодої гуски, 2 цибулини, 2 штуки великого червоного солодкого перцю, 2—3 столових ложки жиру, сіль, перець (кладемо за смаком) невелику головку часнику. Гуску рубаємо на порційні шматки, солимо і обсмажуємо. Перекладаємо в гусятницю і тушкуємо до готовності, додавши підсмажену цибулю. За потреби кільки разів доливаємо води. Додаємо нарізані шматочками огірки і перець. Тушкуємо разом ще 20 хвилин. Кладемо пропущений через часникодавку часник і знімаємо з вогню. Перед подачею до столу гуску викладаємо на блюдо, зверху поливши соусом, що утворився, зверху на м'ясо кладемо тушковані перець та огірки.

Торт "Осінь"

Щоб приготувати торт треба збити в піну одне яйце, 200 г вершкового масла, 150 г цукру, 2 столові ложки абрикосового лікеру. Додати 200 г будь-якого печива

подрібненого в кришку (пропущеного через м'ясорубку) і ретельно перемішати до однорідної маси. Все викласти в змочену водою форму і поставити на 3 год. в холодильник.

Коли мине час, виймаємо корж, перекладаємо його на блюдо. Потім збиваємо у міксері 800 г свіжих абрикосів, 200 г цукру та 2 білки. Абрикоси можна замінити стиглими сливами. Цю масу рівномірно викладаємо на готовий корж і подаємо до столу.



Курка пікантна

Рулет лимонний

Треба мати: два яйця, 1 банку згущеного молока, 0,5 чайної ложечки соди, 1 чайну ложечку оцту, 1 склянку борошна, 1 великий лимон, 1 склянку цукрової пудри. Змішуємо до однорідної маси яйця, згущене молоко, соду, оцет, борошно. На нагріте і змащене жиром деко виливаємо тонким шаром тісто і ставимо в гарячу (200^{0}С) духовку на 15—20 хвилин. Тим часом натираємо на тертушці лимон, змішуємо його з цукром і цією масою рівномірно змащуємо гарячий корж. Згортаємо його рулетом. Зверху посипаємо цукровою пудрою. При бажанні лимон можна замінити будь-яким повидлом.

До редакції надійшов лист від постійної читачки та дописувачки журналу Боділ Валентини із с. Ждани Полтавської області. Вона дарує читачам рецепти осінніх солодощів і сподівається, що вони стануть у пригоді читачам.

Гарбузове делікатесне варення

Треба взяти: 1 кг гарбуза, нарізаного кубиками та засипати його половиною цукру (600 г) і залишити на ніч. Вранці зливаємо гарбузовий сік, додаємо до нього склянку води і знову 600 г цукру. Варимо сироп, яким заливаємо гарбуз. Ставимо на вогонь і кип'ятимо 5 хв. Настоюємо 4—6 год. Кип'ятити треба тричі по 5 хвилин. Закінчуючи варити, в готове варення треба додати дрібку ваніліну. Розкласти в підготовлені баночки і закрити кришками.

Мармелад домашнього приготування із дині

Треба мати: 1 кг дині, 1 кг цукру. Стиглу диню нарізати маленькими шматочками і витримати на слабкому вогні, поки не розвариться. Потім протерти через сито, додати цукор і варити, помішуючи, на слабкому вогні до запустіння. Мармелад готовий, коли на дні посудини залишається доріжка від ложки. Мармелад треба охолодити, нарізати шматочками, розкласти в банки і закрити кришками.

Варення з моркви

Треба мати: 1 кг. моркви, 1,6 кг цукру, склянку не дуже тонко знятої апельсинової шкірки, 2,5 л води.

Шкірку від помаранчів треба залити окропом і залишити на 2 год. Зварити сироп з цукру і покласти в нього моркву, натерту на великій тертушці або нарізану кубиками. Зняти піну. Шкірку помаранчу відцідити, ще раз облити окропом і покласти у варення. Варити на невеликому вогні до готовності. Розлити у банки і закрити кришками.

Варення з помідорів

Треба мати: 1 кг зелених помідорів, 1 кг цукру, 1 лимон. Звечора помідори треба нарізати шматочками, вийняти зернятка, пересипати цукром і залишити на ніч. Коли помідори пустять сік, їх треба варити на слабкому вогні до прозорості. Під кінецьваріння додати нарізаний кружальцями лимон або 0,5 чайної ложечки лимонної кислоти. Варення розкласти в підготовленні стерильні баночки і закрити кришками.



Варення з винограду

Треба мати: 1 кг цукру, 1,5 склянки води, 1 чайну ложечку лимонної кислоти, ванілін.

Великий білий виноград помити, наколоти дерев'яною шпилькою і опустити у підготовлений сироп. Варити у 2—3 прийоми до прозорості ягід. Закінчуючи варити варення, не забудьте додати лимонну кислоту.

Смачного всім!



МОТОБЛОКИ ZIRKA - ЮВІЛЕЙ БЕЗДОГАННОЇ РЕПУТАЦІЇ



З давніх-давен для тих, хто працює на землі, життєво важливим питанням була наявність тяглової сили у господарстві. Сьогодні, коли епоха примусової колективізації цілком природно завершилася крахом, і люди повернули свою землю у власні руки, знов гостро постало питання чим її обробляти? Звісно, що для середнього фермерського господарства лопата, великий трактор чи кінь – це варіанти, але не найкращі. Лопатою багато не напрацюєш, великий трактор потребує великих витрат, експлуатація конячки хоч на перший погляд і романтична, але нерентабельна і не гуманна. Яка ж альтернатива цим традиційним представникам тяглової сили? Чи може якийсь прилад поєднати в собі всі їх переваги і уникнути незручностей і вад? Таким приладом виявився МОТОБЛОК.

Сьогодні розмова піде про мотоблоки сімейства ZIRKA: ZIRKA SH-61, ZIRKA IZ-105, ZIRKA SH- 41.

Вже 5 років ці машини працюють на полях, городах та в садах України. Кілька тисяч фермерів, які за цей час придбали мотоблоки ZIRKA, суттєво змінили своє матеріальне становище і соціальний статус саме завдяки унікальним можливостям обробки землі і вирощування різноманітних культур, які надали їм ці чудові апарати.

ZIRKA SH-61 – це перший дизельний мотоблок професійного класу на Україні. Завдяки великій вазі – 210 кг, достатній тяговій силі - 1,5 т та потужному двигуну - 7 кінських сил, ZIRKA SH-61 призначений виконувати будь-яку фермерську роботу. За допомогою відповідного навісного обладнання він здатний орати, розпушувати, боронувати, розрівнювати, культивувати ґрунти, косити, поливати, підгортати, викопувати коренеплоди, перевозити вантажі.

Не зважаючи на солідні габарити мотоблоку важкого класу, рушання ZIRKA SH-61 з місця дуже плавне, це є наслідком того, що мотоблок оснащений однодисковим зчепленням з безперервним контактом фрикційного типу. Завдяки цьому ж дуже плавне гальмування. Диференціал з примусовим блокуванням забезпечує легке маневрування та високу прохідність, чому сприяє великий розмір ходових коліс. Тому ця машина дуже маневрова і вправна на будь-якому ґрунті. Механічна коробка швидкостей змішаного типу перекриває широкий діапазон швидкостей вперед і назад, а також дозволяє комплектувати мотоблок з активною ґрунтофрезою. Ґрунто-фреза встановлюється на місце задньої кришки коробки перемикання швидкостей мотоблоку. Розчеплюючий механізм – муфта зчеплення зубчастого типу. Такий механізм значно надійніший ніж шестеренчасто-ланцюговий.

У парі з візком ZIRKA SH-61 перетворюється на вантажівку. Вантажопідйомність візка до півтонни. При цьому швидкість руху досягає до 20 км/год. Кільцеві гальма із внутрішніми розтискувальними колодками додають надійність, безпеку та зручності в експлуатації транспортування. Коробка швидкостей (3+1)х2 - шість швидкостей вперед і дві назад - перекриває всі режими руху мотоблоку по різних поверхнях з різними кутами нахилу. Швидкість руху регулюється від 2.31 до 20.51 вперед і від 3.77 до 12.66 назад.



Великою перевагою ZIRKA SH-61 є наявність потужної фари, що дозволяє йому працювати цілодобово.

Радіатор з водяним охолодженням надає можливість двигуну працювати 8 годин без зупинки і не залежати від температури навколишнього середовища. Моторесурс двигуна з таким радіатором суттєво збільшується.

ZIRKA IZ – 105 продається в дуже приємній комплектації - до гумових коліс додається набірна ґрунтофреза із сталі високої якості і диски захисту рослин.

Управління ZIRKA IZ–105 надзвичайно зручне, завдяки тому, що у мотоблока низький центр ваги, а двигун розташований консольно відносно повздовжньої осі.



Великою перевагою ZIRKA IZ–105 в порівнянні з іншими мотоблоками є наявність дискового зчеплення та відсутність ремінної передачі між двигуном і редуктором. Це дозволяє передавати більш високе навантаження від двигуна без втрат. І головне – дискове зчеплення забезпечує повільність ходу і зрушання мотоблоку з місця.

ZIRKA IZ–105 має високу маневровість. Швидкість від 5 до 10 км/ год. За рахунок правильного підбору передавальних відношень між шестернями редуктора відбувається оптимальне перекриття діапазону обертів фрез для роботи із землею чи обертання коліс при пересуванні по дорожньому покритті.

І головне - потужність ZIRKA IZ–105 – 6 кінських сил, а витрата палива - 0,47 літрів на годину!

У розмові про ZIRKA IZ-105 необхідно згадати про його модифікацію - ZIRKA IZ–135. Ця модель відрізняється потужністю двигуна в 9 кінських сил. На ньому використовується фреза з шириною обробки 135 см. За рахунок цього покращується продуктивність праці до 15 соток на годину. При рівних умовах експлуатації ZIRKA IZ–135 має більш високий моторесурс і запас міцності. (ZIRKA IZ–135 Е - та ж модель, обладнана електростартером).

ZIRKA SH-41 комплектується як дизельним так і бензиновим двигуном. Ця модель здатна обробляти городи та садки з різною, навіть самою незначною, шириною міжряддя.

Важливою перевагою ZIRKA SH-41 є шестеренчастий редуктор. У кінематичній схемі відсутні ланцюги - з верху до низу самі шестерні. Передача від редуктора до двигуна – ремінна, але використовуються два ремені. Для мотоблока потужністю 4 кінські сили ремінна передача - корисне конструктивне рішення в наслідок того, що двигуни малої потужності більш чутливі до пікових навантажень. Наприклад, при зіткненні фрези з товстим корінням чи великим каменем, ремінь прослизає на шківі і двигун не одержує удару.

В ZIRKA SH-41 дуже зручне регулювання керма. За допомогою важелів, розташованих на кермі, можна легко змінити його положення вгору-вниз чи вліво-вправо.

В умовах експлуатації з високим вміщенням пилу в повітрі ZIRKA SH-41 комплектується бензиновим двигуном і повітряним фільтром в олійній ванні. Така комплектація суттєво впливає на продовження моторесурсу двигуна.

П'ять років практичних випробовувань у всіх регіонах України довели, що мотоблоки ZIRKA відмінно справляються із своїми завданнями, за умови правильного підбору моделі до об'єму роботи і конфігурації оброблюваної ділянки. Тому традиційно склалося, що мотоблок економ-классу ZIRKA SH-41 використовується на дачних ділянках до 20 соток. Мотоблок середнього классу ZIRKA IZ-105 – ідеально рентабельний у селі в господаря на полі площею до 50 соток. Мотоблок важкого классу ZIRKA SH-61 – максимально ефективний в невеликому фермерському господарстві.

За допомогою цілеспрямованих дій, які забезпечили високу якість і позитивну репутацію свого продукту, ТМ ZIRKA стала лідером в своєму сегменті ринку. Завдяки цьому покупці шукають у магазині не аби-який мотоблок, а саме мотоблок під торговельною маркою ZIRKA. І щоб ви, шановні покупці, здалеку впізнавали нашу продукцію і не переплутали з іншими марками мотоблоків, з 1 жовтня 2006 року ми вирішили випускати мотоблоки ZIRKA тільки під корпоративним зеленим кольором.

У битві за врожай перемагає
НАДІЙНА ТЕХНІКА!

На всі питання Вам дадуть відповідь спеціалісти фірми ТД «Спутнік» за телефонами: (0562) 36-88-00
Наша адреса: м.Дніпропетровськ, 49008, а/с 794

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД"
виробничо-практичний журнал
№ 11, листопад, 2006 р.

Головний редактор — **М. І. Халимоненко**
Головний художник — **Т. П. Колодницька**
Заступники головного редактора **Б. К. Донгаш, І. Ф. Куштенко**
Зав.відділами **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**
Літературний редактор — **М.П.Чернецька**
Дизайн, верстка — **Г.В.Мокієнко**
Комерційний директор **Г.А.Донець, тел. 292-90-45**
Реклама **В.В.Пацера, тел. 292-90-49**
Оголошення **О.К.Шевченко, тел. 292-95-11**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг **Т. І. Лазебник, тел.292-94-60**
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 25.09.2006 р.
Загальний тираж 143 134 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця: вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094. Тел. (044) 292-95-13
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у Державному видавництві *"Преса України."* 03148,Київ-148. вул.Героїв Космосу,6
3.0118603

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!
З наступного місяця адреса редакції і телефонні номери будуть змінені. Уточнену адресу повідомимо в наступному номері. Будьте уважні!

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — **22430**.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — **22431**.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — **22432**.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — **22433**.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — **22434**.
«Дім, сад, город» + «Наш дім» — **21871**.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — **21869**.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — **90245**.

15-17 листопада 2006 р.

Індекс 74142

Україна, Київ
Міжнародний виставковий центр
Броварський пр-т, 15
Ⓜ "Лівобережна"

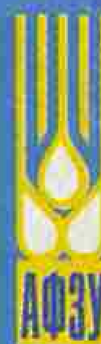
агро-форум-2006

III Міжнародний агропромисловий форум

технології та обладнання, сільськогосподарська техніка

кормовиробництво та ветеринарія

Дев'ята універсальна агропромислова виставка "Фермер України"



ISSN 1814—4357 Дім, сад, город. №11, 2006. 1—48 с. Ціна договірна.

Форум проводиться за підтримки
Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин
Міністерства аграрної політики України
Міністерства промислової політики України

Організатори:
Асоціація фермерів та приватних землевласників України
ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
ТОВ "Експо-Центр "Господар"

Технічний партнер: ПрессКом

ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
02660, Київ, Броварський пр-т, 15
☎ (044) 201-1168, 201-1166
e-mail: elenar@iec-expo.com.ua
www.tech-expo.com.ua





ТОВ "Експо-Центр "Господар"
01010, Київ, вул. Суворова, 9
☎ (044) 501-7823, 254-5273
e-mail: farmexpo@ukr.net
www.farmer.org.ua

Інформаційна підтримка:

